

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 90 · 14. juni
Sesjonen 2018–2019

Møte fredag den 14. juni 2019 kl. 9

President: Magne Rommetveit

Dagsorden (nr. 90):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i stortingsgodtgjørelsesloven (Innst. 394 L (2018–2019))
 2. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivninga (Innst. 378 L (2018–2019), jf. Prop. 115 LS (2018–2019))
 3. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Mossleth, Bengt Fasteraune, Martha Tærud og Nils T. Bjørke om å sikre at bedrifter, eksempelvis busselskap, hjemmehørende i utlandet må betale merverdiavgift fra første krone omsatt i Norge (Innst. 353 S (2018–2019), jf. Dokument 8:104 S (2018–2019))
 4. Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019 og nr. 78/2019 av 29. mars 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/36/EU (CRD IV) og forordning 575/2013/EU (CRR), og direktiv 2014/65/EU (MiFID II) og forordning 600/2014/EU (MiFIR) (Innst. 374 S (2018–2019), jf. Prop. 83 S (2018–2019))
 5. Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 18/2019 av 8. februar 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 909/2014 om forbedring av verdipapirproppgjør i Den europeiske union og om verdipapirsentraler (Innst. 373 S (2018–2019), jf. Prop. 84 S (2018–2019))
 6. Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 249/2018 av 5. desember 2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2015/849 om tiltak for å hindre at finanssystemet brukes til hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme mv. (fjerde hvitvaskingsdirektiv) og forordning (EU) 2016/1675 om identifisering av tredjestater med høy risiko og strategiske mangler (Innst. 372 S (2018–2019), jf. Prop. 85 S (2018–2019))
 7. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Kristoffer Robin Haug om et mer bærekraftig forbruk (Innst. 354 S (2018–2019), jf. Dokument 8:108 S (2018–2019))
 8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i klimakvoteloven (gjennomføring av ICAO CORSIA m.m.) (Innst. 371 L (2018–2019), jf. Prop. 109 L (2018–2019))
 9. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (gradering av pleiepenge og økt kompensasjonsgrad for sykepenger til selvstendig næringsdrivende) (Innst. 375 L (2018–2019), jf. Prop. 116 L (2018–2019))
 10. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Mona Fagerås og Karin Andersen om kulturskolen for alle (Innst. 377 S (2018–2019), jf. Dokument 8:123 S (2018–2019))
 11. Innstilling fra næringskomiteen om Smartere innkjøp - effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser (Innst. 376 S (2018–2019), jf. Meld. St. 22 (2018–2019))
 12. Referat
- Presidenten:** Representantane Åshild Bruun-Gundersen, Eirik Sivertsen og Lene Vågslid, som har vore permitterte, har igjen teke sete.
- Det ligg føre to permisjonssøknader:
- frå Senterpartiets gruppe om permisjon for representanten Siv Mossleth i dagane 16. og 17. juni for å delta i møte i OSSEs parlamentariske forsamling i Riga i Latvia
 - frå Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sjukepermisjon for representanten Anette Trettebergstuen i tida frå og med 17. juni til og med 21. juni
- Etter forslag frå presidenten vart samrøystes vedteke:
1. Søknadene vert handsama straks og innvilga.
 2. Følgjande vararepresentantar vert innkalla for å møta i permisjonstida:
- For Hedmark fylke: Tone Merete Sønsterud 17. juni til 21. juni
For Nordland fylke: Kari Anne Bøkestad Andreassen 17. juni
- Presidenten:** Representanten Freddy André Øvstegård vil setja fram eit representantforslag.
- Freddy André Øvstegård (SV) [09:01:20]:** På vegne av representantene Karin Andersen Marian Hussein, Sheida Sangtarash og meg selv har jeg gleden av å sette fram et forslag om styrket krisesentertilbud for voldsutsette.

Presidenten: Representanten Solfrid Lerbrekk vil setja fram eit representantforslag.

Solfrid Lerbrekk (SV) [09:01:54]: I dag er det reinhaldarane sin dag, og difor vil eg på vegner av representantane Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Sheida Sangtarash og meg sjølv setja fram eit representantforslag om arbeidsvilkår framfor anbudsregime.

Presidenten: Forslaga vil verta handsama på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [09:02:28]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i stortingsgodtgjørelsesloven (Innst. 394 L (2018–2019))

Presidenten: Etter ynske frå presidentskapet vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar partigruppe.

Vidare vil presidenten føreslå at det ikkje vert gjeve høve til replikkar, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen [09:03:15]: På vegne av Stortingets presidentskap legger jeg med dette frem Innst. 394 L for 2018–2019.

Presidentskapet fremmer i denne innstillingen forslag til endringer i lov 20. desember 2016 nr. 106 om godtgjørelse for stortingsrepresentanter – stortingsgodtgjørelsesloven. Endringene er til dels forslag til innstramminger i regelverket etter at presidentskapet i januar i år igangsatte et arbeid for å gjennomgå stortingsrepresentantenes tjenester og finansielle ordninger.

Stortingsgodtgjørelsesloven § 9 andre ledd fastslår i dag at alle stortingsrepresentantenes reiser innenlands er å anse som tjenestereiser med mindre de er av rent privat art eller ikke har sammenheng med vervet som stortingsrepresentant. For at bestemmelsen skal være bedre i samsvar med de regler som gjelder ellers i staten, foreslår presidentskapet at bestemmelsen endres slik at det innføres krav om at reisens formål og innhold hovedsakelig må være tjenestereelatert for at den skal kunne anses som en tjenestereise.

Presidentskapet foreslår videre en innstramming i ordningen med pendlerdiett for stortingsrepresentantene. Formålet med pendlerdietten er å dekke kostnader til to husholdninger. Vilkåret for å heve pendlerdiett er derfor at representanten disponerer pendlerbolig i Oslo. Presidentskapet viser til at ordningen er noe rause-
re enn det som gjelder for andre pendlere. Dette vil bl.a.

være tilfellet der en stortingsrepresentant bor med sin familie i Stortingets pendlerbolig og dermed faktisk ikke har to husholdninger.

Presidentskapet foreslår at skattereglenes definisjon av pendler legges til grunn også for stortingsrepresentanter. Forslaget til endring innebærer at representanter som bor i pendlerboligen med familien, dvs. med ektefelle, samboer og/eller barn, heretter ikke vil kunne kreve pendlerdiett. Heller ikke enslige representanter uten selvstendig bolig på hjemstedet vil kunne kreve dette. Samboende uten barn regnes i denne sammenheng som enslige.

Dagens ordning for pendlerdiett er ikke eksplisitt uttrykt i loven, men fremgår av en merknad i Innst. 89 L for 2011–2012 som gjaldt endringer i den da gjeldende stortingsgodtgjørelsesloven fra 16. desember 2012* nr. 61. Presidentskapet foreslår nå at reglene for pendlerdiett for stortingsrepresentanter tas inn i loven. Innstillingen inneholder i tillegg noen mindre justeringer og tekniske endringer i godtgjørelsesloven som jeg ikke går inn på her.

Rødt har fremmet to forslag i saken, og presidentskapet har som nevnt tidligere i mitt innlegg hatt en gjennomgang av stortingsrepresentantenes tjenester og finansielle ordninger og vil ikke anbefale andre endringer eller innstramminger enn dem som faktisk foreslås av presidentskapet, og jeg tilrår med dette Stortinget å gjøre vedtak i samsvar med innstillingen.

Bjørnar Moxnes (R) [09:06:43]: Rødt støtter selvfølgelig at unødvendige ekstragodtgjørelser på toppen av stortingslønna fjernes. Stortingslønna er allerede for høy. Den foreslås økt ytterligere. Derfor er det bra at skattereglenes definisjon av pendler legges til grunn også for stortingsrepresentanter.

Vi vil også stemme for de andre endringene i stortingsgodtgjørelsesloven som er foreslått. Jeg vil også vise til våre tidligere forslag i Stortinget om å hindre misbruk av godtgjørelsene for stortingsrepresentanter. Vi har foreslått større åpenhet og strammere kontroll og fikk kun støtte fra SV, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti på enkelte punkter. Vi tror at grepene som nå tas, ikke er tilstrekkelige, for de ville ikke ha forhindret de verste tilfellene vi har sett og fått avslørt i media om misbruk av ordningene.

For hver medieavsløring har Stortinget tatt noen små skritt i riktig retning, men det har dessverre vært for lite for seint, og man har i for liten grad tatt tak i grunnleggende strukturer, sånn at tilliten til oss på Stortinget faktisk kunne blitt styrket, og man kunne fått en endelig slutt på det som har vært en ukultur i den politiske eliten

* Det korrekte er 16. desember 2011.

i Norge. Vi må huske på at hver krone som vi får og bruker, kommer fra innbyggerne. Vi må sørge for at de pengene derfor brukes på riktig måte.

Jeg vil ta opp én side ved pendlerordningene. Vi har sett tilfeller i media av hvordan stortingsrepresentanter kan eie ikke bare én, ikke bare to, men hele fem leiligheter, og i tillegg få tjenestebolig stilt vederlagsfritt til disposisjon. Du kan være «eiendomsinvestor», eller «utleie-millionær», og fortsatt få dekket bolig av fellesskapet som stortingsrepresentant.

Jeg vil ikke ha en diskusjon om enkeltrepresentanter, men om prinsippene om hvorvidt stortingsrepresentanter skal kunne sko seg på boligspekulasjon på denne måten både ved å ha bolig nr. to, tre, fire, fem eller flere og samtidig få dekket en ekstra pendlerbolig av Stortinget.

Rødt foreslår at man ikke kan stille tjenestebolig vederlagsfritt til disposisjon for stortingsrepresentanter som eier mer enn én bolig fra før, uten dokumentert særskilt behov. Det kan jo selvfølgelig være f.eks. familiære hensyn som gjør at det er nødvendig med unntak fra en sånn regel.

I tillegg foreslår Rødt at hvis du allerede eier én eller flere boliger innenfor Stortingets pendlergrense, får du ikke en pendlerbolig i tillegg. Det burde det være en selvfølge for samtlige partier å kunne støtte. Hvis det vedtas, skulle jeg tro presidentskapet vil løse det på en smidig og praktisk måte i regelverket med ikrafttredelse fra et passende tidspunkt, seinest fra og med neste stortingsvalg. Såpass skylder vi velgerne etter vårt syn, og jeg tar med det opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Då har representanten Bjørnar Moxnes teke opp dei forslaga han refererte til.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [09:10:18]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivinga (Innst. 378 L (2018–2019), jf. Prop. 115 LS (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske frå finanskomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa.

Vidare vert det føreslått at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Vetle Wang Soleim (H) [09:11:15] (ordfører for saken): Jeg har lyst til å begynne med å takke komiteen for samarbeidet med å lande denne saken. Det vi behandler i denne omgangen, er endringene i skatte- og avgiftsopplegget som ble lagt fram i revidert nasjonalbudsjett, og jeg regner med at vi får en god debatt om helheten i revidert budsjett neste fredag.

Det er ikke veldig store endringer i skatte- og avgiftsopplegget som behandles i dag. Den viktigste endringen er at vi åpner opp for at elektroniske tidsskrift og bøker også får fritak fra merverdiavgift. Samtidig viser regjeringspartiene i innstillingen til de tilbakemeldingene man har fått om at det bør kunne gjøres enkelte justeringer i de gjeldende kriteriene, slik at man tilpasser fritaket til digital publisering.

Regjeringspartiene følger opp enigheten fra Granavolden om å frita kjøretøy eldre enn 20 år fra engangsavgiften, lavere engangsavgift for motorsykler og omtaler også hvordan regjeringen legger opp løpet for innføring av den nye målemetoden for utslipp fra biler, WLTP.

Til glede for de små bryggeriene som produserer sider og lignende, vil det nå bli innført en avgiftslettelse. Regjeringen rapporterer også på status for innføring av full elavgift på kraft som går til produksjon av kryptovaluta. Skattedirektoratet sendte i midten av mai ut forslag til endringer på høring, med høringsfrist 27. juni. Regjeringen foreslår også forenklinger i beskatningen for ektefeller.

Jeg merker meg at Arbeiderpartiet og Senterpartiet overbyr hverandre når det gjelder utenlandsk netthandel. Regjeringen gjør dette på en forsvarlig måte. Vi utreder endringer og gjennomfører dem på en god måte. Arbeiderpartiet vil gjennomføre denne endringen, uten et godt forarbeid, allerede 1. september, mens Senterpartiet overbyr dette og vil gjøre det allerede fra 1. august. Ikke bare vil de gjøre det uten et forsvarlig forarbeid; de vil ikke engang la saken som nå er ute på høring, med frist i starten av august, bli fullført, før de foreslår å endre loven. Det mener jeg er en uklok måte å gå fram på.

Dette er et revidert budsjett som bygger på et godt statsbudsjett som flertallet landet i fjor høst. Arbeidsledigheten har ikke vært lavere på lenge, veksten går opp i alle sektorer i hele landet, flere elever fullfører videregående skole, og omstillingen av norsk økonomi er i gang. Det skal vi glede oss over.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her overtatt presidentplassen.

Ingrid Heggø (A) [09:13:52]: Arbeidarpartiet meiner at Noreg er på sitt beste når vi løyser oppgåvene saman. Regjeringa fører ein økonomisk politikk som

ikkje bidreg til at forskjellane vert mindre og at tilliten aukar.

Høgreregjeringa utvidar moms fritaket for elektroniske tidsskrift og bøker frå 1. juli i år. Forslaget inneber ei konkurransevriding mellom elektroniske publikasjonar som ikkje vert oppdaterte fortløpande, og elektroniske utgaver som vert oppdaterte fortløpande. Dette er lite framtidsretta, og Arbeidarpartiet ber regjeringa leggja fram ei ikkje-diskriminerande ordning for momsfritak for alle nyheits- og aktualitetsmedia.

Arbeidarpartiet konstaterer at det har gått eit halvt år sidan stortingsvedtaket om fjerning av 350 kr-grensa, og fyrst no kjem høyringa. Det er ikkje akkurat gjennomføringskraft. Å fjerna subsidiane på utanlandsk netthandel er å verna om norsk næringsliv, i motsetning til det regjeringa gjer, som vil oppretthalda dei så lenge som mogleg, slik at norsk næringsliv har ei stor konkurranseulempe og ikkje får konkurrera på same vilkår som utanlandske.

Endringane i rapportering om naturalytingar som vart varsla i revidert nasjonalbudsjett i fjor, var lite gjenomarbeidde. Etter press frå både opposisjonen på Stortinget og frivillige lag og organisasjonar kom det endringar av reglane. Framleis er ikkje regelendringane knytte til tilsette i transportselskapa avgjorde, men utsette nok ein gong. Nok ein gong vil vi frå Arbeidarpartiets side understreka at det må vera tett kontakt mellom partane og etablerast fornuftige løysingar som berre skattlegg reelt privat bruk utover den skattefrie grensa på 8 000 kr.

Bortfall av skatt på verk og bruk starta med eit folke møte ute på plenen, der Kristeleg Folkeparti saman med oss andre i opposisjonen sa nei til at kommunane skulle missa desse inntektene. Dette stod seg i nokre dagar. Så forhandla Kristeleg Folkeparti det bort, og det vart til at inntektsbortfallet skulle kompenseras. Det stod seg òg nokre dagar, før det skulle kompenseras med inntil 500 mill. kr. Høgreregjeringa hadde det så travelt at dei heilt oversåg manglande reglar for nye samanslåtte kommunar, og trudde korkje på kommunane, LVK eller KS som sa 500 mill. kr var for lite. Fasiten viste dessverre at vi hadde rett. Alle er rett nok ikkje ferdig takserte, men det manglar 230 mill. kr. Ein må opp i 730 mill. kr totalt per år for å få tilnærma lik kompensasjon.

Avslutningsvis vil eg ta opp dei foreslaga Arbeidarpartiet fremjar åleine eller er medforslagsstillar til.

Presidenten: Representanten Ingrid Heggø har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [09:17:06]: Jeg skal ikke bruke tid på å gå gjennom de mange gode endringene som regjeringen har foreslått for inneværende budsjettår, for det har saksordføreren allerede

gjort på en veldig god måte. Men også jeg vil gjerne stille spørsmål ved forslagene som er fremmet fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt som gjelder den såkalte 350-kronersgrensen på netthandel fra utlandet. Nå skal provenyer riktignok behandles senere, men jeg lurer på om det egentlig er seriøst ment når Arbeiderpartiet foreslår å oppheve fritaksgrensen fra 1. september, og likedan konkurransepartiet Senterpartiet, som foreslår å sette datoen til 1. august inneværende år.

Fra vårt partis side er vi ærlig på at bortfallet av folks mulighet til å bo hvor som helst i Norge og ha mulighet til å kjøpe alt fra små bruksting til samlegjenstander fra alle verdens hjørner, uten å forholde seg til et vanskelig regelverk eller fortolling, er et tap. Det er et politisk tap for oss som parti, som fikk økt grensen fra 200 kr til 350 kr for noen år tilbake, men ikke minst er det et tap for våre innbyggere. Vi vet også at 350-kronersgrensen har vært positiv for Posten, som nå må sette i gang omstrukturering og nedbemanning og redusere på bl.a. postombæringen.

For Fremskrittspartiet er dette en tapt sak. Vi vet hvor opposisjonen står hen, og vi har akseptert tapet i plattformen. Det skal vi forholde oss til. Regjeringen arbeider nå for å kunne holde sin egen frist, som er 1. januar 2020. Men jeg regner med at når Stortinget samlet går inn for å avvikle denne grensen, så er man likevel interessert i å gjøre det på en forutsigbar måte, hvor ikke bare Posten kan fortsette sin omstrukturering i det tidsløpet de har lagt for seg og sine ansatte, men også for at vi skal få på plass et enkelt og digitalt system som skal kunne håndtere videre handel på en enkel måte for folk som vil fortsette å handle på nett fra utlandet.

Jeg tror det skal holde hardt nok å få på plass et fullgodt system fra 1. januar, og det tror jeg både Arbeiderpartiet og Senterpartiet også forstår. Å foreslå å oppheve 350-kronersgrensen allerede om 1,5 og 2,5 måned, kan ikke karakteriseres som noe annet enn useriøst. Forslagene Arbeiderpartiet og Senterpartiet har kommet med, burde strengt tatt vært trukket, rett og slett fordi det ikke er mulig å kunne gjennomføre forslagene i virkeligheten.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [09:18:35]: Jeg har merket meg at regjeringspartiene så langt i debatten har brukt sin taletid på å prosedere at den klart diskriminerende 350-kronersgrensen for norsk næringsliv, som fører til at en subsidierer utenlandsk netthandel, og som gjør at en taper arbeidsplasser og skatteinntekter i Norge, skal vedvare lengst mulig, mens når det gjelder å komme med nye forslag, som rammer vanlige folk i Norge, så kan det skje over natten, uten utredning og uten dialog med dem det gjelder, eksempelvis omfattende avgifts endringer, som skjedde senest i inneværende års bud-

sjett bl.a. når det gjelder taxi-næringen og en del biler som frakter rullestolbrukere.

Regelverket for naturalytelser har vært tema flere ganger her i salen. Ved hver anledning har Senterpartiet tatt til orde for at her må en få en samlet gjennomgang og se på reglene på nytt, både på grunn av konsekvensene det har for de arbeidstakerne som blir rammet av reglene, på grunn av de omfattende tilbakemeldingene fra arbeidsgiverne når det gjelder byråkrati, og tilbakemeldingene fra revisorene, som også skal følge opp regelverket. Det har vi dessverre ikke fått gjennomslag for, men jeg er glad for at det er flere partier som etter hvert ser stadig nye problemer med reglene, og jeg håper at vi ved senere høve også får gjort noe med reglene. Dessverre har vi ikke mulighet nå til å fremme det forslaget som ble nedstemt tidligere i denne sesjonen, men vi vil ta opp igjen problemstillingen senere.

Så er det et spørsmål som er omtalt i denne saken som ingen så langt har nevnt, som jeg synes er et viktig prinsipielt spørsmål, og som jeg er overrasket over at de andre partiene, også fra regjeringens side, ikke reflekterer mer over. Det gjelder skatteforvaltningsloven § 15-2, som innebærer at Finansdepartementet kan gå til søksmål mot en uavhengig skatteklagenemnd, altså mot et vedtak som der er fattet. Det som en ønsker å presisere i denne saken, er at hvis en gjør det, skal det også kunne gjøres en omgjøring av vedtaket. Jeg vil vise til at av de uavhengige høringsinstansene som har uttalt seg i saken, har fire av fem uttrykt seg imot, bl.a. om den konsekvensen det har for den enkelte skattyter at Finansdepartementet innenfor en seksmånedersperiode kan klage inn saken og en selv ikke har klageadgang mot det vedtaket som ble fattet fra Finansdepartementets side. Regnskap Norge kritiserer også regelen i seg selv, noe det er god grunn til å gjøre. Finansdepartementet har andre måter å endre norsk rett på enn å gå til dette skrittet.

Jeg tar opp forslagene nr. 4, 5 og 6.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [09:23:07]: Det som skiller Norge fra flere andre land i verden, og som gjør at vi kan vandre rundt her med informerte og forskjellige tanker i hodene våre, er at vi har en fri og uavhengig presse med god nok støtte til å lage gode saker, som vi kan få med oss. Vi må legge til rette for at vi fortsatt skal ha det, også i denne nye formen som pressen tar og er i ferd med å ta mer og mer. Momsfritaket for elektroniske tidsskrifter henger ikke med i utviklingen, men diskriminerer mellom ulike aktører på det jeg vil si egentlig er ganske rare og gammeldagse måter.

Jeg viser til SVs merknad i denne saken og i forbindelse med meldingen om at dette må gjøres noe med,

og jeg slutter meg ellers det som representanten Heggø har sagt om temaet.

Tore Storehaug (KrF) [09:24:18]: Eg takkar ordføreren for saka og komiteen for ei god handsaming av saka så langt. Det har kome fleire ymse mindre avgiftslettar, som på eldre bilar, sider og motorsyklar, som vi skal behandle i dag – kjekke saker for entusiastane for desse aktivitetane, sjølv om ein kanskje ikkje trur dei er så lure å kombinere.

Det har vore større åtgåum knytt til ein del andre saker enn akkurat dei mindre avgiftslettane, som f.eks. debatten no om 350-kronersgrensa. Det blir sagt av representantane frå opposisjonen at ein ynskjer at det skal vare lengst mogeleg før ein får fjerna dette avgiftsfritaket. Det er å snakke mot betre vete, regelverket er no sendt på høyring. I sine eigne forslag og merknader skriv opposisjonen at ein skal prøve å finne ei enkel løysing som gjer at dette blir eit forslag som skal fungere i praksis. Då er ein nøydd til å ta innover seg at ei slik sak skal vere på høyring og skal behandlast skikkeleg.

Vidare har det vore åtgåum knytt til moms på elektroniske tidsskrift og bøker. Det har kome gode innspel i høyringane som har vore, og Kristeleg Folkeparti står inne for merknadene, der vi ber regjeringa om å bruke tida fram til 1. juli til å vedta ei forskrift som leverer på Granavolden-erklæringa og dei innspela som har kome for å betre og justere forslaget.

Stortinget har vidare vedtatt eit samla oppmodingsvedtak om å fjerne avgiftstaket på elavgift for utvinning av kryptovaluta i Noreg. Regjeringa har sagt at dette er noko ein treng å kome tilbake til, og eit forslag er nyleg sendt på høyring. Eit breitt fleirtal i denne salen har ynskt å gjere det lettare å drive datasenter i Noreg, og eit breitt fleirtal står bak oppmodingsvedtaket om kryptovaluta. Ein er i gong med ein del praktiske utfordringar som eg håper kan bli belyste under høyringa, slik at ein kan få innfridd Stortinget sine vedtak på begge sider.

Enkelte representantar har drege opp maskinskatten og oppmodingsvedtak nr. 180 frå i fjor. Det oppmodingsvedtaket ligg i botn for det som no blir gjort. Ein har kome med ein modell med eit botnfrådrag. Dei kommunane som tapar mest, har fått mest i kompensasjon, spesielt om ein ser på det per innbyggjar. Rett nok var Kristeleg Folkeparti imot å fjerne maskinskatten, men aksepterte etter forhandlinga at det er ei endring som var etterspurd av næringslivet og er bra for bedriftene i dei kommunane det gjeld. Kompensasjonsordninga skal ein sjølv sagt følgje framover, kva slags reaksjonar som kjem og korleis ho blir følgd opp.

Det er eit godt RNB som byggjer på revidering av eit godt og ansvarleg statsbudsjett, og følgjer opp at det går godt i Noreg. Det synest eg er ein god ting.

Statsråd Siv Jensen [09:27:20]: Regjeringens hovedformål i skattepolitikken er å finansiere vår felles velferd så effektivt som mulig. Regjeringen har redusert skatte- og avgiftsnivået for å øke verdiskapningen, og dessuten gi større frihet for familiene og den enkelte.

Vekstfremmende skattelettelse er en sentral del av regjeringens økonomiske politikk. Skattereformen og skatteforliket er et viktig bidrag. Reformen fremmer investeringer i norsk næringsliv, legger grunnlag for økt sysselsetting og gir en bedre beskyttelse av det norske skattegrunnlaget.

Fremover blir det viktig å forenkle skattesystemet, både for å redusere byrdene for skattyterne, og for å få ned de administrative kostnadene.

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019 har regjeringen fremmet forslag til enkelte endringer i skatte- og avgiftsreglene. Det foreslås visse justeringer i reglene om ektefellebeskatning. Disse forslagene er ledd i det pågående arbeidet med forenklinger i skatte- og avgiftsregelverket, og er en teknisk opprydning og justering. Dette vil gjøre reglene litt mer tilgjengelige og mer forståelige for skattyterne.

Det foreslås å innføre et merverdiavgiftsfritak for elektroniske tidsskrifter og bøker fra 1. juli i år. Dette sikrer lik avgiftsbehandling av trykte og elektroniske bøker og tidsskrifter.

Videre foreslås det å utvide dagens ordning med redusert alkoholavgift for små bryggerier, slik at den også omfatter sider og lignende alkoholvarer. Dette er en liten endring som sikrer at like varer får lik avgiftsmessig behandling.

Det foreslås også enkelte endringer i engangsavgiften. For motorsykler foreslås det å redusere engangsavgiften med i gjennomsnitt 10 pst. fra 1. juli i år. For motorvogner over 20 år foreslås det å fjerne engangsavgiften helt. Biler og motorsykler over 20 år kan dermed importeres uten å betale engangsavgift. Det er en oppfølging av Granavolden-plattformen.

Jeg har merket meg at en samlet komité har sluttet seg til de fleste forslagene som behandles i denne innstillingen.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [09:29:32]: I skatteforvaltningsloven § 15-2 ligger det en adgang for Finansdepartementet til å gå til søksmål i konkrete saker mot vedtak i en uavhengig skatteklagenemnd. Det har vært en adgang som ligger der, og som det har vært presisert i forarbeider skal brukes i svært begrensede tilfeller. Et høringsinnspill som har kommet fra Regnskap Norge nå, tyder på at denne retten blir brukt i betydelig grad fra Finansdepartementets side, og det kommer klare

advarsler fra flere av høringsinstansene, deriblant NHO, mot å foreta de endringene som regjeringen gjør.

Hvorfor mener Finansdepartementet det er riktig at folk skal betale mer skatt enn det som framkommer av de vedtakene som en uavhengig skatteklagenemnd gjør?

Statsråd Siv Jensen [09:30:04]: Dette er en presisering av at skattemyndighetene kan endre et skattevedtak når departementet har fått medhold i et søksmål mot Skatteklagenemnda. Den presiseringen er viktig for å gjøre det tydelig for de skattepliktige at skattemyndighetene har endringsadgang i slike tilfeller. Det sikrer altså større forutsigbarhet for de skattepliktige.

Men søksmålsadgangen skal først og fremst være en sikkerhetsventil og kun gjelde i helt spesielle tilfeller.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [09:31:06]: Den største forutsigbarheten for den skattepliktige er jo at det er det vedtaket som den uavhengige Skatteklagenemnda har gjort, som fortsatt vil gjelde. Det at Finansdepartementet i etterkant velger å gå til søksmål, med en frist på seks måneder, gjør at det er usikkerhet om den tilpasningen den enkelte skattyter skal gjøre, og den enkelte skattyter har da heller ikke klageadgang fra sin side i etterkant.

Det en istedenfor burde ha diskutert, er – som bl.a. Regnskap Norge tar opp – hvorvidt dette er en fornuftig regel å ha. Finansdepartementet har andre måter å bidra til å endre norsk lov på dersom en mener at skattereglene burde ha vært annerledes.

Hvorfor mener Finansdepartementet og finansministeren det er fornuftig å ha en slik regel som dette – til tross for sterke advarsler?

Statsråd Siv Jensen [09:31:59]: Det svarte jeg på i den forrige replikken. Dette er først og fremst en sikkerhetsventil som skal tas i bruk i helt spesielle tilfeller. Jeg tror ikke det er grunnlag for de overdrivelsene jeg mener representanten Gjelsvik nå prøver å gjøre dette til.

Ingrid Heggø (A) [09:32:25]: Det verkar som ABE-reforma kanskje har gått litt langt, sidan det stadig kjem saker som ikkje er heilt eller manglande greidde ut. For eksempel har skatt på naturalytingar vore ein gjen-gangar. Når det gjeld transportarbeidarane, er saka utsett for andre gong, og tilsette, arbeidsgjevarar og pensjonistar fortvilur over uvissa som framleis rår. Difor spør eg statsråden: Korleis skal pensjonistane som var tilsette i transportselskap og alltid har hatt gratis reise med buss eller tog gjennom jobben, skattleggast?

Statsråd Siv Jensen [09:33:11]: Det er ikke slik at ABE-reformen er trukket for langt når vi har gjennomført endringer i naturalytelsene. Dette ble det grundig

redegjort for i revidert budsjett i fjor. Så har vi hatt en lang rekke debatter om spørsmålene i denne salen. Jeg har vært veldig tydelig på at jeg har ønsket å gå i dialog med aktørene i næringslivet når det har vært påpekt behov for å gjøre justeringer, som vi har gjennomført, og som vi opplever er blitt godt mottatt. Det at vi nå også har utsatt ikrafttredelsen for transportselskapene i tråd med innspill fra arbeidsgiverne, mener jeg er bra, for det gir dem bedre tid til å tilpasse seg dette.

Men jeg tror ikke vi må miste av syne hva som har vært hele hovedbegrunnelsen for å gjøre disse endringene. Det er endringer jeg trodde Arbeiderpartiet var enig i. Det handler om større grad av likebehandling, det handler om at dette i realiteten bør være lønn som kommer til beskatning, og som gir arbeidstakere i dette landet bedre rettigheter i folketrygden. Det trodde jeg faktisk at Arbeiderpartiet var for.

Ingrid Heggø (A) [09:34:17]: Spørsmålet var: Korleis skal pensjonistane i transportselskap skattleggjast?

Statsråd Siv Jensen [09:34:26]: Svaret er at det blir gitt en lengre tilpasningsperiode, slik at bedriftene kan tilpasse seg det regelverket som har kommet på plass. Det skal jo gjelde alle som er tilknyttet naturalytelsene innenfor denne sektoren. Vi har også lyttet til de innspillene som har kommet fra arbeidsgiverne, og jeg oppfatter at det har blitt tatt godt imot. Men jeg gjenar: Poenget med å ha for romslige naturalytelser er ikke bra, rett og slett fordi det gir arbeidstakerne dårligere rettigheter i folketrygden. Jeg trodde helt oppriktig at dette var prinsipper Arbeiderpartiet var enig i – at lønn skal komme til beskatning, sånn at man skal ha muligheten til å opparbeide seg rettigheter, ikke minst på en sånn måte at man i større grad enn tidligere likebehandler arbeidstakerne i dette landet.

Ingrid Heggø (A) [09:35:18]: Eg merkar meg at eg ikkje får svar på spørsmålet. Vi har ikkje vore ueinige i alle endringane som har kome, men vi lurte på korleis pensjonistane som har vore tilsette i transportselskap, skulle skattleggjast. Men eg forstår at statsråden ikkje er klar for å svara på det.

Regjeringa stod fast på at 500 mill. kr var tilnærma full kompensasjon når det gjaldt bortfall for verk og bruk. No viser det seg, sjølv om ikkje alle er ferdig takserte, at utgiftene vert 730 mill. kr. Dette er 230 mill. kr meir enn regjeringa i sin visdom påstod at det vart. Meiner statsråden at intensjonen om full kompensasjon vert innfridd når dei no får 68 pst. kompensasjon?

Statsråd Siv Jensen [09:36:11]: Først til den første påstanden om at jeg ikke svarer. Jo, jeg svarer – jeg sier at vi har gitt aktørene innenfor denne bransjen lengre

tid til å tilpasse seg. Regelverket ligger der, regelverket er klart, regelverket skal gjelde for alle som mottar ytelser gjennom denne ordningen. Men man får altså lengre tid til å tilpasse seg regelverket.

Når det gjelder maskinskatten, har det vært viktig for denne regjeringen å gjøre endringer i den rett og slett fordi den først og fremst var et stort problem for næringslivet. Det var av hensyn til næringsliv og arbeidsplasser at vi fjernet maskinskatten. Så har vi forpliktet oss til å kompensere oppad til 500 mill. kr. Det leverer regjeringen på. Men det er ikke et tap for kommunene at de har bedrifter som ønsker å forbli i deres kommune, med den verdien de tilfører kommunene av arbeidsplasser og ringvirkninger. Jeg tenker at av og til må Arbeiderpartiet heve blikket fra iveren etter å skattlegge bedrifter og næringsliv og faktisk se verdien av at man har konkurransedyktige rammebetingelser.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [09:37:30]: Når jeg hører regjeringspartiene i dag stå her og si at det er helt uansvarlig å fjerne 350-kronersgrensen i september fordi den ikke er utredet godt nok, må jeg si at det som er uforsvarlig, er å ikke gjøre noe med 350-kronersgrensen. Det har vi foreslått lenge. Jeg må si jeg er skuffet over at regjeringspartiene ikke har grepet tak i denne saken før, og at man må bruke over et halvt år på å klare å få fram et høringsforslag.

Når man mener at dette er uansvarlig, er det grunn til å spørre: Hvilke utredninger lå til grunn da man i oktober 2013 vedtok å øke grensen? Hvilke utredninger var det som lå til grunn da regjeringspartiene her i denne salen vedtok å øke plastposeavgiften? Hvilke utredninger var det som lå til grunn da man i denne salen vedtok å øke flyseteavgiften? Og hva var det som skjedde i fjor, da man vedtok å fjerne elavgiften for kryptovalutene i et forlik her i Stortinget, som det nå viser seg at man ikke klarer å gjennomføre? Jeg synes man skulle være noe forsiktig med å heve fanen høyt om at det er uansvarlig ikke å utrede ting. I tillegg har jo 350-kronersgrensen nå blitt sendt på høring, så det er vel ganske klart at regjeringen ønsker å gjennomføre dette. Det hadde gått an å gjennomføre det nå, sånn at norsk næringsliv ikke kommer til å lide enda mer.

Jeg vet ikke om «sirkus» er et parlamentarisk uttrykk, så jeg skal ikke bruke det, men det er i alle fall ikke langt unna, det vi har sett skjer med naturalytelsene nå, som er utredet, men som på ingen måte kan være tilfredsstillende utredet, for det er mange uklarheter som har oppstått i det som regjeringen nå foreslår. Vi ser at statsråden heller ikke kan svare på hvordan innberet-

ningen skal være for pensjonister som har jobbet i et transportselskap tidligere, og som har et frikort.

Det at man bruker tiden her i salen på å dytte behovet for utredninger foran seg, er ganske hult, og det viser i alle fall at det er en regjering som ikke har handlingskraft og klarer å gjennomføre de sakene som man burde ha gjennomført.

Bård Hoksrud (FrP) [09:39:02]: Dette handler ikke bare om å få på plass en utredning, det handler faktisk om realiteter når det gjelder å kunne gjennomføre. Det er det dette forslaget handler om. Jeg synes at Senterpartiet og Arbeiderpartiet, før de prøver å raljere over endringer som er gjort, i hvert fall bør ha ryddighet i hva de selv foreslår.

Ja, dette forslaget vil ramme folk flest. Det vil ramme distriktene, og det vil ramme folk som er ansatt i Posten Norge, som altså må gjøre kutt mye raskere enn før. Det er spesielt å registrere at et parti som ofte står på denne talerstolen og prater om distriktene og hvor viktig det er for distriktene, ønsker å rasere distriktene med forslag som det er umulig å gjennomføre.

Dette er prøvd i andre land. Australia brukte tre år på å klare å gjennomføre det. Svenskene prøvde også å gjøre noe med dette, men de fikk kjempetrøbbel og måtte sende flere hundre tusen pakker tilbake igjen fordi kundene ikke ville hente dem. De aktørene som driver med dette, sier selv at de har utfordringer med å kunne klare å gjennomføre dette før 1. januar 2020. Da er det rimelig spesielt å stå på denne talerstolen og si at dette skal vi gjennomføre fra 1. august. Det er nesten som å tro på julenissen og andre høyere makter på en gang og håpe at mirakler skal skje, uten at det faktisk er mulig å gjøre. Det er helt fantastisk å komme med den type forslag og ønsker i denne salen, for det er altså ikke mulig.

Jeg synes man i hvert fall bør ta innover seg at Senterpartiet med all tydelighet viser for hele Norge at de egentlig ikke bryr seg så mye om distriktene og det som er viktig. For folk er det å få post viktig, men de ønsker altså å ta grep nå som betyr at Posten må kutte flere hundre ekstra ansatte, og de må gjøre det raskere.

Fremskrittspartiet ønsket ikke dette. Vi ønsket å ha og kjempet for 350-kronersgrensen. Dette gjelder mange helt vanlige mennesker, som ikke bare handler på nett-handel og i nettbutikker, men som handler hos andre også, og som ønsker å kunne fortsette med det uten at man skal ha denne momsen og denne skattleggingen. Nå blir det altså veldig dyrt med den ordningen vi har nå, mens aktørene prøver å finne rimeligere løsninger for folk flest for at man fortsatt skal kunne drive med dette.

Jeg er utrolig glad for at vi gjør noe for entusiastene. Vi sørger nå for å gjøre noe med engangsavgiften på biler over 20 år. Det er fantastisk bra, og det er mange som gle-

der seg over at det forslaget kommer. Det er kjempebra at vi også gjør noe for små bryggerier når det gjelder silder og andre alkoholholdige varer. Dette er kjempebra og viser at vi vil, men vi har altså en opposisjon som tror på mirakler som det er umulig å gjennomføre.

Vetle Wang Soleim (H) [09:43:22]: Takk til komiteen for en god runde. Vi kommer nok tilbake til mye av dette også neste fredag.

Jeg tegnet meg for å ta ordet til det som Senterpartiet var inne på når det gjaldt skatteforvaltningsloven. Det som dette lovforslaget ønsker og prøver å gjennomføre, er fastsettelse av rett skatt. De fleste i denne salen bør ha interesse av at man fastsetter rett skatt.

Dette handler om at denne søksmålsadgangen skal brukes i tilfeller der det er

1. et feilaktig faktisk grunnlag, altså at Skatteklagenemnda har lagt til grunn et feilaktig grunnlag i sin saksutredning
2. en uriktig oppfatning av et rettsspørsmål

Slike saker blir avgjort i domstolene. Det er det et søksmål leder fram til – en domstolsbehandling. Det er en domstol som skal avgjøre hvorvidt det er et rett skattegrunnlag eller ikke. I forarbeidene er det lagt opp til at dette skal være en snever tilgang, avgrenset til saker som er prinsipielle eller har stor provenymessig verdi.

Alternativet er at man heller ikke klarer å fastsette hva som er riktig skatt tilbake i tid. Det mener jeg er et viktig prinsipp, noe som jeg også er glad for at alle partiene i denne salen, med unntak av Senterpartiet, støtter opp under. Etter partshjepsreglene er det også mulig for skattyterne å ivareta sine interesser og tre inn i søksmålet når domstolene åpner for det.

Som skrevet i proposisjonen – og jeg vil fra denne talerstolen slutte meg til det – er dette ment som en sikkerhetsventil. For vanlige folk, uten enorm formue eller eierskap, er det ikke mange prinsipielle, uavklarte spørsmål som står igjen på personskatten. Dette er en lovendring som er ment for store, prinsipielle saker. Dette er en avklaring som har vært ønsket fordi det har vært uklarheter. Det gjør også at rettssikkerheten ivaretas, da det blir mer forutsigbarhet. Igjen vil jeg presisere: Det er domstolene som skal ta stilling til sakene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [09:45:58]: Det er ikke måte på hvordan representanter fra Fremskrittspartiet i denne salen hisser seg opp over at Senterpartiet foreslår at et vedtak som ble fattet i forbindelse med behandlingen av inneværende års statsbudsjett, altså før jul i fjor, bør gjennomføres fra august istedenfor fra 1. januar 2020. Dette er et vedtak som rammer mange næringsdrivende i Norge som prøver å drive virksomhet rundt omkring i hele Norge med netthandel fra Norge. Som det har blitt vist til i rapporter, bl.a. fra Virke, er det

snakk om potensielt tusenvis av arbeidsplasser og store tapte inntekter for staten.

Når det gjelder den rørende omsorgen for Posten fra representanten Hoksruuds side, har Senterpartiet i denne salen lagt fram forslag om å styrke Posten økonomisk – legge bedre rammevilkår for Posten, slik at Posten skal kunne ivareta sitt viktigste oppdrag, nemlig å levere post til folk i Norge, ikke bruke sitt oppdrag på massevis av pakker fra utlandet, som er med på å undergrave norsk næringsliv.

Så til spørsmålet om naturalytelse: De svarene som kommer fra finansministeren på de spørsmålene som blir stilt, er unnvikende gang etter gang. Jeg synes regjeringen også skal ta innover seg at det arbeidet som er gjort i denne saken, er slett håndverk, som har gjort at de – gang etter gang – selv har måttet gå tilbake på forslag som de har lagt fram, enten gjennom å måtte legge fram saker på nytt her i salen, eller gjennom å gjøre endringer i oppfølgingen som blir gjort fra skatteetatens side.

Når en snakker om grunnlaget her, hva handler det om? Vi kan ta eksemplet med de tidligere ansatte i NSB: Regjeringens jernbanereform, oppsplitting, førte til at de som fortsatt jobber i selskaper som kjører tog, skal ha mulighet til å ha en personalrabatt, mens de som sørger for at skinnegangene og togene er klare, som legger til rette for at vi har tog som går til riktig tid, og som har en tøff jobb ute, etter det vi vet, ikke skal omfattes av det, med mindre finansministeren kan avklare at noe annet skal legges til grunn. Dette er svært viktig for dem det gjelder. Bare å skyve det ut og si at reglene er vedtatt, uten å svare på konkrete spørsmål, hjelper ikke mye for dem som reglene rammer.

Bård Hoksrud (FrP) [09:49:17]: Jeg registrerer at representanten Gjelsvik ikke ville svare på hvordan han trodde det skulle være mulig å gjøre noe som er umulig, men det betyr at han fortsatt tydeligvis tror på mirakler. Når man prater om at man er opptatt av Posten og av å legge mer penger inn, håper jeg det er slik at representanten Gjelsvik også mener at de som skal gå med posten, skal ha noe post å levere i postkassene. Jeg synes det er viktig at man også har det med. Det er jo hele hensikten, og noe av utfordringen med forslaget til Senterpartiet er at man ønsker å redusere den muligheten. Posten kommer til å tape kanskje opp mot 200 mill. kr ved å gjøre dette, etter at man har redusert med 150–200 ansatte. Dette er altså Senterpartiets distriktspolitikk: Vi sørger for å kutte ut dette før det er mulig, vi tror på mirakler og håper at det kan skje, og at det skal ramme de ansatte i Posten.

Det synes ikke Fremskrittspartiet er en god løsning. Hvis man får på plass en god løsning, hvis man får på plass løsninger man har fått til andre steder, vil kanskje

noe av netthandelen ikke bli så kraftig redusert, og det betyr at man fortsatt har post som man kan dele ut i postkassene. Det synes jeg er viktig, og det er bra. Jeg vil gjerne at det fortsatt skal være postombæring i distriktene, og da må vi sørge for at det er noe post å levere. Derfor synes jeg det er mye bedre å finne de gode løsningene, gjøre denne utredningen og få på plass løsninger som også aktørene tror på, som de ikke ser på som mirakler og umuligheter, men faktisk ser på som muligheter. Det er det man nå legger opp til fra regjeringens side.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [09:50:57]: Det denne saken handler om, er jo konkurransevilkårene mellom utenlandsk netthandel og netthandel i Norge. Det handler ikke om hvorvidt en skal ha netthandel eller ikke. Tvert imot: Vi ønsker å legge til rette for at de som ønsker å drive næringsvirksomhet i Norge, drive netthandel rundt omkring i Norge, skal ha mulighet til det. Så kan gjerne Posten få frakte disse varene hjem til folk. Men det å ha en rørende omsorg for pakker som er sendt tvers over jordkloden, fra Kina, som ikke bidrar til ringvirkninger og verdiskaping i det norske samfunnet, er en uklok politikk. Og til gjennomføringen: Ja, Senterpartiet har gang etter gang foreslått en konkret ordning i sine alternative budsjetter, igjen vist til i revidert i år, for hvordan dette kan gjennomføres.

Regjeringen skyver altså ut i tid en ordning som rammer norske næringsdrivende, mens når det gjelder å ramme norske næringsdrivende gjennom nye skatte- og avgiftsendringer, skjer det over natten gang etter gang. Det er uklok politikk.

Rigmor Aasrud (A) [09:52:09]: 350-kronersgrensen har vi hatt i Norge i mange år, og det har vært grenser før det. Det er etablert et system der man fortoller varer over 350 kr. En trenger ikke være rakettforsker for å finne opp et system som gjør at man også kan fortolle varer under det beløpet.

Men jeg må spørre representanten Hoksrud om hvilke mirakler han trodde på i desember i fjor, da man vedtok ikke å frita kryptovaluta for elavgift og det skulle gjelde to måneder senere uten nevneverdige utredninger. Hvilke mirakler var det da som skulle løse dette, for det må jo være sånn at man hadde en plan for hvordan det skulle skje? Vi må jo bare registrere at ordningen ikke har kommet på plass ennå, så jeg synes representanten Hoksrud skylder oss en forklaring på akkurat det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [09:53:14]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Mossleth, Bengt Fasteraune, Martha Tærud og Nils T. Bjørke om å sikre at bedrifter, eksempelvis busselskap, hjemmehørende i utlandet må betale merverdiavgift fra første krone omsatt i Norge (Innst. 353 S (2018–2019), jf. Dokument 8:104 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det innenfor den fordelte taletid blir gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [09:37:30] (ordfører for saken): La meg først få takke komiteen for samarbeidet i saken.

Forslaget som komiteen har behandlet, går ut på at det skal innføres merverdiavgift fra første omsatte krone i Norge for bedrifter som hører hjemme i utlandet. Forslaget er framsatt for å gjelde alle selskaper, uavhengig av næring, men det er eksemplifisert spesielt for busstransport. Dagens regler for å kreve inn merverdiavgift har en terskelverdi på 50 000 kr og gjelder uavhengig av om bedriften er hjemmehørende i Norge eller i utlandet. Samtidig som man krever inn merverdiavgift, har man også rett til å få refundert merverdiavgift på de varer og tjenester man selv har betalt i forbindelse med utøvelsen av virksomheten i Norge. For den spesifikke delen som forslaget tar utgangspunkt i, altså busstransport, ville det være av marginal betydning, hvis man tenker på konkurransen mellom norske og utenlandske busselskaper, om man hadde innført egne regler for merverdiavgift for utenlandskregistrerte selskaper.

Norge har en relativt lav terskel for at man må registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret. Bare dette gjør at de aller fleste som utfører transport i Norge, allerede er omfattet av det norske regelverket. Deretter er det slik at mens selskapene må legge 12 pst. moms på sine tjenester, som er merverdiavgiftssatsen på persontransport, får de altså refundert en større del av de utgiftene de har i Norge, siden den generelle satsen er 25 pst. Konkurransulempen for norske selskaper må dermed sies å være liten. En tidligere vurdering fra Skattedirektoratet konkluderte slik:

«For turbussektoren er det vist til at statens totalproveny fra merverdiavgift er negativt. Dette skyldes i

hovedsak satsforskjell mellom omsetning og kostnader. Det tilsier at manglende etterlevelse i liten grad kan gi utenlandske aktører et konkurransefortrinn.»

Jeg forstår veldig godt intensjonen i forslaget, og jeg er enig i målsettingen om at norske selskaper skal bli mer konkurransedyktige. Men slik jeg leser bakgrunnen for forslaget, hviler frustrasjonen mer på at de som skal betale moms etter allerede gjeldende regelverk, unnlater å gjøre det. I så fall vil det bety lite å vedta dette forslaget. Både innbetaling av avgifter og andre problemstillinger i transportnæringen ses på som en del av flere sammensatte utfordringer innenfor arbeidslivskriminalitet og er derfor en del av regjeringens totale innsats, der man benytter seg av den samlede ressursen som kontroll- og tilsynsetatene utfører i fellesskap eller hver for seg.

Komiteens flertall, bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, råder derfor Stortinget til ikke å vedta representantforslaget.

Svein Roald Hansen (A) [09:57:10]: Dette er i grunnen en litt underlig sak, for egentlig er jo alle partier enige om at utenlandske transportører, enten det er busser eller trailere, skal betale avgifter som norske transportører når de opererer i Norge. Regjeringspartiene har skrevet inn i Granavolden-plattformen at de vil «sikre at utenlandske vogntog betaler bompenger og andre avgifter». Jeg antar at regjeringen ikke mener det er greit at utenlandske busser ikke betaler bompenger og andre avgifter.

Alle opposisjonspartiene er for dette. Her behandler vi et forslag fra Senterpartiet. I transportkomiteen ligger det et forslag fra Arbeiderpartiet med ti forslag som skal bedre situasjonen i transportbransjen, hvorav ett handler om avgifter. Mysteriet gjenstår: Hvorfor stritter regjeringspartiene og regjeringen imot sin egen regjeringsplattform?

Men det er jo mange flere mysterier i regjeringspartienes indre liv om dagen. I sine merknader skriver regjeringspartiene at dagens regelverk er godt nok for å få inn momsen, fordi, som de skriver, de fleste kabotasjeoppdrag i Norge vil være momspliktige også etter dagens regelverk. Da dukker nok et mysterium opp: Hvorfor sørger ikke regjeringen for at avgiftene blir betalt? For da er det jo snakk om kontroll. Hva vil regjeringen gjøre for å få orden på dette? Det håper jeg statsministeren kan svare på.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslag?

Svein Roald Hansen (A) [09:59:10]: Jeg tar opp de forslagene Arbeiderpartiet har fremmet sammen med andre.

Presidenten: Representanten Svein Roald Hansen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [09:59:03]: Ulike deler av transportnæringen i Norge opplever en sterk konkurranse fra utlandet, noe som gjør det krevende å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår og å sikre verdiskaping og arbeidsplasser i Norge. Det er behov for å iverksette flere tiltak på ulike områder for å bedre den situasjonen. Men det vi snakker om i denne saken konkret, er at det for utenlandske busselskaper og bedrifter ikke skal være en grense for når en må innbetale moms.

Jeg legger merke til at regjeringspartiene og flertallet i sine merknader skriver at det må være en lik grense for utenlandske og norske aktører. Nei, det må det på ingen måte være. Tvert imot er det jo viktig å legge til rette for at en skal ha ordnede forhold i Norge, og at en skal ha mulighet til å ha like konkurransevilkår. Det betyr ikke at reglene i enhver sammenheng skal være likt utformet for nasjonale og utenlandske aktører.

I sin iver etter å legge seg flat for holdninger fra EU-toppene og byråkratene i Brussel taper en av syne at det internt i EU faktisk er mange land som har gjennomført det prinsippet Senterpartiet har tatt til orde for i denne saken. I 22 EU-land fungerer det nettopp slik at en har en nedre grense for nasjonale selskap, mens en ikke har det for utenlandske selskap.

Det regjeringspartiene hopper fullstendig bukk over, er jo at når en ikke har en slik nedre grense, må selskapene momsregistrere seg, noe som bl.a. NHO har vært opptatt av gjennom sine høringsuttalelser. Det gjør at det blir enklere å kontrollere hvem som kjører i Norge. Det blir også enklere å avdekke lovbrudd og følge dem opp. Det skulle en tro en ville ha interesse av også fra regjeringens side. Det NHO og andre viser til, er at det blir enklere å avdekke kriminalitet og å sikre arbeidsplasser i Norge.

Det er det som er kjernen i dette forslaget. Det er viktig å gjennomføre ulike tiltak, men dette tiltaket er et viktig grep for å sikre ordnede og seriøse forhold, bidra til å rydde opp i transportnæringen og sikre norske arbeidsplasser.

Statsråd Siv Jensen [10:02:17]: Regjeringen er svært opptatt av like konkurransevilkår i transportbransjen, derfor har vi tatt inn i Granavolden-plattformen at vi vil arbeide aktivt mot liberalisering av kabotasjeregulering og redusere omfanget av ulovlig kabotasje.

Merverdiavgiftsregelverket er godt tilpasset utviklingen i transportbransjen, utfordringene med kabotasje er først og fremst knyttet til annet regelverk enn merverdiavgiften, men vi erkjenner at det kan være manglende etterlevelse også av merverdiavgiftsregelverket.

Utgangspunktet er at plikten til å beregne merverdiavgift av transporttjenester er lik for alle virksomheter, uavhengig av om de er norske eller utenlandske. For

grensekryssende transport er det avgiftsfritak, noe som også kommer norske aktører til gode. I Norge har vi en svært lav beløpsgrense før en virksomhet blir registreringspliktig i merverdiavgiftsregisteret. De aller fleste kabotasjeoppdrag i Norge vil allerede etter gjeldende regelverk være merverdiavgiftspliktige på grunn av den lave registreringsgrensen på 50 000 kr i året.

Det er flere andre tiltak enn en nullgrense som er godt egnet til å sikre etterlevelse – av både merverdiavgiftsregelverket og andre viktige reguleringer i norsk arbeidsliv og på norsk vei. Gjennom informasjons- og kontrolltiltak for å avsløre ulovlig kabotasjevirkosomhet bidrar vi til etterlevelse av regelverket og like konkurransevilkår i næringen. Dette følges aktivt opp av skatteetaten.

Det hjelper ikke å endre regelverket hvis problemet er at det er aktører i markedet som ikke følger reglene. Når alle følger de samme reglene, vil konkurransen i markedet være mer rettferdig. Det er derfor vi jobber aktivt for å øke etterlevelsen og stanse dem som driver ulovlig.

Skatteetaten deltar i et samarbeidsforum med de ulike kontrolletatene. Dette er et målrettet samarbeid mot arbeidslivkriminalitet som ble startet opp i 2016, og som ledes av Vegdirektoratet. Målet med samarbeidet er å oppnå større etterlevelse av alt relevant regelverk, og skatteetaten deltar som ansvarlig for avgiftsområdet.

Andre som deltar i samarbeidet, er politiet, Arbeidstilsynet, Statens vegvesen og tolletaten. De har holdt flere felles kontroller for å sikre at standarden på utenlandske kjøretøy er i tråd med norske vilkår, og at bestemmelser om bl.a. arbeids- og hviletid, tariff, arbeidstillatelse og merverdiavgift blir overholdt. Det vil bli avholdt flere slike felles kontroller fremover. Etter min mening er dette den mest hensiktsmessige veien å gå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:05:18]: I stedet for å stå og skryte uhemmet av tiltak som regjeringen har gjennomført, bør finansministeren ta seg en prat med dem som faktisk er i transportnæringen i Norge, og som opplever hverdagen på kroppen. Det er behov for strammere regler, det er behov for betydelig flere kontroller enn det som er i dag, og for styrket samarbeid. Senterpartiet har foreslått en pakke for styrking av det i revidert nasjonalbudsjett.

Men så til det vi konkret snakker om her. Statsråden viser til at en må ha like regler for nasjonale og utenlandske aktører. Nei, en må ikke det. I 22 EU-land er det nullgrense for utenlandske aktører fordi det er vanskeligere å kontrollere dem. Det er viktig for å avdekke kriminalitet, det er viktig for å styrke kontroll og viktig for å sikre arbeidsplasser, som NHO har argumentert for. Hvorfor

ivaretar en ikke interessene til nasjonal transportnæring i denne saken?

Statsråd Siv Jensen [10:06:54]: Jeg er helt uenig i den påstanden. Jeg mener vi ivaretar deres interesser på en god måte. Vi er i løpende, god dialog med transportnæringen fra flere departementers side, rett og slett fordi vi tar det på alvor. Det vi har sett, er at det tiltaket som virkelig virker, er kontroller. Det er avdekket mange graverende feil på dekk og andre ting som ikke har noe med innkreving av merverdiavgift å gjøre. Det har med sikkerheten i trafikken å gjøre, og det har å gjøre med at det svekker konkurransen for norske aktører. Dette har regjeringen tatt på alvor. Men det hjelper ikke med et aldri så godt regelverk hvis det ikke etterleves. Nettopp derfor har vi satt inn flere ressurser på flere kontroller. De er blitt forsterket gjennom denne regjeringens levetid, og som jeg varslet i mitt innlegg, kommer vi til å sette inn flere kontroller fremover.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:07:49]: Næringen selv og NHO viser jo til at forslaget som er fremlagt, vil kunne være et virksomt tiltak for at kontrollene blir enklere å gjennomføre, og at det også kan avdekke mer ikke bare av momssvindel, men også av annen type kriminalitet. Det er nettopp derfor en også viser til at et slikt tiltak både vil kunne gi staten høyere inntekter – 100 mill. kr er anslått fra NHOs side – og at det vil kunne sikre norske arbeidsplasser og redusere kriminalitet. Hvorfor er ikke regjeringen villig til å lytte til de signalene som kommer fra næringen?

Statsråd Siv Jensen [10:08:33]: Det har jeg nettopp svart på. Vi er mer enn villige til å lytte til de signalene som kommer, og det handler først og fremst om å ha bedre kontroller. Med den lave grensen vi har – på 50 000 kr, som er en svært lav grense – er det jo ikke først og fremst merverdiavgiftinnkrevingen som er problemet. Problemet er knyttet til arbeids- og hviletid, til tariff og til arbeidstillatelse, for å nevne noe, og ikke minst at mange av disse vogntogene som kommer over grensen, ikke er i forsvarlig stand. Det utgjør en usikkerhet på veiene våre, det utgjør en usikkerhet for livet i trafikken, og det er nettopp derfor det å legge inn større ressurser for å få bedre kontroller tar dem som ikke har til hensikt å følge regelverket uansett hvordan det er utformet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Siv Mossleth (Sp) [10:08:44]: Regjeringspartiene mener at det er viktig at det norske markedet skal være nøytralt. Da regner jeg med at de mener det skal være

like konkurransevilkår for norske og utenlandske turbusselskap. Men det er ikke lik konkurranse i dag.

NHO Transport teller utenlandske turbusser. Bare siden midten av mai er det registrert over 2 600 utenlandske busser. De aller fleste kommer fra østeuropeiske land. Det er godt dokumentert at det foregår systematisk kabotasje i turbussektoren. Arbeidstilsynets kontroller i 2018 viste at 74 pst. av de utenlandske sjåførene ikke fikk lønn i henhold til norske tariffavtaler. NHO Transport utførte nylig en stor undersøkelse, og de er tydelige på at utenlandske turoperatører ikke betaler moms, som de er pålagt etter norsk lov når de kommer over en omsetning på 50 000 kr. Ved å innføre momsgrense fra første krone for utenlandske turbusser som kommer inn i landet, blir det mye vanskeligere å jukse med momsen.

Erfaringen norske bussjåfører melder om, er at utenlandske bussjåfører ikke handler inn noe særlig i Norge i det hele tatt. Så for dem er det ikke mye moms å få tilbake. De har med seg det meste de trenger, eller de får leveranser fra egne suppleringsbiler. Representanten Johansen fra Fremskrittspartiet må merke seg dette, for det undergraver hans argumentasjon. Kostnadstapet for staten er estimert til minst 100 mill. norske kr. Men det er ikke det verste. Det verste er at når utenlandske turoperatører ikke betaler moms, og ikke lønner sjåførene etter tariff, blir det særdeles vanskelig for de norske operatørene å konkurrere på like vilkår.

Jeg fremmet dette forslaget på vegne av Senterpartiet den 14. mars, særlig på bakgrunn av kunnskap gjennom mitt arbeid i transportkomiteen. Om det ikke blir flertall for å endre momsgrensen til 1 kr for utenlandske busselskap i dag, kan jeg opplyse dem som i dag vil stemme imot de norske interessene, om at de får en ny sjanse til å rette opp den feilen førstkommende torsdag, for da skal det samme forslaget behandles i Stortinget igjen. Arbeiderpartiet har tatt opp vårt forslag, en måned etterpå, og fremmet det som et tiltak for å trygge transporten på norske veier. Så tenk dere om og ta vare på det norske bussmarkedet som er igjen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:11:47]

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019 og nr. 78/2019 av 29. mars 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/36/EU (CRD IV) og forordning 575/2013/EU (CRR), og direktiv 2014/65/EU (MiFID II) og forordning 600/2014/EU (MiFIR) (Innst. 374 S (2018–2019), jf. Prop. 83 S (2018–2019))

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:12:23]: Jeg merker meg at verken representanter fra regjeringspartiene eller den øvrige opposisjonen så langt har tegnet seg i saken. Dette gjelder svært omfattende og svært viktig regelverk å vurdere konsekvensene av. Gjennom gjentatte vedtak foreslått fra regjeringens side de senere år har en bidratt til at det på sentrale områder for Norge er blitt avgitt suverenitet, både innenfor energiområdet, ikke minst gjennom vedtaket av EUs tredje energimarkedspakke, og gjennom Stortingets vedtak i 2016 om å underlegge det norske finanstilsynet EUs finanstilsyn på viktige områder. I etterkant av det utvidet en regelverket fra EUs side.

I denne saken, når det gjelder MiFIR, er det heller ikke blitt lagt fram en klar vurdering av hvorvidt dette er noe som innebærer en suverenitetsavståelse som mer enn lite inngripende. Det er det minste en må kunne forvente fra regjeringens side og fra stortingsflertallets side før en tar stilling til om en skal godta regelverket eller ikke.

Når det gjelder CRR og CRD IV, er det viktig å sørge for at en før en tar stilling til om en skal godta dette regelverket, får framlagt hva slags nødvendige lovendringer som må foretas, og at det blir lagt fram som en samlet sak.

På en del av områdene ligger det åpenbart positive element og forslag som Senterpartiet vil støtte, men det er også tiltak som vi på mange områder selv kan gjennomføre nasjonalt, og som allerede burde ha vært gjennomført, f.eks. den såkalte SMB-rabatten, der det har vært en klar ulempe for norske aktører at Norge har hengt etter og ikke sørget for å følge opp. Det kunne en fint ha gjort uten å vente på denne saken.

Det Senterpartiet foreslår, er at man tar sakene samlet tilbake for en ny vurdering, der også de grunnlovsmessige spørsmålene blir vurdert på en ordentlig måte, slik at Stortinget, når en skal ta stilling til å avgi suverenitet på et så viktig område som finans, faktisk har et ordentlig grunnlag å ta stilling til.

Jeg vil med det ta opp de forslagene Senterpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [10:15:34]: I etterkant av finanskrisen har det kommet en rekke tiltak for å gjøre bankene mer robuste, med økte krav til kapitaldekning som et veldig viktig tiltak. At det norske regelverket har blitt tilpasset internasjonale standarder på dette feltet, er fornuftig. SV har derfor støttet de innstrammingsene som har skjedd de siste årene på dette feltet. Men når vi går imot innlemming av MiFIR i EØS-avtalen nå, er det fordi det er uklart i hvor stor grad

summen av disse innebærer suverenitetsavståelse som er mer enn lite inngripende. Vi står derfor inne på forslag sammen med Senterpartiet og Rødt om at disse spørsmålene må utredes og klargjøres, slik at vi har et ordentlig beslutningsgrunnlag.

Videre går vi imot innlemming av CRR og CRD IV nå fordi Stortinget må få mulighet til å vurdere de nødvendige endringene som følger av en slikt innlemming.

Til slutt går vi imot innlemming av MiFID II i EØS-avtalen nå fordi dette må ses i sammenheng med de andre direktivene denne proposisjonen omhandler.

Et minstekrav med innlemmelse av sånne direktiv må være at vi kan være trygge på at vi har alle fakta på bordet. Her legges det opp til det som ser ut til å bli en myndighetsoverføring til EU og ESA, uten at det er klart hva slags konsekvenser det vil få på lang sikt. Det vil ikke være første gangen EØS-direktiv får mer omfattende konsekvenser enn det vi først har blitt forespeilet.

Jeg viser for øvrig til våre merknader i innstillingen til denne saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [10:17:44]

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 18/2019 av 8. februar 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 909/2014 om forbedring av verdipapirproppgjør i Den europeiske union og om verdipapirsentraler (Innst. 373 S (2018–2019), jf. Prop. 84 S (2018–2019))

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:18:18]: Jeg merker meg at interessen fra regjeringspartiene og flertallet på Stortinget sin side for å være med å drøfte konsekvensene av innføring av nytt lovverk, nye suverenitetsavståelser til EU, ikke er nevneverdig stor. I den saken som vi nettopp avsluttet, var det altså ingen representanter fra regjeringspartiene og ingen representanter fra Arbeiderpartiet som valgte å ta ordet i det hele tatt. De stemmer igjennom forslag. Velbegrunnede motforestillinger som går ut på at en må legge fram vurderinger knyttet til hva dette betyr for nasjonal suverenitet, hva det betyr i kost-nytte-sammenheng, hva det betyr for norske interesser, blir ikke engang kommentert.

Den saken vi diskuterer nå, omhandler verdipapirsentralforordningen. I Norge har vi hatt et velfungerende system med en verdipapirsentral som ikke har hatt monopol, men som er den eneste som har hatt konsekasjon etter loven. Med det nye regelverket som blir lagt inn her, og som Norge tilslutter seg med dette vedtaket, hvis det blir gjort, skal en også på dette området åpne for europeisk konkurranse mellom verdipapirsentraler. Da

må en spørre: Hva er det vi har å tjene på det? Vil det gjøre det enklere for norske skattemyndigheter, for norske kontrollmyndigheter, at en skal gå vekk fra det systemet en har hatt fram til i dag, der Verdipapirsentralen – som er en del av Oslo Børs – skal være der en faktisk har dette? På samme måten som en har Brønnøysundregistrene, har en Verdipapirsentralen som en grunnbok når det gjelder aksjer og andre verdipapir.

Jeg er overrasket over at det ikke i større grad blir reflektert over det, når det blir gjort såpass store og grunnleggende endringer i et system som har fungert – basert på at vi har hatt nasjonale regler, basert på at vi har hatt én nasjonal aktør, en nasjonal institusjon som har ivare tatt dette gjennom å ha konsesjon. En skal så snu opp ned på det uten at en er villig til å reflektere nærmere over hva det vil ha å bety.

Det er viktig. Når en snakker om andre saker her, har en fra flere partiers side vært opptatt av at en skal ha bedre kontroll over hvem som er reelle rettighetshavere, altså hvem som sitter med kontroll over aksjer, hvem som sitter med reell kontroll over andre verdipapir. Et viktig bidrag til det i dag er nettopp at en vet at en har hatt Verdipapirsentralen i Norge, som har bidratt til å ha den oversikten. Dersom ambisjonen og målsettingen med dette nye regelverket vil slå til – nemlig at en vil få økt konkurranse og nye aktører inn, der en ikke lenger vil registrere seg i den norske verdipapirsentralen, men i andre verdipapirsentraler – ja, hva har det da å bety for tilsynsmyndighet, skattemyndighet og oss som folkevalgte sin mulighet til å sørge for at de vedtakene og de intensjonene som en har i andre saker, faktisk blir fulgt opp?

Jeg er overrasket, må jeg si, over at det ikke er vilje fra denne salen til faktisk å være med på å drøfte i større grad hva slike store endringer knyttet til institusjoner som vi har hatt i det norske samfunnet over tid, har å bety. Jeg vil med det vise til det som framkommer av saken, det som ligger i Senterpartiets merknader, og at vi ikke står bak komiteens tilråding.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [10:22:54]

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 249/2018 av 5. desember 2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2015/849 om tiltak for å hindre at finanssystemet brukes til hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme mv. (fjerde hvitvaskingsdirektiv) og forordning (EU) 2016/1675 om identifisering av tredjestater

med høy risiko og strategiske mangler (Innst. 372 S (2018–2019), jf. Prop. 85 S (2018–2019))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 7 [10:23:14]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Kristoffer Robin Haug om et mer bærekraftig forbruk (Innst. 354 S (2018–2019), jf. Dokument 8:108 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jan Steinar Engeli Johansen (FrP) [10:23:58] (ordfører for saken): La meg først få takke komiteen for et godt samarbeid i saken.

Representantforslaget er fundert på 13 forslag for å oppnå et mer bærekraftig forbruk. Forslagene omhandler i stort et ønske om avgiftsøkninger, avgiftsendringer, produktkrav for import, påbud og forbud som går på markedsføring og produktinnhold – alt for å oppnå det representanten mener er nødvendig for å kunne oppnå et bærekraftig forbruk.

Komiteen har fått regjeringens vurdering av forslagene, som er besvart av Klima- og miljødepartementet, som igjen har forelagt relevante spørsmålsstillinger for Finansdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet.

Det er til dels komplekse forslag som er framsatt. Om de ble vedtatt, ville det medført innføring av egne særavgifter, differensiert etter miljøavtrykk og avhengig av om det var sluttprodukt, eller om produktene var egnet for videredeling eller utleie. På den andre siden ønskes merverdiavgiften tatt vekk på reparasjon av forbrukervarer som sportsutstyr, turutstyr, hvitevarer, brunevarer, møbler, klær, sko og forbrukerelektronikk.

Vi deler alle målet om at alle skal ta fornuftige valg, både når det gjelder å legge til rette slik at folk velger miljøvennlige produkt, og når det gjelder at folk skal kunne velge produkt med høy kvalitet som kan brukes videre av andre. Intensjonen i forslaget er godt ment, og selve ambisjonen om et godt miljø er vi alle enig i. Regjering-

gen er allerede i gang med å utarbeide en nasjonal strategi for sirkulærøkonomi.

Men vi må vokte oss vel for å komme dit at vi tror det er fornuftig å regulere alle mulige handlinger og valg som innbyggerne skal ta. Vi må heller ikke komme dit at vi innfører vanskelige og uoversiktlige avgiftsregimer med veldig mange særavgifter på den ene siden, mens vi må ha detaljvurderinger av produkt som skal ha avgiftsfritak, på den andre siden. Komiteens flertall peker derfor på viktigheten av at særavgifter er innrettet slik at de er både oversiktlige og praktisk håndterbare.

Når det kommer til merverdiavgiften, er det viktig å huske at den ene og alene er ment å skaffe staten inntekter og bør i utgangspunktet ikke brukes som instrument for å endre forbrukernes handlevaner, selv om vi har eksempel på det siste også.

En av forutsetningene man har som forbruker for å kunne velge miljøvennlige produkt, er miljømerkeordningene som finnes, som f.eks. det nordiske Svanemerket. Regjeringspartiene er derfor enige om at vi skal arbeide for å styrke de internasjonale miljømerkeordningene, og komiteen innstiller derfor på at forslaget ikke vedtas. Innstillingen fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Ingrid Heggø (A) [10:27:02]: Arbeiderpartiet deler forslagsstillarane sine intensjonar om eit høgt ambisjonsnivå i miljøpolitikken og om å leggja til rette for ei meir berekraftig forvaltning av naturressursane og ei grøn utvikling. Det hastar med tiltak innanfor alle område som vil bidra til berekraftig forbruk og produksjon, slik som forslagsstillarane seier.

Sirkulærøkonomien må innrettast slik at han fremjar sirkulær aktivitet og innovasjon i breidda av økonomien, og det må speglast i skatte- og avgiftssystemet og gjennom pris på jomfruelege naturressursar. Eit system som legg til rette for at ressursane kan gjenbrukast utan at det belastar naturen og legg beslag på nye ressursar, vil gjera sirkulære løysingar meir lønsame i alle ledd av verdikjeda og bidra til teknologiutvikling og arbeidsplassar samtidig som det gjev miljøgevinst.

Behovet for mineral er aukande i verda. Som eit leiande land innan miljønnovasjon og klimatiltak bør vi også bidra til at dei minerala som er nødvendige for å gjennomføra eit klimaløft, vert tilgjengelege og produserte på ein berekraftig måte. Verda treng råstoff til solceller, elbilar og nanoteknologi.

Intensjonen bak mange av forslaga er gode, men samtidig av ein slik karakter at det vil vera krevjande å finna operative kriterium for å gjennomføra dei. Det er også svært vanskeleg å ha oversyn over alle konsekvensane av forslaga. Difor støttar ikkje Arbeiderpartiet forslaga i denne samanhengen.

Saman med SV, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har vi eit framlegg der vi ber regjeringa setja ned eit utval som skal føreslå korleis det materielle forbruket kan reduserast innanfor ein fordelingsmessig og sosial profil, der bl.a. avgifter, oppretting av fleire utlånsordningar av forbruksvarer som eignar seg for utlån, styrking av forbrukskjøpslova og system for gjenbruk og resirkulering vert sette i samanheng og bidreg til lågare forbruk. Det er synd at dette framlegget sannsynlegvis ikkje vert vedteke. Spesielt Venstre burde forklara kvifor dei går imot dette.

Eg tek med dette opp det forslaget som Arbeiderpartiet er medforlagsstillar til.

Presidenten: Representanten Ingrid Heggø har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Aleksander Stokkebo (H) [10:30:02]: Høyre i regjering jobber for et bærekraftig velferdssamfunn som tar vare på klimaet, miljøet og artsmangfoldet. Vi må klare å oppfylle behovene til menneskene som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. I god konservativ ånd må vi sørge for at den verden vi overlater til neste generasjon, er minst like bra som da vi selv overtok. Derfor må vi dempe presset på naturressursene, få ned utslippene og skape nye grønne jobber. Da spiller sirkulærøkonomien og FNs bærekraftsmål om bærekraftig produksjon og forbruk en viktig rolle. Det handler om å utnytte ressursene bedre gjennom hele verdikjeden, og nettopp derfor skal regjeringen lage en egen nasjonal strategi for sirkulærøkonomi.

Om vi ønsker en bærekraftig økonomi, er ikke løsningen å lage et mer komplisert avgiftssystem som skaper kaos og forvirring med umulige avgrensninger. Løsningen er heller ikke å sende bedriftene som omstiller seg, en skattesmell på mange titalls milliarder fra et år til et annet. Vi må heller lage et skattesystem som fremmer verdiskaping og får ned utslippene. Derfor senker denne regjeringen skatten på arbeid samtidig som vi årlig øker CO₂-avgiften, slik at de som forurenser, må betale. I tillegg gir vi støtte til tiltak som kutter utslipp og bidrar til en grønnere sirkulærøkonomi.

La meg ta et eksempel på det: Hvert år kastes det enorme mengder mat i Norge, som tilsvarer utslippene til 375 000 bilsbiler. Det er ikke greit, og derfor har regjeringen satt som mål å halvere matsvinnet i Norge innen 2030. Jeg hadde selv nylig gleden av å besøke Matsentralen i Rogaland – flotte folk som tenker med både hodet og hjertet, og som står på for å redde overskuddsmat og gi til de vanskeligstilte. Regjeringen ga nettopp matsentralene en ekstrabevilgning på 7 mill. kr, som sikrer at vi får ned matsvinnet og bidrar til en bedre sirkulærøkonomi i stadig større deler av landet.

Vi må satse på et mer bærekraftig forbruk, og Høyre gleder seg til å diskutere den nye strategien for sirkulærøkonomi. Med Høyre i regjering skal vi jobbe for et bærekraftig velferdssamfunn som tar vare på klimaet, miljøet og arts mangfoldet.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:33:09]: Jeg har merket meg at representanter fra regjeringspartiene så langt i debatten har gått opp og advart mot at en skal innføre nye avgifter og andre avgifter, som innebærer økte kostnader for næringslivet, og som er dårlig utredet og ikke ivaretar formålet.

Vel, det er en god oppsummering av den politikken som regjeringen selv har ført, som også har gjort at flere av de avgiftene som en har kommet med, og som har dukket opp i sene nattetimer gjennom forhandlinger i Stortinget, har kommet uten utredning og uten forvarsel for de næringsdrivende og for folk flest i Norge, som de berører.

Det var regjeringspartiene som kom med plastposeavgiften, ut fra en argumentasjon om at det skulle ivareta noen ideelle målsettinger. Så viste det seg ikke å være verken utredet eller fornuftig gjennomtenkt på en god måte, så en måtte gå tilbake på det.

Det var regjeringspartiene som kom med flypassasjeravgiften, som rammet arbeidsplasser i Norge, og som ikke har noen innretning for å ivareta miljøet, men for å skape flere inntekter til staten, der avgiftsbelastningen for dem som reiser med fly over lange avstander i Norge – der vi trenger fly for å ivareta det som er en viktig del av samferdselstilbudet og kollektivtilbudet i Norge – rammer hardere enn for dem som reiser på ferieturer til Det fjerne østen.

Vi må være villig til å bruke avgiftspolitikken til å gjøre endringer, men det skal skje gradvis, det skal skje kunnskapsbasert. Det er det som ligger til grunn for de forslagene som Senterpartiet er medforlagsstiller til i denne innstillingen.

Det som har skjedd under dagens regjering, er at avgiftspolitikken er brakt i vanry gjennom at en later som om en skal nå noen politiske mål. Men det som skjer i praksis, er at en kommer med stadig nye forslag for å få sitt eget regnestykke til å gå i hop – og sikre flere inntekter til statskassen. 5,4 mrd. kr ekstra er blitt tatt inn i avgifter hvert år under dagens regjering sammenlignet med det som var nivået under foregående, rød-grønne, regjering. Det er rekordhøye avgifter i Norge, på toppen av rekordhøye bompengerpriser. I tillegg har en fått et mer usosialt skattesystem, noe som også bidrar negativt med hensyn til et bærekraftig forbruk.

Med det vil jeg ta opp det forslaget i innstillingen som Senterpartiet har alene, og de forslagene som vi har sammen med andre partier.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [10:36:11]: Både verdens klima og verdens arts mangfold er under stort press. Vi må forbedre oss på alle områder for å sikre at verden blir et levelig sted i fremtiden.

Det er ikke sånn at vi kan kildesortere oss ut av klimakrisen, det er dessverre ikke så enkelt. Den største jobben må gjøres av dem som har den største makten, sånn som folkevalgte, som kan ta beslutninger om hvor lenge vi skal drive med oljeboring, og sånn som folk som eier store selskaper, og som kan ta beslutning om hvordan de driver sin produksjon.

Vi er ikke i en klimakrise fordi befolkningen kjører for mye bil, men fordi politikerne har laget et samfunn der det mange steder er både enklest og billigst å kjøre bil.

Det at det krever mye av forbrukerne å ta miljøvennlige valg, er dessverre en tendens som vi ser overalt. I fjor høst, f.eks., tok jeg buss og tog fra Tromsø til Oslo. Det kostet meg dobbelt så mange penger som det ville gjort å ta fly, og reisen tok også nærmere et døgn lengre tid.

De forslagene vi behandler i dag, handler mye om at forbrukerne skal ta bedre vare på tingene de har, istedenfor stadig vekk å kjøpe nye. Her har vi også mye å gå på. Det å kjøpe nye ting går an overalt, mens reparasjoner ofte er mye mindre tilgjengelig. Faktisk er det bare ett sted i Norge der det går an å ta urmakerutdanning. De fleste som jobber som urmakere i Norge, har måttet flytte til Danmark eller til Sverige for å ta utdanningen sin. For at vi skal få fikset klokken, sekken eller skoene våre, må vi ofte bruke tid på å finne ut hvor det er mulig, stå lenge på venteliste og betale dyrt. Når samfunnet vårt er lagt opp sånn at det er vanskelig å ta miljøvennlige valg, er det ikke rart at det er sånn det slår ut.

Når vi ser på bevegelsene rundt oss, at flere og flere blir opptatt av miljøsakene og ønsker å ta gode valg i sitt liv, skal de ikke bli stoppet av at det er for tungvint. Tiden er overmoden for at vi hopper av karusellen for evig vekst i forbruk, engangsartikler og unødvendige produkter laget for å dekke konstruerte behov, og tar tilbake fornuften, som forteller oss at vi ikke må ha så altfor mye mer enn det vi trenger. Spesielt kan potensialet være stort i Urban Mining, som SV, Miljøpartiet De Grønne og Rødt foreslår at vi skal ha en egen stortingsmelding om, for å kartlegge hvordan vi kan ... (presidenten klubber) – beklager, nå rekker jeg ikke å si mer, men jeg vil ta opp noen forslag.

Presidenten: Det skal representanten få lov til.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [10:39:19]: Takk, takk.

Presidenten: Representanten Solveig Skaugvoll Foss har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Une Bastholm (MDG) [10:39:35]: Jeg kan melde, hvis noen lurer, at det er ikke lett å rekke alt som enslig stortingsrepresentant, men jeg er veldig glad for at jeg kan stå her og også fortelle hvorfor vi har fremmet forslag om et mer bærekraftig forbruk. Jeg tror de fleste her i salen kan være enige om tre ting:

For det første er ikke forbruket vårt bærekraftig i dag. FNs naturpanel sier klart og tydelig at dagens forbruksvekst er blant de viktigste driverne for natur- og miljødelegger.

For det andre tror jeg de fleste kan være enige om at vi må forbruke smartere. Hvis vi gjenbraker, gjenvinner og deler mer vil vi redusere fotavtrykket vårt. Sirkulærøkonomien kan dessuten gi oss rundt 40 000 nye arbeidsplasser i Norge, er det noen rapporter som viser.

For det tredje betyr ikke stadig høyere BNP nødvendigvis lenger stadig høyere livskvalitet. I stedet for å jobbe mer, kjøpe mer og så kaste mer kan vi sette mer verdi på tid med venner og familie, på ren luft og fritid. Økt livskvalitet innenfor naturens tålegrensener er et bedre samfunns mål enn økt forbruk.

Jeg har lyst til å spole to år tilbake da denne salen behandlet regjeringens stortingsmelding om avfall og sirkulær økonomi. Stortingsmeldingen hadde en presis problembeskrivelse: Måten vi forbraker på, skaper miljøproblemer. I kapitlet om avfallsforebygging står det f.eks.:

«Det er mange eksempler på at det er billigere å kjøpe nytt enn å reparere produkter. Den lave prisforskjellen mellom reparasjon og nykjøp reflekterer ikke ressurs- og miljøbelastningene ved produksjon.»

– Det er godt formulert. Det kunne like gjerne godt stått i Miljøpartiet De Grønnes program som i en stortingsmelding fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Problemet er at regjeringen ikke har løst problemet som avfallsmeldingen beskrev så godt. Forslagene vi diskuterer i dag, er på ingen måte et forsøk på å rette opp det.

Vi politikere må gjøre det lett og lønnsomt å ta miljøvennlige valg – både for næringslivet og for forbrukere. Derfor foreslår Miljøpartiet De Grønne en rekke endringer i skatte- og avgiftssystemet. Vi vil fjerne mosen på reparasjoner, og vi vil sikre forbrukerne en rett til å reparere. Vi vil ha en avgift på ressursuttak, vi vil sikre forbrukerne informasjon om klimagassutslipp og ressursforbruk i vareproduksjonen, og vi vil sette av midler

til utlåns- og deleordninger i kommunene, og vi vil ha en miljøavgift på varer som er egnet for utlån og deling.

Å bygge om Norge til et moderne lavutslippssamfunn er blant de viktigste politiske prosjektene i vår tid. Med det tar jeg opp forslaget fra Miljøpartiet De Grønne og de forslagene vi har sammen med Rødt.

Presidenten: Da har representanten Une Bastholm tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Ola Elvestuen [10:42:34]: Forslagsstilleren kom med en rekke forslag som skal bidra til et mer bærekraftig forbruk i Norge, og jeg deler fullt ut forslagsstillerens ønske og mål om et høyt ambisjonsnivå i miljøpolitikken. Det er nødvendig både for å få ned klimagassutslipp, ta vare på natur og også å redusere det overforbruket av ressurser vi i dag har i verden.

Vi må legge til rette for en bærekraftig forvaltning av naturressursene og en grønn næringsutvikling. Regjeringens arbeid for en grønn omstilling, overgang til en sirkulær økonomi og ambisiøse klimamål er svært viktig i den forbindelse. Jeg viser her til Granavolden-plattformen, hvor alle disse temaene er viktige pilarer. Samtidig ser vi det som viktig at de virkemidlene regjeringen gjennomfører, er treffsikre og vil bidra til å løse miljøproblemene vi står overfor.

Regjeringen er i gang med å utarbeide en nasjonal strategi for sirkulær økonomi. Kjernen i den sirkulære økonomien er ressurseffektivitet i bred forstand. En nasjonal strategi vil etter min vurdering gi det beste utgangspunktet for å realisere en grønn økonomi, som utnytter ressursene bedre. Viktige elementer i denne strategien vil være økt vekt på produktutforming, delingsøkonomi, tjenesteinnhold og utnyttelsen av avfallsråstoff til nye produkter. Dette vil redusere presset på naturressursene og kunne gi nye forretningsmodeller, økt lønnsomhet for virksomheter som griper mulighetene og gi nye arbeidsplasser.

Forslagsstilleren har en rekke forslag som berører avgiftssystemet. Finansdepartementet er forelagt disse spørsmålene og viser til at miljøavgifter må rettes mest mulig direkte mot det miljøproblemet de er ment å trefte, og det må være mulig å avgrense og gjennomføre dem med akseptable administrative kostnader for både avgiftsmyndigheten og næringslivet. De avgiftsforslagene forslagsstilleren kommer med, vil kreve omfattende utredninger først, og regjeringen er ikke klar til å gå videre med disse spørsmålene i denne omgang.

Forslagsstilleren har også en rekke forslag for å styrke forbrukernes rettigheter, bidra til at vi får bedre produkter med høyere kvalitet, lengre levetid, som lettere kan gjenvinnes og som er mer reparerbare. Jeg er enig i at vi ønsker bedre produkter med mindre innhold av farlige stoffer og som er mer sirkulære. Samtidig har vi

inngått en rekke avtaler med andre land som er viktig for norsk næringsliv og for Norge. Både EØS-avtalen og WTO-avtalen gir oss forpliktelser som kan gjøre det vanskelig å lage særnorske produktreguleringer. Det er derfor også viktig at vi fortsetter det viktige påvirkningsarbeidet vi gjør overfor EU og i de internasjonale miljøkonvensjonene for å bidra til at ikke bare Norge, men også resten av verden får et best mulig internasjonalt produktregelverk.

Regjeringen jobber nå med en nasjonal strategi for en sirkulær økonomi. Flere av de temaene forslagsstilleren kommer med, vil bli drøftet i denne strategien.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [10:45:54]: Eg lytta nøye til innlegget frå statsråd Elvestuen, og eg klarte ikkje å høyra at han sa noko om det forslaget som ligg inne frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt. Difor vil eg gjerne gje att det forslaget:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som skal foreslå hvordan det materielle forbruket kan reduseres, innenfor en fordelingsmessig og sosial profil, hvor blant annet avgifter, opprettelse av flere utlånsordninger for forbrukerevarer som egner seg for utlån, styrking av forbrukerkjøpsloven, og systemer for gjenbruk og resirkulering ses i sammenheng og bidra til lavere forbruk.»

Kva i dette forslaget er statsråden mot?

Statsråd Ola Elvestuen [10:46:49]: Det er mange ting her som vi skal se på. Men der vi er nå – og det som er regjeringens arbeid – er at vi skal legge fram en strategi for sirkulær økonomi, og da vil også mange av disse temaene være en del av det. Så grunnen er ganske enkelt at vi har hatt en avfallsstrategi, og nå skal vi gjennom en strategi for sirkulær økonomi. Det er det vi bør konsentrere oss om, for så å legge til rette for at vi får bedre ressursutnyttelse, og at vi reduserer klimagassutslipp og andre miljøkonsekvenser av et unødig forbruk.

Ingrid Heggø (A) [10:47:27]: Er det då riktig oppfatta at statsråden ikkje er mot noko av det som står i det forslaget eg refererte?

Statsråd Ola Elvestuen [10:47:38]: Dette forslaget handler jo om at man skal sette ned et utvalg. Jeg mener det ikke er riktig. Jeg mener at vi nå skal jobbe for den saken vi har om sirkulær økonomi, og det er der vi nå bør konsentrere kreftene, gjennomføre det slik som vi har planlagt, og så komme tilbake med resultatet av det.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:48:04]: Venstre fremmet flere ganger – mens de var i opposisjon – forslag i sine alternative budsjett til en flypassasjeravgift der det var

vesentlig høyere avgift på lange utenlandsflyvninger enn på flyvninger i Norge. Den innretningen som kom på flypassasjeravgiften i Norge, var stikk motsatt. Det ble høyere avgift for dem som flyr innenlands, fordi det er begge veier, sammenliknet med lange utenlandsreiser. Mener statsråden – i et klima- og miljøperspektiv – at den innretningen som flypassasjeravgiften fikk, ikke er egnet til å nå målsettingene knyttet til klima, og at den derfor burde vært innrettet på en annen måte?

Statsråd Ola Elvestuen [10:48:45]: Når det gjelder flytransport, tror jeg man må gjøre mange ting samtidig. Vi må også gjøre det vi kan for å gjøre selve reisen mer miljøvennlig. Nå får vi fra neste år også inn et krav om avansert biodrivstoff i flytransporten. Vi må jobbe videre med elfly og få det i gang på våre kortbanenett. Vi må se på bedre alternativer og bli bedre på jernbane i Sør-Skandinavia. Og innretningen på flypassasjeravgiften endres da slik at det vil bli større avgifter på flyvninger ut av EØS enn innenfor EØS.

Une Bastholm (MDG) [10:49:37]: Jeg syntes det var veldig uheldig da vi for over to år siden fikk en stortingsmelding om avfall og sirkulær økonomi, som viste seg bare å handle om avfallshåndtering. Vi får vite at det skal komme en strategi om sirkulær økonomi, men det er uklart hva som vil bli omfattet av den. Jeg tror at de omveltningene som skal til for at gjenbruk, gjenvinning og deling blir regelen og ikke unntaket i Norge, er så pass store at vi kommer til å trenge mer enn en strategi fra regjeringen for å kunne gå igjennom alle de virkemidlene som trengs. Blant annet er den komiteen som er samlet i salen akkurat nå, interessert i skatte- og avgiftssystemet for å få dette til. Et av forslagene vi behandler i dag, handler om å oppdatere avgiftssystemet, belønne det å bruke gjenvunne materialer framfor jomfruelige materialer, som er noe av det som både koker kloden og fordriver arter. Hva synes statsråden om de tiltakene?

Statsråd Ola Elvestuen [10:50:43]: Å bruke skatter og avgifter har Venstre alltid vært for, også for å få bedre miljøresultater.

Ellers er jeg ikke enig i at det er negativt at vi kom med en avfallsmelding. Jeg tror det var viktig at vi fikk de vedtakene – og så må vi gå videre med å få på plass en sak om sirkulær økonomi. Jeg ser ingen motsetning mellom det og det at vi nå jobber med en strategi. Det er ingen tvil om at det å se potensialet som hele tiden må videreutvikles for en sirkulær økonomi, er en stor oppgave. Nå får vi en strategi, og det er noe som vi og andre land må jobbe med i flere år framover. Det å se på avgifter vil være en del av virkemiddelapparatet man må bruke, men utover det vil det være en diskusjon som dukker opp når de enkelte budsjetter også legges fram.

Une Bastholm (MDG) [10:51:41]: Jeg mente egentlig spørsmålet ganske presist – ikke bare om han synes dette er positivt. Det jeg gjerne skulle hatt svar på, er for det første: Kan vi forvente at regjeringen i en strategi om sirkulær økonomi også behandler hvorvidt man kan gjøre endringer i avgiftssystemet for å gi fordeler til bruk av gjenvunne materialer framfor jomfruelige materialer? Det er det første spørsmålet. Det andre spørsmålet mitt er om statsråd Ola Elvestuen også støtter en sånn bruk av avgiftssystemet, noe store deler av avfallsbransjen og de som daglig jobber med disse materialene, også etterspør.

Statsråd Ola Elvestuen [10:52:23]: I hvor stor grad det blir en del av strategien, må vi se etter hvert som den utformes. Man vil måtte se på virkemidler, og da vil dette også være en del av det. Men selve beslutningene vil måtte tas i forbindelse med budsjett.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [10:52:50]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i klimakvoteloven (gjennomføring av ICAO CORSIA m.m.) (Innst. 371 L (2018–2019), jf. Prop. 109 L (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Statsråd Ola Elvestuen [10:54:03]: Først vil jeg takke for at energi- og miljøkomiteen og Stortinget har behandlet proposisjonen så raskt.

Proposisjonen foreslår lovendringer som er nødvendige av to årsaker: For det første er det behov for enkelte lovendringer for at Norge skal kunne etterleve ICAO CORSIA. CORSIA er det tekniske navnet på et nytt markedsbasert virkemiddel som FNs organisasjon for sivil luftfart vedtok i 2016, og som vil ha effekt fra 2021. For det andre er det behov for enkelte mindre endringer i loven i forbindelse med overgangen fra tredje til fjerde fase av det europeiske kvotesystemet som starter 1. januar 2021.

Jeg anser dette som i hovedsak ganske tekniske spørsmål. For det første er klimakvoteloven i praksis en rammelov. De foreslåtte lovendringene går derfor i hovedsak ut på å gi hjemmel til å vedta detaljer i forskrift. For det andre gjelder lovendringene nasjonal gjennomføring av regelverk som allerede er vedtatt i internasjonale organisasjoner. Dette gjelder både CORSIA, som er vedtatt i FNs luftfartsorganisasjon, og det europeiske kvotesystemet, som er vedtatt i EU og EØS.

Siden det er snakk om harmonisert regelverk, må vi forholde oss til det som er vedtatt, og kan ikke gjøre spesielle tilpasninger. Når det er sagt, ønsker jeg å knytte noen kommentarer til CORSIA: Formålet med CORSIA er å unngå at veksten i internasjonal luftfart etter 2020 øker utslippene av klimagasser til atmosfæren. Dette omtales også som et mål om karbonnøytral vekst. Luftfarten må betale for ekstra utslippskutt i andre sektorer for å gjøre opp for økte utslipp fra internasjonal luftfart etter 2020.

I sin høringsuttalelse kritiserer Naturvernforbundet ambisjonsnivået i CORSIA, og jeg er enig i at ambisjonsnivået burde ha vært høyere. Klimagassutslippene i alle sektorer må reduseres drastisk fram mot 2050, mens FNs luftfartsorganisasjon bare legger opp til å stabilisere utslippene på 2020-nivå. Lavere innsats fra luftfart betyr at andre sektorer må gjøre mye mer.

Men CORSIA gir uttrykk for det mest ambisiøse som det så langt har vært mulig å bli enig om. Det tok FN mer enn to tiår å få etablert et konkret virkemiddel for å begrense utslippene fra internasjonal luftfart. Utslippene har til nå fått vokse relativt uregulert. CORSIA er derfor en milepæl og ser ut til å få forholdsvis bred tilslutning i den frivillige fasen. Ambisjonsnivået skulle ha vært høyere, men det betyr ikke at vi bør si nei til deltagelse. I stedet vil jeg arbeide videre for å øke ambisjonsnivået i CORSIA. CORSIA skal revideres hvert tredje år, og dette kan være en mulighet til å øke ambisjonsnivået.

Igjen vil jeg takke for rask behandling av proposisjonen. Dette gjør det mulig for oss å vedta nødvendig forskriftsbestemmelse tidsnok til at vi kan etterleve kravene både i CORSIA og i EUs kvotesystem.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [10:57:03]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (gradering av pleiepenger og økt kompensasjonsgrad for sykepenge til selvstendig næringsdrivende) (Innst. 375 L (2018–2019), jf. Prop. 116 L (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Terje Breivik (V) [10:57:53] (ordfører for saka): Eg vil begynna med å takka komiteen for arbeidet som er lagt ned i saka. Det er alltid kjekt når heile komiteen samlar seg om ei sak, og ikkje minst når saka dreiar seg om to såpass viktige ting som økonomisk tryggleik og lettare kvardagar for foreldre og føresette med sjuke og pleietrengjande ungar, og om sjølvstendig næringsdrivande sine sjukelønsvilkår.

Med regelendringane i ordninga for gradering av pleiepengar følgjer regjeringa opp vedtaket dei fire regjeringspartia fatta i samband med handsaminga av Prop. 12 L for 2018–2019, i desember 2018. Å sikra økonomisk tryggleik for foreldre med alvorleg sjuke og pleietrengjande born har vore ei medviten satsing for Venstre, Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. I 2017 utvida me pleiepengeordninga til òg å gjelda varig sjuke born og innlemma nærmare 9 000 nye familiar i ordninga – den største utvidinga av pleiepengeordninga nokon gong. Når me i dag følgjer opp med å gjera graderingsreglane fleksible og gjera det mogleg å få full kompensasjon utan tidsavgrensing, gjer det oppriktig godt å kunna slå fast at me fire borgarlege partia ikkje berre i festtalar har omsorg for familiar i ein ekstremt krevjande situasjon, men følgjer òg opp med konkrete og nødvendige endringar og budsjettløyvingar.

At dei raud-grøne partia – som sjølve siste året dei sat med fleirtalsmakt i regjering, 2013, ikkje var villige til å gjera endringar i pleiepengeordninga – i dag òg er med på å gjera vedtaket samrøystes, er ekstra gledeleg. At eit samla storting i dag stiller seg bak forbetringane regjeringa føreslår, er det difor all grunn for meg som saksordfører å gje dei enkelte partia honnør for.

Det andre forslaget, betre vilkår for sjølvstendig næringsdrivande, har òg vore eit satsingsområde for dei fire regjeringspartia, ikkje minst for Venstre. I kvart einaste statsbudsjett sidan me kom i maktposisjon hausten 2013, har me prioritert å betra vilkåra for små verksemdar, gründerar og sjølvstendig næringsdrivande. Det som er bra for dei små, er i regelen òg bra for dei store, det er ikkje nødvendigvis motsett.

I eit godt og utviklande samarbeid med dei tre andre partia, som òg er opptekne av gode kår for nærings-

livet, verdiskaping og norske arbeidsplassar, har me m.a. fått store gjennomslag for betre pensjon, fødselspengar og sjukelønsordningar for sjølvstendig næringsdrivande, sjølvstendig næringsdrivande både i tradisjonell næring og i skjæringspunktet kunst/kultur/næring/gründer/bedriftseigar. Det er fantastiske menneske, menneske som tek stor personleg risiko for å skapa verdiar og arbeidsplassar som me andre, fellesskapet, er heilt avhengige av. Det er folk me treng langt fleire av, og som treng gode rammevilkår.

Fredric Holen Bjørdal (A) [11:01:02]: Regelverket for pleiepengar har i mange år vore ein gjengangar i arbeids- og sosialkomiteen. Regjeringa har vegra seg mot nødvendige endringar, men har heldigvis fått stortingsfleirtalet mot seg gong etter gong. SV har gjort ein god jobb som pådrivar i saka, og det har vore avgjerande at også Kristeleg Folkeparti har slutta seg til. Foreldra sitt engasjement skal heller ikkje gløymast i denne saka.

Arbeidarpartiet er veldig glad for at dei urettferdige graderingsreglane som er i dag, tek slutt. Men det har teke for lang tid å få dette til Stortinget. Det held ikkje at mange familiar har måtta vente heilt fram til sommaren 2019 for å få rettferdige pleiepengar. Viss regjeringa hadde stemt for forslaga frå opposisjonen allereie i desember, ville desse endringane ha vorte gjennomførte raskare. Vi meiner at desse familiane bør bli kompenserte for at regjeringa valde å vente med lovendringa, og vi stiller oss bak forslaget om det.

Det er fleire element av usikkerheit i forslaget frå regjeringa, slik det er vist til i merknadane frå opposisjonen i innstillinga. Det er difor viktig for Arbeidarpartiet å understreke at mottakarar av pleiepengar ofte er i ein svært alvorleg situasjon, der barnet er så sjukt at det er konstant fare for akutte situasjonar. Denne forståinga synest å vere noko mangelfull i framstillinga frå regjeringa. Det å sikre familiane økonomisk er heilt nødvendig og avgjerande.

Dette usikkerheitsmomentet i forvaltninga av reglane gjer at vi meiner at det er behov for ei grundig vurdering og evaluering av dei nye reglane, slik at ein kan fange opp og unngå uheldige utslag.

I tillegg vil vi minne om at regjeringa ikkje har følgd opp vedtaket i Stortinget om ei eiga ordning for dei som ikkje har opptent rett til pleiepengar, og at regjeringa må sørje for at pleiepengeordninga er godt kjent i helsevesenet. Dette må regjeringa snarast følgje opp og leggje fram.

Til slutt vil eg vise til at når det gjeld sjukepengar for sjølvstendig næringsdrivande, står Arbeidarpartiet saman med SV i synet på at dekningsgraden bør auke. Når det stadig oftare blir avdekt forsøk på å forlange at arbeidet må utførast i eiga næring framfor i eit ordinært ar-

beidsforhold, er det med på å skyve ansvaret over på enkeltpersonar, med det resultatet at dei tapar rettar. Etter vårt syn bør det difor utgreiast ei innføring av ei oppdragsgivaravgift der inntektene går til nettopp å styrkje desse rettane.

Med det tek eg opp dei forslaga Arbeidarpartiet står bak i innstillinga.

Presidenten: Representanten Fredric Holen Bjørdal har tatt opp de forslagene han refererte til.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:03:44]: Det vi behandler i dag, er en oppfølging av regjeringsplattformen når det gjelder både pleiepenger og sykepenger for selvstendig næringsdrivende. Regjeringen ønsker med endringen i folketrygdloven å legge bedre til rette for foreldre som har nattlige tilsyn eller er i beredskap, gjennom graderingsreglene i pleiepengeordningen. Reglene for gradering av pleiepenger endres, slik at det kan tas hensyn til at noen foreldre ikke kan være i arbeid selv om barna er i en etablert tilsyns- og avlastningsordning.

Denne regjeringen har utvidet pleiepengeordningen gjentatte ganger, både på eget initiativ og etter initiativ fra Stortinget. Disse endringene svarer ut regjeringsplattformen og anmodningsvedtak i Stortinget om å forbedre ordningen for foreldre som ikke har mulighet til å være i arbeid på grunn av nattlige tilsyn og beredskap.

Etter dagens regler kan det ikke tas hensyn til at omsorgspersonen, på grunn av barnets tilstand, ikke kan arbeide selv om barnet har tilsyn av andre. Dette kan eksempelvis være barn med psykiske lidelser, som i krisesituasjoner trenger at foreldre eller andre faste omsorgspersoner kommer raskt til for å hjelpe, eller somatiske tilstander som er ustabile, og hvor akutt forverring er sannsynlig, selv om barnet er i stand til å være i barnehage eller skole.

Dagens regelverk ivaretar heller ikke det ekstraordinære behovet for hvile som en omsorgsperson kan trenge som følge av at barnet trenger hyppig eller langvarig tilsyn om natten. Vi ønsker å ivareta disse foreldrenes behov for fleksibilitet og trygghet, og forslaget vil føre til at flere mottar ugraderte pleiepenger eller pleiepenger med en høyere grad.

En vanlig arbeidstaker har rett på 100 pst. sykepenger av sykepengegrunnlaget fra dag nummer én. Dette finansieres av arbeidsgiver gjennom arbeidsgiveravgiften, som normalt sett utgjør 14,1 pst. av de ansattes lønn. Regjeringen har ønsket å gjennomgå rettighetene for selvstendig næringsdrivende og frilansere for å gjøre det enklere å starte egen virksomhet. De aller fleste som starter for seg selv, gjør det enten fordi de ønsker å skape noe nytt, eller fordi de rett og slett ønsker fleksibiliteten selvstendigheten gir dem.

Siden jeg har vært selvstendig næringsdrivende selv, må jeg nesten legge til at vi også står i fare for å skaffe oss verdens dårligste sjef, nemlig oss selv. Men med den fleksibiliteten kommer også ansvaret for selv å spare til ferie, pensjon og å sikre oss sosiale rettigheter. Det er ingen arbeidsgiver som betaler arbeidsgiveravgift for oss. Det må vi gjøre selv. Det betyr ofte lavere skatt på arbeidsplassen, men økt ansvar for egen sikring.

Selvstendig næringsdrivende har i dag rett på 75 pst. dekning mot en særskilt premie. Med regjeringens forslag vil en selvstendig næringsdrivende mot særskilt premie tegne forsikring for å få rett til dekning med 80 pst. av sykepengegrunnlaget i stedet for 75 pst. fra første dag. Med det bygger vi en bro mellom trygghet og fleksibilitet for private næringsdrivende. Det er bra for den enkelte og bra for Norge.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:06:48]: Dette er en av de viktigste sakene Stortinget behandler nå i vår, for de familiene det gjelder. Det er en sak som berører menneskeverdet, og den berører familiers evne og mulighet til å kunne ivareta sine syke barn. De gjør en fantastisk jobb for samfunnet og en fantastisk jobb for ungene sine, og jeg stiller meg ofte spørsmålet: Hva er alternativet? Veldig ofte ville det vært en institusjon, som ikke nødvendigvis ville vært det beste for barnet – det tror jeg forresten familiene er best til å finne ut av selv – men det ville heller ikke vært det beste for samfunnet, hvis en tenker økonomisk.

For Kristelig Folkeparti har dette vært en viktig sak å jobbe med. Vi tok saken med inn i de viktige forhandlingene på Granavolden og fikk gjennomslag for og medhold i dette, og det ligger i regjeringens politiske plattform. Det vil si at reglene for gradering av pleiepenger nå legger bedre til rette for foreldre som har nattlig tilsyn, eller som er i beredskap. Dette følger vi nå opp.

Pleiepenger skal erstatte inntektstap for personer som må være borte fra arbeidet fordi de har omsorg for et barn som på grunn av sykdom, skade eller lyte har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Barna er det kjæreste vi har, og når barna trenger foreldrene ekstra mye, er det sårt og vanskelig om økonomien til familien skal komme i veien for muligheten til å være til stede.

Gjeldende regler for gradering av pleiepenger kan føre til redusert inntekt for personer som ikke kan utnytte den tiden barna har tilsyn av andre, til å ha inntektsgivende arbeid, fordi de må bruke denne tiden til å sove etter å ha vært våkne lenge, f.eks. på grunn av tilsyn om natten eller fordi de må være i konstant beredskap på grunn av barnets helsetilstand.

Endringen som kommer nå, innebærer at det åpnes for skjønnsmessig gradering, slik at det kan tas hensyn til at noen foreldre ikke kan skaffe seg arbeidsinntekt,

selv om barna tilbringer tid i barnehage, skole eller andre tilsynsordninger. Dette vil gi en økt økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn, og de kan være til stede når ungene trenger det mest.

Kristelig Folkeparti er barnas og familienes parti. For oss vil hensynet til barna alltid stå i første rekke. Jeg må legge til at er en hvilken som helst sak bra for barna, er den bra for samfunnet. Familiene som er avhengig av pleiepenger, er kanskje de mest sårbare familiene, og Kristelig Folkeparti er veldig glad for at vi i dag får på plass en større fleksibilitet, som gjør at disse familiene nå kan gå en tryggere økonomisk hverdag i møte.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:09:54]: Pleiepengeordningen er blitt kraftig utvidet under denne regjeringen. Målgruppen ble utvidet gjennom endringene i 2017, da man fjernet kravet om livstruende eller annen svært alvorlig sykdom hos barnet og inkluderte foreldre til varig syke barn. Dette ga dobbelt så mange familier rett til pleiepenger. Etter de siste endringene, som ble vedtatt i 2018, kan det gis pleiepenger i inntil 18 år på grunnlag av fire ukers opptjening i arbeidslivet. Ingen annen velferdsordning er rausere.

Regjeringen vil endre reglene for gradering av pleiepenger, slik at det legges bedre til rette for foreldre som har nattlig tilsyn, eller er i beredskap. Det står i Granavolden-plattformen, og det følges opp med dette forslaget. I forbindelse med reformen i pleiepengeordningen i 2017 ble det også gjort endringer i reglene for gradering. Før endringen ble alle graderingssakene vurdert skjønnsmessig, ut ifra en rekke forhold. Etter endringen foretas det en enkelt telling av antall timer det syke barnet har tilsyn av andre, og så reduseres utbetalingen til foreldrene i samsvar med dette. Gjennom forslaget vi behandler i dag, vil Arbeids- og velferdsetaten fra 1. juli ta hensyn til at ikke alle foreldre kan arbeide i de timene barnet er under tilsyn av andre. Dette vil gjelde selv om kvaliteten på tilsynet vurderes som god. Pleiepengene kan fremdeles graderes, men det blir større fleksibilitet i ordningen.

Foreldre som på grunn av barnets medisinske tilstand må være våkne for å ha tilsyn og pleie om natten, får nå mulighet til å sove mens barnet er i barnehage eller på skolen, uten at pleiepengene reduseres. Foreldre som på grunn av barnets medisinske tilstand må være i beredskap mens barnet er i barnehagen eller på skolen, vil kunne holde seg i nærheten og være tilgjengelig, uten at pleiepengene reduseres.

Behovet for nattevåk og beredskap må være begrunnet i barnets medisinske tilstand, og det skiller ikke mellom somatiske eller psykiske sykdommer. Legeerklæringen vil bli lagt til grunn for vurderingen, og foreldrenes egen rapportering må tillegges stor vekt. I saker hvor for-

eldrene ikke kan arbeide i det hele tatt, vil pleiepengene ikke bli gradert – dvs. gi 100 pst. pleiepenger.

Alvorlig syke barn kan ha mange ulike diagnoser og behov, og tilstanden er ikke nødvendigvis konstant. Det er derfor viktig med fleksible regler, slik at foreldre som kan og vil arbeide når barnet har gode perioder, får mulighet til det. Ved vurderingen av muligheten til å kombinere arbeid og beredskap vil foreldrenes vurdering tillegges stor vekt.

I det fremlagte lovforslaget gis en forskriftshjemmel. Arbeids- og sosialdepartementet vil ha tett kontakt med Arbeids- og velferdsdirektoratet om utviklingen på dette området, slik at det raskt kan fanges opp dersom det er behov for presiseringer av regelverket. Gjennom forskrift kan nødvendige justeringer gjøres raskere enn ved lovendring.

Solfrid Lerbrekk (SV) [11:13:04]: Igjen har me saka om pleiepengar oppe til diskusjon her i salen. Det har endeleg kome på bordet ein meir rettferdig praksis om gradering av pleiepengar. Dette er viktig, men forslaga som ligg på bordet, viser godt at det ikkje er SV som har utforma denne nye praksisen. Graderingsreglane har i lang tid no vore ei stor belastning for nokre veldig få familiar. Dette meiner me må kompensera opp mot sånn som graderingsreglane vert vedtekne å skulle vera no. Det har me fremja forslag om i denne saka.

Me er glad for at me tek eit stort skritt i riktig retning, men me er ikkje heilt fornøgde. Det som står i proposisjonen, opnar framleis opp for at Nav kan tillata seg å vita betre enn ein spesialistlege som kjenner barnet og som kjenner familien. Det vert også opna for at Nav kan vurdere risikoen for at akutte situasjonar kan oppstå, og gradera med omsyn til kva Nav meiner om det og ikkje kva spesialistlegen meiner om det. Dette meiner me ikkje er tilstrekkeleg. Eg forstår løvemammaene når dei legg fram sine bekymringar rundt dette, men det står att å sjå dette i praksis. Her skal me følgja godt med.

Til det siste om kva praksis vert. Nav har stramma inn i praksisen sin på mange område. Det kan verka som at strengast mogleg tolking av loven skal vera det som er førande. Difor reagerer me på dei opningane som ligg her no, for at det framleis skal vera gradering. SV er svært skeptisk til at Nav kan overstyra legane. Me meiner at helsepersonell er betre rusta til å ta desse vurderingane, og at det skal leggjast meir avgjerande vekt på legane og spesialisthelsestenesta sine anbefalingar enn det som er tilfellet no.

Difor har me fremja to forslag i denne saka.

Utover dette er me svært positive til at sjukepengane for sjølvstendig næringsdrivande aukar. Dei kan med fordel for veldig mange aukast ytterlegare.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [11:15:47]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Mona Fagerås og Karin Andersen om kulturskolen for alle (Innst. 377 S (2018–2019), jf. Dokument 8:123 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:16:45] (ordfører for saken): Stortinget skal nå behandle representantforslaget om en kulturskole for alle, fremmet av representanter fra SV.

Overordnet vil jeg legge til grunn at kulturskolene er en viktig del av grunnmuren i den landsomfattende kulturelle aktiviteten. Kulturskolene er en forlengelse av grunnskolens allmenne opplæringstilbud innen praktisk-estetiske fag. Kulturskolen bidrar til å styrke kompetansen om og gleden ved kultur hos barn og unge. Vi må anerkjenne kulturskolenes rolle som bidragsyter til et rikere og bedre liv for elevene, barn og unge og nærmiljøet. Vi må legge til rette for at kulturskolene fortsatt skal bidra til at elevene får verdifulle kulturelle opplevelser.

Målet må være å ha et likeverdig tilbud av god kvalitet i kulturskolen, der alle barn kan delta, uansett hvor de bor eller hva foreldrene tjener. Kulturskolen er et viktig møtepunkt og en betydelig ressurs for grunnopplæringen, kulturlivet og nærmiljøet i kommunene. Regjeringen kobler kulturskolen opp mot kultursektoren, mens opposisjonen er mer opptatt av koblingen mot utdanning. Dannelse er en viktig del av utdanning. Forslagsstillerne peker på en rekke momenter som bør være med i den varslede stortingsmeldingen, som igjen er avgjørende for å sikre kulturskolen som skoleslag videre. Både organisering og finansiering må bli tatt tak i. Jeg tenker både regjeringspartiene og forslagsstillerne vil redegjøre for dette, og viser ellers til innstillingen. Med forslag om ny lærerutdanning for praktisk-estetiske fag og den kommende strategien for praktisk-estetiske fag oppfordrer jeg dessuten fagfolk og interesserte til å følge med og følge opp med innspill, slik at eventuelle endringer blir til det bedre, også for kulturskolen.

For Senterpartiet er kulturskolen viktig i seg selv, med sin aktivitet, sine elever, fagfolk og sitt kulturut-

trykk, og i tillegg er den en viktig del av den kulturelle grunnmuren. Målet er at alle barn som ønsker det, skal få tilbud om plass i kulturskolen til en rimelig pris. Kulturskolen skal bidra til at barn og unge har like gode muligheter til å utvikle sine ferdigheter og oppleve glede og mestring. Vi vil øke rammene for kulturskolene slik at ventelistene blir redusert, prisene modereres og tilbudet utvides til flere kunstuttrykk og sjangere. Det må bli lagt bedre til rette for samarbeid mellom kulturskoler og frivillige lag og organisasjoner, SFO og andre relevante arenaer der kultur og barn møtes.

De barna og ungdommene som vokser opp, skal bli allsidige. De bør ha mulighet til å gå i kulturskole. De må kunne spille på mange strenger.

Med det vil jeg ta opp forslagene som Senterpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Marit Knutsdatter Strand har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kari-Anne Opsal (A) [11:19:57]: Ikke alle barn hevder seg på fotball- eller håndballbanen. Noen sliter med å henge med allerede i de yngste klassene. Det som skal være en arena for lek, glede og fellesskap, er for noen en arena der de kommer til kort. Forskjellene blir større etter hvert som barna vokser til. Interessen avtar, tapsopplevelsene blir flere, og de er liksom ikke helt med i gjengen. Til sist gir de opp og slutter, noen uten å finne sin alternative arena. I slike tilfeller er det alltid en ekstra glede å se barn som finner sin interesse, som finner sitt talent, som lærer, og som opplever mestring. For noen er kulturskolen et slikt sted.

Arbeiderpartiet vil at alle barn som ønsker det, skal få muligheten til å gå på en kulturskole. Da må tilgjengeligheten være der. Lovfestingen hjelper, men gir ikke barna en individuell rett. Kulturskolen er i mange kommuner et knapphetsgode man konkurrerer om. I min hjemby, Harstad, er det flere års ventetid for å komme inn på piano- eller gitarundervisning. Ja, vi har en god kulturskole, men kostnadene ved å gi økt tilgjengelighet er ikke det kommunepolitikere kan prioritere øverst, selv om viljen er der. Lovpålagte oppgaver, hvor brukerne har individuelle rettigheter, går foran – langt foran. Kommunekassene er ikke utømmelige, og altfor ofte blir nettopp kulturskolen og utvikling av den en kommunal salderingspost.

Andre ganger er tilbudet der, men prisen er så høy at mor og far må si nei av økonomiske hensyn. Stadig flere barn opplever utenforskapet som fattigdom og dårlig økonomi skaper. Mange kommuner har rabatt- og moderasjonsordninger, men egenandelen blir for mange en barriere, som igjen gjør at kulturskolen blir et tilbud for de få. Slik skal det ikke være, og man bør vurdere å innføre nasjonal maksimalpris.

Det har vært så underlig stille fra regjeringen om kulturskolen og dens rolle. Det skyldes ikke kledelig beskjedenhet. Det er fordi det ikke skjer noe. Er det ikke på høy tid at vi fornyer og forsterker de intensjonene Stortinget hadde da man lovfestet kulturskolen for 20 år siden? Når handling uteblir fra regjeringen, må Stortinget ta initiativ. Arbeiderpartiet merker seg statsrådets løfter om at noe vil skje, men vi mener at det ikke er nok. Kulturskolen er så viktig at den fortjener en egen stortingsmelding, og ikke avspises med et kapittel i en melding om barne- og ungdomskultur.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti?

Kari-Anne Opsal (A) [11:22:40]: Ja.

Presidenten: Da har representanten Kari-Anne Opsal tatt opp forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Turid Kristensen (H) [11:22:58]: Musikk- og kulturskolene er virkelig en helt avgjørende del av den kulturelle grunnmuren i Kommune-Norge. Jeg tror det er bred enighet om den betydningen de har, og hvordan vi alle ønsker at det skal legges til rette for god kvalitet og mangfold og tilbud i kommunene, og også at den sosiale profilen skal styrkes.

Men jeg må si at jeg lurer virkelig på hvordan opposisjonspartier har fulgt med, eller om de virkelig har sovet i timen. Nå hadde vi nettopp Arbeiderpartiets representant her oppe, som sier at det er «underlig stille fra regjeringen» når det gjelder kulturskolen. Det er jo ikke det. Det er igangsatt et arbeid, og det kommer en kulturskolemelding i meldingen om barne- og ungdomskultur, og det er jeg veldig glad for. Veldig mye av det som blir tatt opp her, vil bli inkludert i denne meldingen.

Jeg synes uansett at det er bra at vi får anledning til å diskutere kulturskolene. Det er viktig. Og jeg begynner å bli vant til at opposisjonspartiene fremmer forslag om saker som enten allerede er vedtatt, som er under behandling, eller som er varslet igangsatt. Men her må altså representantene fra SV ha fulgt usedvanlig dårlig med. Begrunnelsen for dette forslaget er nemlig at representantene bak vil forsikre seg om at kulturskolen vies den plassen den fortjener, i stortingsmeldingen som kommer, og at det ikke skal herske noen tvil om betydningen av kulturskolene. Men for bare ti måneder siden stilte jo en av forslagsstillerne bak dette representantforslaget et spørsmål til kunnskapsminister Sanner nettopp om dette, hvor kunnskapsministeren i sitt svar forsikret at vedtaket om kulturskolene vil bli fulgt opp på en god måte, og at vi vil styrke dette feltet. Jeg vet ikke hva begrunnelsen er for at SV likevel fremmer et repre-

sentantforslag nå mindre enn ett år etterpå, men det er i hvert fall en underlig sak.

Så har jeg også lyst til å kommentere en av merkningene til Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i innstillingen. Det skrives at det er

«synd at kulturskolen lykkes så dårlig med en bred rekruttering av barn fra alle sosiale og etniske grupper».

Nå skal vi være forsiktige med å generalisere, men jeg kommer fra en kommune, Lørenskog, som er Norges tredje største innvandrerkommune, og har som lokalpolitiker jobbet tett med musikk- og kulturskolen i alle år. Dette blir blankt tilbakevist. Vi treffer alle. Over halvparten av dem som er strykere eller pianister, har ikke-vestlig bakgrunn. Vi har positivt skolemiljø, som kommunepolitikerne har prioritert. Kommuneøkonomien er bedre enn den har vært siden forrige århundre, og det er opp til kommunepolitikerne å gjøre dette. Vi er til stede i alle barneskolene, vi samarbeider tett med ungdomsskolene. Så jeg synes ikke dette treffer helt.

Jeg gleder meg uansett over at det kommer en stortingsmelding. Jeg ser veldig fram til å få den til behandling, for det er viktig. Jeg heier på kulturskolene, og jeg gleder meg til at vi kan gjøre en jobb for å styrke kulturskolenes rolle.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:26:20]: Alle barn og unge har rett etter barnekonvensjonen til å delta i kunst- og kulturaktiviteter. Det er fordi kunst og kultur bygger mennesker. Det lar oss uttrykke oss, det utfordrer oss, og det utvikler oss. Derfor er kulturskolen så viktig – både som et eget skoleslag med lærerkrefter som har formell fagutdanning og høy realkompetanse, en skole som på samme vis som resten av utdanningssektoren skal utdanne og danne, og som en del av den kulturelle grunnmuren, kulturlivet som er til stede i hele landet, som skal nå bredt, og som resten av det profesjonelle og frivillige kulturlivet er avhengig av.

Men likevel er det altfor få barn og unge som får delta i kulturskolen. Prisene er mange steder altfor høye, mange familier vet ikke om tilbudene, og terskelen for å delta kan være høy. Det er spesielt alvorlig i en tid hvor både de økonomiske forskjellene øker og det blir flere barn i fattige familier i dette landet. Og så har det gått i gal retning de siste årene. Tallene viser at elevtallet har gått ganske jevnt ned i kulturskolen, og er nå under 100 000. Samtidig står over 7 000 barn i kø. Derfor trenger vi et løft for kulturskolen, både som et eget skoleslag og som en del av den kulturelle grunnmuren, et løft som sørger for at flere får delta, og at terskelen senkes, og for et tilbud med variasjon og høy kvalitet.

Det kommer en stortingsmelding om kulturskolen. Det skulle egentlig ifølge Stortingets vedtak som opposisjonen fikk gjennom, være «en egen stortingsmelding

om en styrket kulturskole», for å sitere. Men regjeringen har heller valgt å slå det sammen i en generell barne- og ungdomskulturmelding. Det kan ikke bli et vagt tankekart av en melding, sånn som denne regjeringen ellers ofte gjør. Derfor foreslår SV i denne saken noen viktige grep for en sterkere kulturskole for de mange.

For det første foreslår vi å forskriftsfeste en nasjonal rammeplan for kulturskolen, sånn at vi får god kvalitet og variasjon i tilbud i hele landet.

For det andre foreslår vi å gi kulturskolene gode rammebetingelser gjennom forutsigbar finansiering og stimuleringsmidler.

Og for det tredje foreslår vi flere grep for å senke terskelen for deltakelse, sånn at kulturskolen kan bli for alle – få tilbake en gratis og frivillig kulturskoletime, som regjeringen kuttet som et av sine aller første grep i regjering – fordi mye mer samarbeid mellom grunnskole og kulturskole gjør veien inn i kulturskolen kortere. Vi vil også ha en maksprisordning knyttet til finansieringen, sånn at flere familier kan ha råd til å sende ungene sine – for å nevne noe. Alle forslagene handler om å skape en kulturskole for de mange.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Grunde Almeland (V) [11:29:44]: Venstre mener at alle barn skal få oppleve og delta i kulturaktiviteter. Det er en slags demokratisk opplæring. Kunsten og kulturen speiler samfunnet vi lever i, og stiller spørsmål ved den. Samtidig gir den oss flere muligheter til å ytre oss. Barns stemmer er svakere enn voksnes. Derfor er det så viktig at barn og ungdom får være med på å skape kunst- og kulturuttrykk, og at de er representert.

Kulturskolen er sentral i dette arbeidet. Den finnes i alle kommuner og når dermed ut bredt, samtidig som den er viktig for å dyrke fram lokale talenter. Kulturskolene skal være forskjellige. Lokale fagmiljøer, interesser og historie er gode grunner til at noen tilbyr munnharpe, mens andre tilbyr animasjon. De lokale særegenhetene er fine og bidrar til mangfold og til f.eks. å styrke lokal kulturarv. Kommunene må ha frihet til å finne ut hvilken løsning som gir det beste kulturskoletilbudet hos seg.

Samtidig er det 20 år siden vi sist hadde en stortingsmelding om kulturskolen. Det er på tide å ta en fot i bakken og se om tilbudet fremdeles er bredt nok og med god nok kvalitet. Som sagt er Venstres mål at alle barn skal ha tilgang til kulturaktiviteter av kvalitet, hvor de kan være med på å skape og ytre seg. Nettopp derfor er jeg glad for at kulturministeren og utdanningsministeren vil gå sammen om meldingen om barne- og ungdomskultur, slik at den også vil inkludere kultursko-

len. Venstre vil ha et ordentlig kulturløft for barn og unge. Nøkkelordene er mangfold og kvalitet.

Jeg tror det vil være en styrke å se de ulike tilbudene i sammenheng. Barn deltar i og opplever kultur på ulike arenaer: på skolen, i SFO, på kulturskolen, i frivilligheten og med familien. Ofte samarbeides det også på tvers mellom aktørene – og det er bra. Alle disse stedene dannes barna som publikum, de finner nye lærings- og mestningsarenaer, og de får nye perspektiver. I tillegg til at det gir gode opplevelser, er det med på å ruste dem til å bli gode borgere. Da er det viktig at vi finner nye måter å senke tersklene for deltakelse på. Å legge til rette for økt samarbeid mellom SFO og kulturskolen kan bidra til dette.

I regjeringsplattformen har Venstre fått gjennomslag for å gi barn fra lavinntektsfamilier gratis SFO etter skoletid. I tillegg skal det utarbeides en nasjonal rammeplan, for å sikre felles føringer og kvalitetskrav. Flertallet av barn i småskolen går i dag på SFO, men det finnes få nasjonale retningslinjer for hva tilbudet skal være. Nå bør vi fokusere på innhold og pris. Dersom vi klarer å nå de barna som vanligvis ikke deltar i kulturskolen, med SFO-tilbudet, er det klart at det vil være verdifullt for dem – og alle andre – å delta i gode kulturaktiviteter på skolefritidsordningen. Det kan være én måte å gi flere barn muligheten til å delta i kulturen på.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [11:32:57]: Det er veldig kjekt at vi nå skal rette fokuset mot kulturskolen. Den ble lovfestet for 22 år siden, og etterpå, for bare to år siden, fremmet Kristelig Folkeparti representantforslag om en stortingsmelding, som nå skal komme. Vi fikk også styrket kulturskolerådet med utviklingsmidler når det gjelder utvikling av rammeplan. Det var veldig stas.

Kulturskolen er et viktig tilbud og utgjør en viktig del av skole- og kulturtilbudet for unge over hele landet. Ja, de formes der. De får kunnskaper, de får opplevelser, og de får ferdigheter. Muligheten for å delta i dette kunstneriske miljøet gir dem større livsglede, større livsrom. Det er en annen arena å lykkes på enn den de ellers møter på skolen.

Likevel er det slik at dette er organisert ulikt og varierer i kapasitet og kvalitet i Norge. Vi imøteser derfor denne meldingen, der man skal se på og vurdere de ulike sidene. Selv har jeg hatt gleden av å ha vært rektor i 19 år for en rimelig stor kulturskole, med 1 000–1 500 elever årlig, og har sett glimtet i øynene hos barn som får oppleve dette, og som både får vokse som menneske og kanskje også blir kunstnere senere i livet, enten som profesjonelle eller som amatører.

Altfor mange kommuner har ventelister. Det må vi se på videre framover. I tillegg må vi se på maksbetalin-

gen, som ble opphevet i 2004. Det er for dyrt enkelte plasser. Jeg er uenig i at en bare rekrutterer fra det som populært blir kalt for eliten. I dag rekrutterer kulturskolen fra alle samfunnslag, men dette må også styrkes videre.

Så gjelder det krav til læringsmiljø og kompetanse. Vi er enig i at vi må ta et større økonomisk ansvar for det pedagogiske utviklingsarbeidet i kulturskolen, og jeg vil takke kulturskolerådet og ildsjeler som opp gjennom årene har fått dette unge skoleslaget opp å stå.

Det er viktig å sikre en kulturskole, for mitt vedkommende med vekt på «skole», slik at flere kommuner får gitt dette tilbudet til ungene sine, og får se hvordan ungene og kulturmiljøet vokser. Ja, vi i Kristelig Folkeparti mener også at bredde og mangfold er viktige faktorer som den nye meldingen må inneholde. At regjeringen videre vil legge mer vekt på samarbeid mellom skole, kulturskole og frivillighet, er vesentlig.

Vi har høye forventninger til meldingen som kommer, der vi kan få satt søkelyset på undervisningslokaler, at de må rydde før og etter undervisningen, balanse mellom individuell opplæring og gruppeundervisning. Problemet med kulturskolen er at den alltid kommer med i festtaler, tverrpolitisk. Nå må vi sørge for at vi løfter kulturskolen.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:36:16]: Kulturskolen er en verdifull og viktig del av kulturtilbudet til barn og unge. Ved å se kulturskolen i sammenheng med andre virkemidler på barne- og ungdomskulturfeltet kan vi bidra til å styrke tilbudet til barn og unge. Nå har vi en gyllen mulighet til å gjøre nettopp det. Regjeringen lager nå en stortingsmelding om barne- og ungdomskultur. Det er første gang det har vært gjort. Meldingen skal legges frem høsten 2020, og kulturskolen vil være et sentralt tema.

Regjeringen jobber for et godt kulturskoletilbud av høy kvalitet. I meldingen vil vi også se på tiltak for å gi flere barn og unge mulighet til å delta i kulturskolen. Kulturskolen er en arena for tilhørighet, inkludering og sosialt fellesskap. Her kan barn oppleve mestring, uavhengig av f.eks. språkferdigheter, kulturell og sosial bakgrunn. Jeg er opptatt av å fjerne barrierer, slik at flere barn og unge, uavhengig av bakgrunn, får muligheten til å delta i kulturskolen.

I meldingsarbeidet vil vi både se nærmere på hvordan ulike typer moderasjonsordninger virker, og vurdere andre tiltak som kan stimulere til bred deltakelse i kulturskolen. Vi har bestilt et kunnskapsgrunnlag om kulturskolen, som kommer høsten 2019. Her vil spørsmål om kompetanse, tilgjengelighet, inkludering, samarbeid med andre viktige aktører, finansiering og egenkapital for kulturskoletilbudet belyses. Vi er i gang med innspillsmøter med sentrale aktører og en rekke kom-

muner for å få bedre innsikt i problemstillinger og spørsmål kulturskolene og kommunene er opptatt av.

Kulturskoletilbudet skal være relevant for både dagens og fremtidige barn og unge. Jeg tror vi alle kan være enige om at deres synspunkter og perspektiver må høres når vi skal skrive en melding om kultur for, med og av barn og unge. Barn og unges medvirkning er viktig i arbeidet. Vi legger opp til dialog og møteplasser der barn og unge kan formidle hva de er opptatt av. Vi har gitt Kulturtanken i oppdrag å innhente innspill fra barn og unge i alderen 3 til 19 år.

Representantene foreslår også å styrke de praktiske og estetiske fag i skolen gjennom et forsterket samarbeid med kulturskolen. En styrking av de praktiske og estetiske fagene i skolen vil være tema i strategien for de praktisk-estetiske fagene som snart er klar. Strategien vil ha en bred tilnærming. Vi er bl.a. opptatt av tiltak som bidrar til at flere får lærere med kompetanse i disse fagene.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg er helt enig med representantene bak forslaget i at kulturskole er viktig. Vi skal legge til rette for et likeverdig kulturskoletilbud av høy kvalitet.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [11:39:26]: Statsråden redegjorde mye for prosessen, men hvilke ambisjoner har statsråden når det gjelder den delen av meldingen som handler om kulturskole? Hva er de tre viktigste grepene han ser for seg?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:39:41]: Jeg gjorde nok mer enn å redegjøre for selve prosessen. Jeg var veldig tydelig på at vi er opptatt av kvalitet. Vi er opptatt av inkludering og å fjerne barrierer for grupper som i dag ikke deltar i kulturskoletilbudet. Vi er opptatt av samarbeid med andre viktige aktører, og jeg ser også at kulturskolen kan spille en svært viktig rolle i integreringsarbeidet. Jeg har gleden av å reise rundt i hele Norge og snakke om både kunnskap, kultur og integrering, og jeg ser ofte at kulturskolen bygger en bro mellom kulturer, der mennesker kan være stolte av sin egen kultur, og at man også kan vise frem andres.

Ruth Grung (A) [11:40:25]: Jeg opplever fortsatt at det er en beskrivelse av situasjonen og lite grep.

En ting som går igjen i veldig mange kommuner, og jeg tror også i Oslo – jeg kommer fra Bergen – er at det er veldig stor forskjell i den sosioøkonomiske bakgrunnen til dem som deltar på kulturskolen. Hva mener statsråden kan være det viktigste tiltaket for å utjevne denne ulikheten?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:40:47]: Det er veldig interessant at de rød-grønne partiene nå forsøker å

være veldig offensive. Man gjorde ikke så veldig mye da man selv satt i regjering. Tvert imot er det den borgerlige regjeringen som nå virkelig tar tak i denne problemstillingen.

Det at vi nå går sammen, Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet, mener jeg kan bidra til en enda bedre melding, i stedet for at vi alle skal operere i våre egne sektorer.

Jeg har både i mitt hovedinnlegg og i den forrige replikken til representanten påpekt at vi er opptatt av å fjerne barrierer. Det betyr at vi vil se på moderasjonsordninger. Noen kommuner er flinke, andre er det ikke. Jeg er opptatt av at den politikken vi utmeisler, skal være kunnskapsbasert og ikke basert på synsing. Derfor har vi bestilt et grundig kunnskapsgrunnlag. Det er klart til høsten, og med det utgangspunktet og i dialog med barn og unge, kommuner og andre aktører vil vi legge frem en spenstig og ambisiøs melding høsten 2020.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:41:57]: Vi kan alle være enige om at vi gleder oss til stortingsmeldingen. Det hadde vært enda mer gledelig hvis vi kunne vedtatt noen løft for kulturskolen i dag.

Jeg tegnet meg til replikk fordi jeg vil spørre litt om strategien for de praktiske og estetiske fagene. Den har vært etterspurt i flere år og er noe mange av oss har store forventninger til. Statsråden skriver i brevet til komiteen at det vil være en bred tilnærming, men vektlegger også i brevet at det handler om antallet lærere og lærernes kompetanse. Med grunnlag i dette forslaget er det vel så mye innholdet i skolehverdagen, hvordan de praktiske og estetiske fagene har en plass også der. Hvordan ser statsråden for seg at vi skal kunne ivareta også de praktiske og eventuelt estetiske kulturelle uttrykk i skolehverdagen med nye læreplaner og ny vurderingsforskrift, og også i tråd med den nye strategien som kommer? Hvordan kan vi løfte fagene i sin helhet?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:42:59]: La meg først si jeg er veldig glad for engasjementet. Jeg mener det er bra vi har denne debatten, selv om ikke forslaget blir vedtatt, nettopp fordi partiene i fellesskap kan bidra til å løfte disse viktige temaene. Det har vært et ønske om at strategien om de praktiske og estetiske fagene skulle komme tidligere. Jeg har likevel ment det er bedre at vi får den i etterkant av at vi fikk de nye læreplanene ut på høring, nettopp fordi det handler om innhold. Helt åpenbart er lærernes kompetanse, timer, samarbeid med kulturlivet osv. sentralt, men vi har nå sendt de nye læreplanene på høring, der flere fag vil få en mer praktisk og utforskende side, og det vil bli lagt større vekt på de praktiske og estetiske fagene. Så i strategien vi kommer med om ikke så altfor lenge, legger vi også vekt på innholdet i skolen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:44:08]: Da gleder vi oss selvfølgelig til strategien kommer. Når det gjelder læreplanene, må jeg bare kommentere at vi hadde en stor markering på onsdag om hvor viktig f.eks. sang er i skolen, og hvordan det nå kommer til å bli strippet ut av det som har vært et viktig mandat for skolen og for samfunnsoppdraget som lærerne har å skjøtte gjennom læreplanene.

Men hvis vi skal fokusere på strategien om de praktiske og estetiske fagene, tenker jeg at det også er litt interessant å høre om det kunnskapsgrunnlaget som departementet nå jobber med og innhenter inn mot stortingsmeldingen, for det er ingen tvil om at strategien og kunnskapsgrunnlaget burde bli sett i sammenheng. Hva slags kunnskapsgrunnlag er det som eventuelt har blitt innhentet før man nå setter ned noen strategiske mål for de praktiske og estetiske fagene?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:44:58]: Kunnskapsgrunnlaget for de praktiske og estetiske fagene er utmeislet gjennom fagfornyelsen, der det har vært lagt stor vekt på både involvering og på dyktige fagpersoner i de ulike læreplangruppene. Men la meg bare si at jeg er helt uenig i at sang strippest ut av skolen. Snarere tvert imot, jeg ser gjerne at det synges mer i skolen i flere fag. Jeg var selv med på en veldig flott markering for et par dager siden som handlet om sang i skolen. Men som jeg også har sagt i andre sammenhenger, er det ikke slik at alt vi ønsker skal gjøres i skolen, skal være nedfelt i kompetansemål i de ulike fagene, særlig fordi vi har vært enige om at det må være mer rom for lærerne for å være lærer, og å velge sang som metode i de ulike fagene.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:46:01]: Kulturskolen er et fantastisk tilbud, et viktig skoleslag og en helt avgjørende del av den kulturelle grunnmuren. Men dessverre er terskelen for å delta altfor høy. Altfor mange familier har ikke råd eller mulighet til å la sine barn være med. Innsatsen for å gjøre kulturskolen mer tilgjengelig for alle har blitt svekket under denne regjeringen. Et godt mål på det er hvor mange elever som har fått plass på kulturskolen. I dag har 99 200 fått kulturskoleplass. I det siste rød-grønne året fikk 108 000 kulturskoleplass. Trenden er tydelig: Mens vi sørget for at flere fikk plass jevnt år for år, en god utvikling, har det jevnt gått nedover under denne regjeringen. Derfor må jeg spørre: Hva er det ved regjeringens politikk som ikke har fungert?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:46:55]: Nå er det ikke slik at kulturskolen er et statlig skoletilbud. Kulturskoletilbudet gis i kommunene. Sosialistisk Venstreparti har også innflytelse i enkelte kommuner og i byer. Det

betyr at SV har full mulighet til å prioritere dette i kommunene.

Jeg skulle gjerne sett at enda flere barn gikk i kulturskolen, og det er derfor jeg er så opptatt av at vi skal gjøre et godt og grundig arbeid med denne meldingen, gjennom å hente inn et viktig kunnskapsgrunnlag hvor vi nettopp skal se på finansiering og egenbetaling for kulturskoletilbudet. Som jeg også understreket i mitt innlegg, ser jeg på kulturskolen som et viktig tilbud for både å styrke fellesskap og bidra til inkludering og integrering. Det betyr at vi må fjerne barrierer. Vi må gjøre det mulig for flere barn å delta. Jeg synes både representanten og også jeg skal bidra til at våre lokalpolitikere prioriterer kulturskoletilbudet i sine kommuner.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:48:04]: Det kan vi heldigvis være helt enige om, men likevel må jeg minne om at et av de aller første grepene denne regjeringen gjorde da de kom til kontorene, var nettopp å fjerne den frivillige, gratis kulturskoletimen. Kan hende det har noe med de tallene å gjøre – mon tro.

Jeg vil stille et nytt spørsmål. Vi har sett flere stortingsmeldinger fra denne regjeringen som er overordnet generelle og vage uten særlige konkrete tiltak, f.eks. for å styrke kulturfeltet. Derfor er mange i feltet også bekymret for at den kommende meldingen ikke vil inneholde den konkrete politikken som trengs for å løfte kulturskolen. Derfor vil jeg minne om at et enstemmig storting i juni 2017 instruerte regjeringen til å legge fram «en egen stortingsmelding om en styrket kulturskole for framtiden». Det var vedtak 897, for å være helt nøyaktig. Hvordan kan statsråden mene at en egen stortingsmelding om styrket kulturskole er fulgt opp når den bakes inn i en generell melding som omhandler langt flere områder?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:49:07]: Det blir ikke mer riktig av at representanten gjentar flere ganger at regjeringen har vage og lite konkrete stortingsmeldinger. Jeg er helt uenig i det. Den anklagen regjeringen ofte får, er at reformtempoet er for høyt. Det kommer særlig fra Sosialistisk Venstreparti. Vi gjennomfører viktige reformer for å styrke tilbudet til innbyggerne.

Ja, jeg mener det blir en langt bedre melding når kunnskap og kultur skaper denne meldingen sammen – ved at vi får et godt kunnskapsgrunnlag, ved at vi inkluderer barn og unge, ved at de også får mulighet til å gi sine innspill og være med på å forme denne meldingen. Da synes jeg det er bra at vi bruker litt mer tid, får på plass en melding med tydelige ambisjoner, og så meisler ut en politikk som gjør at flere barn og unge kan delta i dette viktige tilbudet.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 5 minutt.

Ruth Grung (A) [11:50:24]: Det å se hele barnet, at det får utvikle sitt talent, er det mange innganger til. Kunst og kultur har en egen mulighet til å nå fram til barn. Det å bli berørt, det å bli vekket, det å oppleve seg selv i andre situasjoner, sammenhengen mellom matematikk og musikk er dokumentert, det med kreativitet, det med skapende læring – alt dette er mulig.

Statsråden svarte meg i replikkvekslingen med å si at vi bare kritiserer. Men jeg var så heldig å være byråd for barnehage, skole og idrett i 2001 og gjorde noe med det – tre tiltak, som jeg synes er veldig bra.

Det ene er hvordan kulturskolen er lokalisert. I dag er det ofte et fysisk skille – ved at man må reise til et eller annet sted for å oppsøke kulturskolen. Det å legge kulturskolen i nærheten, som en del av skolen, er et viktig grep – det å få den inn i SFO – eller AKS, som det heter her i Oslo-området – slik at man slipper transport, som er en viktig barriere.

Så er det lærerkreftene. Det er fantastiske lærerkrefter i kulturskolen, med en enorm kompetanse, og med et – jeg er egentlig helt overrasket – høyere snitt enn det man ellers finner i skolen, også i Bergen. Det vi jobbet med, var at man i større grad kunne lage delte stillinger, slik at de som underviste i kulturskolen, også underviste i de estetiske fagene i skolen. Barn blir både påvirket av innholdet i en slik kompetanse og vet og kjenner veldig fort på om de som står for undervisningen, liker det de underviser i, og kan det. Det tror jeg er utrolig viktig, for erfaringen min – også fra Bergen – er at man ofte tok disse timene som salderingspost for lærere i andre fag. Da utelukker man egentlig barn veldig mye fra muligheten til å se seg selv i andre sammenhenger.

Det siste grepet som vi tok, var at i den bydelen – Laksevåg bydel – som hadde lavest søknad til kulturskolen, innførte vi én ekstra time på 2. trinn, der kulturskolen fikk i oppdrag å vise fram de fire retningene i kulturskolen: dans, drama, musikk og visuelle fag. Resultatet var at vi fikk 30 pst. økning i antall søkere til kulturskolen.

Dette er tre gode grep, som jeg håper at statsråden har notert seg.

Vi tapte valget. Høyre overtok. De kuttet alle disse tiltakene og bygget heller ikke opp tilbudet i Laksevåg bydel. Jeg håper at man nå lager en melding som inspirerer kommuner til nettopp å ta tak i de mulighetene man har innenfor kreative og estetiske fag, skapende fag. I omstillingsarbeidet blir det utrolig viktig at de vi får fram framover, har den kreativiteten som er nødvendig.

Liv Kari Eskeland (H) [11:53:35]: Å få lov til å snakke om kulturskolen er alltid ei glede. Å få lov til å vera

med og utvikla skuleslaget er nesten endå betre. Slik sett er dette ein god debatt.

Det vert påstått at det er stille i regjeringskontora kring temaet, men det er det ikkje. Det har me fått grundig dokumentert her i dag – gjennom utgreinga frå statsråden. Regjeringa er godt i gang med dette arbeidet. Det vert i desse dagar arbeidd med ei stortingsmelding om barne- og ungdomskultur, der kulturskulen vil vera eit sentralt tema. Eg trur det er veldig bra at me får sett dette på tvers av dei siloane som ofte vert sett.

Det er viktig å jobba for eit godt kulturskuletilbod av høg kvalitet, og det er avgjerande at fleire ungar får ta del i det tilbodet som kulturskulen gjev. Det utviklar talent, det bidreg til danning, og det gjev tryggleik og livsmeistring.

Kulturskulen har gjennom dei siste åra vore i endring, på lik linje med andre skuleslag. Det er utvikla ein rammeplan gjennom Norsk kulturskoleråd, på bestilling frå kommunane. Etter kvart inngår dette som ein naturleg del av planverket til fleire og fleire kommunar. Dette syner at kommunane som eigarar sjølve ser på kulturskulen som eit viktig kommunalt tilbod, og vel å nytta rammeplanen som verktøy for å utvikla skuleslaget vidare. Implementeringa skjer nedanfrå, hjå dei som har skoen på, og som er dei som skal kjenna eigarskap til denne rammeplanen.

Kommunane har ei sentral rolle i det å kopla kulturskule opp mot skule, dei frivillige og SFO, samstundes som ein gjennom dette arbeidet kan styrkja engasjementet og eigarskap som kommunen har til kulturfeltet.

Det vert gjort eit grundig arbeid med meldinga, og ho fortener eit omfattande arbeid. Her vil òg barn og unge få ei stemme. Det vil vera viktig. Kulturskulen spelar ei vesentleg rolle i arbeidet med integrering i mange kommunar i dag. Sett i system kan kulturskulen spela ei endå viktigare rolle i dette arbeidet.

Som ordførar følte eg alltid høgtid då eg hadde høve til å helsa forsamlingar der kulturskulen bidrog. Gjennom arbeidet med stortingsmeldinga som no er i gang, vil kulturskulen i framhaldet få ei endå meir sentral rolle. Mange av representantforslaga kjem til å verta drøfta gjennom meldinga og få konklusjonen sin der. Dette vert ei endå betre forankring og eit tryggare grunnlag enn eit framlagt Dokument 8-forslag kan gje.

Me ser fram til meldinga med glede og er visse på at kulturskulen får sin plass og profesjonen sin styrkt gjennom det arbeidet som her vert gjort.

Turid Kristensen (H) [11:56:51]: Som jeg sa i mitt forrige innlegg, er jeg veldig glad for at vi kan vie kulturskolene oppmerksomhet, og at vi også kan få lov til å gjøre det vi kan for å styrke kulturskolene og gjøre dem enda bedre enn de er.

Men jeg synes faktisk det er litt uheldig når så mange representanter fra opposisjonen står her og overdri- ver en del av de utfordringene vi har. Jeg tenker at det fortjener ikke kulturskolene, og det kan i verste fall bidra til at færre søker seg dit, fordi de tror det enten er altfor dyrt eller ikke finnes muligheter for økonomisk bistand, eller at det er altfor vanskelig å få plass.

Jeg deltok i en debatt om kulturskolene som en inkluderende arena – eller talentfabrikk, som det het – i Arendal i fjor. I forbindelse med det snakket jeg med mange rektorer for kulturskolene. Det er riktig at det er færre som deltar i kulturskolen i dag. Det har vært en fallende tendens, men det er ikke så dramatisk som det framstilles som. Det handler bl.a. om synkende barnekull, færre antall barn i hvert kull. Det er iallfall én av årsakene som ble trukket fram av en rektor ved en kulturskole. I tillegg mente han at skolene generelt sett er blitt flinkere til å håndtere ventelistene.

Prisene i gjennomsnitt har ikke økt de siste fem årene. Kommunene har vært flinke til å prioritere dette. Som en rektor også sa: Ventelister er et tveegget sverd. I noen kommuner er det ingen aldersgrense for å sette seg på venteliste. Man setter sitt nyfødte barn på venteliste for å være sikker på at det skal få en plass. Samtidig er det mange som ikke fjerner seg fra ventelister. Man gjør en jobb for å ordne opp i det. Som han, med glimt i øyet, fortalte meg: Det er en del kulturskoler som liker å operere med lange ventelister, fordi det kan øve et press på politikerne. Den hadde jeg ikke sett komme som lokalpolitiker. Jeg håper ikke det er en utbredt praksis. Men vi må ha litt is i magen og ikke gjøre ting verre enn de faktisk er.

Jeg ser virkelig fram til denne stortingsmeldingen. Denne regjeringen bryr seg om kultur og om kulturskolenes plass. Etter debatten her i salen å dømme er det noe det er tverrpolitisk enighet om, og at det er mange som gleder seg til å se denne meldingen.

Jeg er uenig i at vi skal fatte vedtak her allerede i dag. Vi bør bygge våre vurderinger og våre vedtak på et godt kunnskapsgrunnlag, og det kommer vi til å få nå til høsten. Jeg er helt sikker på at sektoren også kommer til å komme med mange innspill i det videre arbeidet med denne meldingen. Så det er mye bedre med en helhetlig vurdering enn at vi nå fatter vedtak stykkevis og delt. Dette tror jeg blir bra når vi får en melding om kulturskolen.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:00:02]: Jeg må si det er noe spesielt å bli beskyldt for at vi bidrar til å heve terskelen for å delta i kulturskolen fordi vi har et engasjement for å senke terskelen, slik som representanten fra Høyre nå gjorde fra talerstolen. Det mener jeg – for å være skrekkelig ærlig – er litt frekt.

Men ja, det skjer mye positivt rundt omkring i Kulturskole-Norge. Mange kulturskoler jobber godt, heldigvis. Jeg besøkte Trondheim kommunale kulturskole for ikke lang tid siden, og de viser hvordan man kan skape en enklere vei inn gjennom samarbeid med grunnskolen. Det var veldig inspirerende.

Likevel er det fortsatt sånn at stadig færre deltar i kulturskolen. Vi overdriver ikke når vi sier det – faktisk refererte jeg de nøyaktige tallene i replikkvekslingen for litt siden. Så hører vi fra representanten fra Høyre at årsaken er lavere elevkull, og da vil jeg utfordre statsråden, for statsråden svarte ikke på mitt spørsmål tidligere: Er det dette som er forklaringen? Er det derfor færre går i kulturskolen i dag? Og er dere fornøyd med den utviklingen? Bør det ikke være et mål at flere – uansett – skal gå i kulturskolen? Det står jo i rammeplanen til Norsk kulturskoleråd at kulturskolen er et tilbud for alle.

Så må jeg gi skryt til Kristelig Folkeparti, fordi Kristelig Folkeparti er jo veldig glad i kulturskolen, det vet vi. Det er litt sånn at denne lovfestingen er deres hjertebarn, så dette er en sak vi har delt lenge. I fjor sommer var undertegnede og representanten Hans Fredrik Grøvan ute i avisen fordi det kom nye tall om at får færre delta, dessverre, og snakket om mange av de samme tiltakene for å senke terskelen, å gjøre det enklere. Det var vi ganske enige om i det utspillet, og de tiltakene foreslår jeg her i dag.

Det var også, som nevnt, Kristelig Folkeparti som fremmet forslaget om en egen kulturskolemelding, en egen melding for å styrke kulturskolen for framtiden. Derfor vil jeg nå på tampen utfordre Kristelig Folkeparti: Mener representanten fra Kristelig Folkeparti at denne sammenslåtte, mer generelle meldingen følger opp Stortingets vedtak, som partiet heltemodig kjempet fram, på en tilstrekkelig god måte? Er dette en egen melding om kulturskolen, eller er det noe annet?

Presidenten: Representanten Turid Kristensen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Turid Kristensen (H) [12:03:11]: Det har virkelig ikke vært min mening å være frekk, og jeg forsøker heller ikke å undersøke at det finnes ventelister, og at det er flere som ønsker å delta. Det er noe av det vi skal se på i denne ordningen, som kunnskapsministeren var inne på.

Men det jeg mener, er at man bør ikke overdrive. Man kan godt trekke fram tallene for økte ventelister, men da bør man også kunne ta høyde for at det er synkende barnetall. Man kan godt snakke om priser, men ikke si at de har økt når de faktisk ikke har det. Det mener jeg kan avskrekke. I stedet for å snakke på denne måten burde man faktisk trekke fram alle de gode støtteordningene som barnefamiliene har for at barna skal

kunne delta. Det er undertegnet en fritidserklæring som er bredt representert av departementer og organisasjoner. Tilskuddet mot barnefattigdom, som nettopp skal sikre at barn og unge får delta, har økt fra 100 mill. kr i 2014 til 312 mill. kr i 2019. Nav har et aktivitetskort som kan bidra til at familier kan få barna sine inn på kulturskolen, og nå har vi også vedtatt et fritidskort som skal sikre dette.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:04:33]: Det er spesielt å beskyldde noen som tar opp en sak om at det dessverre er for få som får ta del i tilbudet, for å bidra til denne utviklingen. Det vil jeg stå ved.

Og så må jeg nesten be representanten fra Høyre om å gå inn på referatet når det blir lagt ut senere i dag, og se etter om jeg noen gang nå i denne salen har sagt at prisene har økt. Det har jeg ikke – nei, absolutt ikke. Det jeg har sagt, er at prisene er for høye, og det har de vært ganske lenge også. Det er et problem. Derfor har vi levert konkrete forslag i dag, bl.a. om å gjeninnføre det ene gode virkemidlet vi hadde, som denne regjeringen altså fjernet som et av sine første grep, nemlig den gratis frivillige kulturskoletimen, som bygde bro mellom grunnskolen og kulturskolen, hadde samarbeid, viste alle barn at her er det et tilbud, og ga dem en gratis vei inn.

Der kunne vi ha startet. Men det avviser altså regjeringen i dag.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [12:05:42]

Innstilling fra næringskomiteen om Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser (Innst. 376 S (2018–2019), jf. Meld. St. 22 (2018–2019))

Presidenten: Etter ynske frå næringskomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, òg får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Tom-Christer Nilsen (H) [12:06:27] (ordfører for saken): Jeg vil takke komiteen og komiteens medlemmer for samarbeidet i denne saken, som saksordfører. Det re-

lativt store antallet forslag i saken lyver egentlig litt. Som en ser fra merknadene, er det stor enighet om hovedtrekkene og hovedutfordringene som meldingen skisserer.

For det første er det en kompetanseutfordring med 3 000 innkjøpssteder, der innkjøpene varierer fra små summer på forbruksmateriell til milliardkontrakter som Follotunnelen. Høyskoletilbudet på området er fortsatt ikke tilstrekkelig dekkende, og gode initiativ, som Anskaffelsesakademiet, mangler kanskje ikke så mye penger som tilstrekkelig med fagpersoner på første nivå for å kunne utvikle kompetanseområdet.

For det andre er det balansen mellom store innkjøpere og det å kunne la små og mellomstore bedrifter delta i konkurransen. Vi har sett tilfeller der norske bedrifter vegrer seg for å ta risikoen som en for stor kontrakt innebærer. I meldingen og merknadene her understrekes det at anskaffelser skal legge til rette for at små og mellomstore bedrifter også kan delta i offentlige anskaffelser. Vi skal unngå situasjoner som den vi opplevde der jeg kommer fra, da sykehusene skulle kjøpe hotellavtale, og vi skal unngå å legge til rette for unaturlige monopoler på bakgrunn av offentlige innkjøp.

For det tredje er det en rekke krav til innkjøp om at de skal støtte opp rundt de samfunnsmessige målene det offentlige har. Dette er krav til forutsigbarhet, arbeidsvilkår, lærlinger, innovasjon, klima, miljø, bærekraft, likestilling, ikke-diskriminering og balanse mellom stordriftsfordeler og å slippe små til. Det er målsettinger som det også er bred enighet om, men som også bidrar til målkonflikter for den enkelte innkjøper, der de innbyrdes kan virke i samme, men ikke sjelden i ulike retninger.

Jeg vil i denne sammenhengen løfte fram to målsettinger som komiteen også har understreket, nemlig målsettingen om å kunne ta risiko i innovasjonsinnkjøp, hvor de risikodelings- og risikoavlastingsordningene som er på plass, er svært viktige for å kunne bidra til at det offentlige driver innovasjon i Norge, og til klima og miljø, der innkjøpspraksisen til det offentlige er svært viktig for å oppnå målene våre på det området.

Dette er en melding som mer enn noe annet vi har behandlet i det siste, griper inn i alle deler av det offentliges virksomhet, med et innkjøps- og anskaffelsesnivå på 500 mrd. kr i året, og hvor alle sider av det offentliges virksomhet faktisk deltar i denne aktiviteten og vil bli berørt av det regelverket vi her diskuterer.

Det er også bred enighet om at det er et godt regelverk, men at der det kanskje er svakest, er i kontraktsoppfølgingen fra oppdragsgiver. Mange av de tiltakene som settes i verk og foreslås, er tiltak som nettopp går på å gi mer kunnskap, innsikt, sporbarhet og oppdatert informasjon, og som dermed vil gjøre denne oppfølgingen enklere.

Igien vil jeg takke for samarbeidet. Med en bakgrunn som innkjøper er det også å bemerke at det er en lang vei en har gått fra EU i 1994 oppdaterte dette regelverket, som utløste en revolusjon innenfor området i Norge.

Ruth Grung (A) [12:09:45]: Først og fremst er det viktig å få fram at offentlig sektor kjennetegnes av gjennomgående høy kvalitet på sine innkjøp. Det gir en effektiv bruk av samfunnets ressurser og en god forvaltning av fellesskapets verdier. Det er dermed avgjørende at stat og kommune videreutvikler en arbeidsgiverpolitikk som bidrar til faglig sterke innkjøpsmiljø.

Kontroll og oppfølging av inngåtte kontrakter må prioriteres, ikke minst innen bygg og anlegg. Arbeiderpartiet mener at hovedentreprenør må få et langt klarere ansvar for at også eventuelle underleverandører oppfyller kontraktsvilkår. Brudd på kontraktsvilkår må få større rettslige konsekvenser, som f.eks. at de utelukkes fra framtidige anbud. Dagens regulering er ikke tilpasset virkeligheten. Konsekvensene ved brudd på kontraktsvilkår i dag er for små. Det gir et stort spillerom for useriøse aktører.

Arbeiderpartiet mener regjeringen ikke er tydelig nok når det gjelder tiltak for å motvirke arbeidslivskriminalitet. Det må stilles krav om at statlige aktører må benytte kontrollsystemer i sanntid, som HMS-kort, for å styrke kontrollen. Tillitsvalgte må få innsyn ved kjøp av tjenester for å kunne avdekke kritikkverdige forhold så raskt som mulig, og det bør stilles seriositetskrav tilsvarende Osломodellen i offentlige innkjøp.

Det er viktig å finne en god balanse mellom behov for forenkling og sentrale samfunnsutfordringer. Faglig sterke innkjøpsmiljøer med god markedskompetanse og stort rom for fleksibilitet er avgjørende for bedre og mer effektive anbudsprosesser. Under høringen kom det fram ulike syn på dagens terskelverdi. NHO og LO mener at hevingen i 2017 har gjort det vanskeligere å få tilgang på kontrakter, og at viktige deler av regelverket ikke blir fulgt. KS, derimot, argumenterte for at lavere terskelverdier vil bidra til økt rettsliggjøring, økt risiko for tvister, mer byråkrati og redusert handlingsrom for å invitere lokale bedrifter til å delta i konkurransen. Det er derfor positivt at en enstemmig komité anbefaler en evaluering av dagens terskelverdier før en eventuell endring.

Det offentlige må i større grad bruke muligheten til å vurdere størrelsen på kontrakter, slik at små og mellomstore bedrifter gis en reell mulighet til å delta i anbudskonkurranser og konkurrere direkte framfor å bli underlagt en hovedentreprenør. Det er heller ikke gitt at sentralisering av innkjøp gir økt forhandlingskraft og bedre tjenester.

Det offentlige kan i langt større grad enn i dag bruke sin innkjøpsmakt til å utvikle nye løsninger og bidra til ny næringsaktivitet. I tillegg til Leverandørutviklingsprogrammet, Anskaffelsesakademiet og ulike offentlige tiltak mener Arbeiderpartiet det bør utvikles nye modeller der det offentlige og private deler på risikoen ved innovative anskaffelser. Vi tenker spesielt på store investeringer som utvikling av moderne skip med lavt klimaavtrykk.

Stortingets krav om minimum 30 pst. miljøvekting i offentlige anbud må følges bedre opp i forskrift. I samarbeid med bransjemiljøer bør det utvikles bedre verktøy for hvordan man vekter klima og miljø i anbudsprosesser. Norge bør også bidra til å utvikle felles europeiske indikatorer for grønne offentlige anskaffelser.

Jeg tar opp forslagene Arbeiderpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Ruth Grung har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Geir Pollestad (Sp) [12:13:07]: Dette er ei viktig melding, og eg er glad for – som saksordføraren også sa – at det er mykje einigheit i komiteen.

Offentlege innkjøp kan brukast til å påverka samfunnsutviklinga. Men eg vil átvara mot at ein skal løysa alle problem med offentlege innkjøp. Om ein legg alle gode ønske inn i potten, gløymer ein kanskje det som er det grunnleggjande, nemleg føremålet med å skaffa seg ein vare eller ei teneste. Ein kan få eit system som ikkje er leveleg for små innkjøparar, eller som ikkje er leveleg for små leverandørar. Forenkling er viktig, og ein må òg ta omsyn til at pris skal vera ein sentral faktor.

Eg meiner òg det er viktig at terskelverdiane ligg fast. Det er ueinigheit mellom LO og NHO på den eine sida og KS på den andre. Her meiner Senterpartiet at KS har svært gode argument.

Eg vil òg átvara mot tanken om at jo større, jo betre. Det vil bidra til ei sentralisering av innkjøp. Det er ikkje noko Senterpartiet ønskjer. Men det Senterpartiet ønskjer, er å gjera dei små innkjøparane trygge på eit regelverk som – trass i alle løfte om forenklingar – ikkje er veldig enkelt, og at ein har ein lett tilgjengeleg moglegheit til å innhenta kunnskap og få svar på spørsmål.

Så er òg Senterpartiet oppteke av at ein skal kunna bruka livsløpsvurderingar i innkjøpspolitikken. Det vil påskjønna kvalitet, det vil påskjønna seriositet – og indirekte påskjønna norske leverandørar.

Me må òg bruka den offentlege innkjøpspolitikken til å sikra at det ikkje er ei ulempe å driva seriest; det skal vera ein fordel å driva seriest.

Så vil eg knyta nokre kommentarar til forslaga frå SV. Me oppfattar dette som ei melding om korleis ein skal føreta innkjøp. SV har lagt ved ei handleliste over kva dei ønskjer å kjøpa. Me kan gjerne koma tilbake til

desse forslaga i andre samanhengar, men at ein i dag skulle stemma for eit forslag om at ein berre skulle kjøpa betong der ein har karbonfangst- og lagring, trur eg vil vera eit svært krevjande forslag, som har store konsekvensar for leverandørar rundt om i landet.

Så me støttar dei forslaga me sjølv står bak, og eg antek at alle dei allereie er tekne opp.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:16:11]: Til Senterpartiet: I går avviste Stortinget eit forslag frå Senterpartiet om at ein i alle offentlege innkjøp skal følgje kosthaldsråda, bl.a. knytt til sukkerdrikk. Så det er ikkje sånn at det berre er i Senterpartiet ein er overordna, at nokre område er viktigare enn andre, osv. Det er ikkje heilt riktig.

Siste gongen vi hadde ein runde på offentlege innkjøp i Stortinget, var det også ei veldig avgrensa behandling, det var justeringar, og då fekk opposisjonen kritikk fordi ein kom med forslag til større endringar. Då blei det også varsla at neste gong ein skulle ha ein runde om offentlege innkjøp, skulle det vera ein større runde. Og det vi sit med her i dag, er altså berre ein runde på innkjøpsfaglege spørsmål – ein svært innsnevra variant. Det verkar som om regjeringa har ein veldig berøringsangst for faktisk å gå ordentleg inn i lov om offentlege innkjøp og tilpassa han den tida vi lever i.

Som saksordføraren var inne på, er det mange målsetjingar som det er brei einigheit om at ein skal realisere gjennom offentlege innkjøp. Ein skal løyse utfordringane våre, anten det er innkjøp av varer og tenester til kommunane eller samfunnsmessige forhold, altså seriositet, klima, miljø, osv.

Vi meiner at dette er ei anledning til å gjere offentlege innkjøp til ein motor for å gjere store endringar. Vi har då spesielt konsentrert oss om den klimautfordringa Noreg står overfor i dag, som alle må innsjå at vi ikkje gjer jobben på. Altså: Regjeringa sørgjer for auka utslepp i ei verd der vi skal få dei ned; der nabolanda har banka ned utslepp på utslepp, klarar altså denne regjeringa å auke dei. Og bl.a. eitt av dei hovudgrepa vi da gjer, er å stille krav til at i staden for dagens 30 pst. vekting ved innkjøp – der det er veldig sterke avgrensingar, at det kan følgjast osv. – ønskjer vi i første runde å knesetje 30 pst., at det skal følgjast, og så auke det til 50 pst. Kva skjer då? Jo, ein gjer offentlege innkjøp til ein maskin for den omstillinga som vi veit vi må gjennomføre. I staden for at det offentlege kjøper inn teknologi og løysingar som ikkje toler tidas tann, vil det offentlege systematisk begynne å gjere det.

Og dette etterspør også næringslivet sjølv. På direkte spørsmål seier næringslivet og organisasjonane at ved å auke vektinga på miljø, kvalitet og seriositet vil fleire av oppdraga hamne i Noreg. Så her har det vore klare meldingar frå både Norsk Industri og NHO om at dei øn-

skjer ei mykje strammare regulering. Men regjeringa ser bort frå dette ut frå reine prismessige vurderingar.

Så har vi lagt inn ein serie med andre forslag som vi vil kome tilbake til i neste runde, som går mykje meir spesifikt til verks, men ikkje så spesifikt som sukkerdrikk, som Senterpartiet føreslo i går.

Eg tek opp forslaga våre.

Presidenten: Då har representanten Torgeir Knag Fylkesnes teke opp dei forslaga han refererte til.

Carl-Erik Grimstad (V) [12:19:28]: Siden jeg trenger meg inn på næringskomiteens område i denne saken, skal jeg som kompensasjon, hvis det er det rette ordet, fortelle en historie fra mitt eget fagområde, nemlig helse og omsorg – altså et svært innkjøpsfelt som involverer min egen kommune og i og for seg også statsrådets. Den sier noe om hvor kompleks det kan være å finne innovative løsninger innen feltet offentlige anskaffelser.

Det hele begynte med Larvik kommune i 2016, som via velferdsteknologiprogrammet ble bedt om å lede et prosjekt for medisineringsstøtte. I realiteten er det snakk om anskaffelser av pilledispensere og multidose-dispensere, altså velferdsteknologi som sikrer at brukere kan bo lenger hjemme og i prinsippet ikke er avhengige av hjemmesykepleiere for å få sin daglige medisin. Larvik, med en befolkning på ca. 48 000 innbyggere, trenger eksempelvis ca. 100–120 slike dispensere. I framtidens helsevesen vil slike prosjekter være helt avgjørende.

Prosjektet inkluderte etter hvert 29 kommuner fra hele landet. De fleste – som Skien, Porsgrunn og Færder – befant seg i området rundt Telemark og Vestfold, men også Trondheim var med. Man skulle tro at dette var et enkelt innkjøps samarbeid, men erfaringer fra dette samarbeidet viser et kjempebehov for innovasjon, dialog, lovregulering og et utall av én-til-én-møter, dialogkonferanser og byråkratiske hindre som måtte overstiges. Eksempelvis stoppet prosjektet opp på et tidspunkt fordi lovverket med hensyn til ansvaret for medisindistribusjon, transport og samtykke fra brukerne, bød på nesten uoverstigelige hindre.

Prosjektet er nettopp avsluttet etter tre års arbeid. Rapporten er datert april 2019. Dette er selvsagt altfor lang tid. Men rapporten er imponerende lesning og danner uhyre viktig erfaringskompetanse for andre kommuner som vil følge etter.

En av erfaringene som ble gjort, er at det ikke bare er det offentlige som sliter med sine rutiner og samarbeidskulturer, men at også leverandørene har et stykke vei å gå når det gjelder profesjonalitet, i forhold til det offentlige. Mange av disse hadde f.eks. for vane å undertegne dokumenter uten tanke på hva de egentlig for-

pliktet seg til, sies det. De måtte rett og slett lære seg å forstå hva de var med på.

For øvrig representerer helsesektoren generelt en særlig utfordring når det gjelder samordning mellom primær- og spesialisthelsetjenesten. Larvik-prosjektet kan illustrere dette generelle problemet i Helse-Norge. Det er selvsagt slik at også spesialisthelsetjenesten, ikke bare fastleger, forordner medisiner. Det å få disse gruppene til å snakke sammen med en felles medisinrobot viser seg å være særlig vanskelig. Det er håp om at den nye helse- og sykehusplanen som er under utarbeidelse, vil bidra til at en slik samordning blir mer utviklet, og jeg er trygg på at Helse- og omsorgsdepartementet nettopp tar slike problemstillinger inn over seg i utarbeidelsen av den nye planen.

Hva kan vi så lære av dette? Jo, at det å gå i andres fotspor er lurt, at lovarbeidet er viktig, og at koordinering og samordning må på plass. Erfaringene med f.eks. anskaffelse av diabeteshjelpemiddelet Freestyle Libre er et skremmende bilde på hvor vanskelig det kan være. Så vil jeg si at slike samarbeid krever nettopp det. Det er ingen enkeltkommune som er så liten som f.eks. Larvik, som kan ta på seg et slikt prosjekt alene.

Steinar Reiten (KrF) [12:22:57]: Samlet sett står det offentlige for innkjøp for over 500 mrd. kr i året. Det betyr at offentlig sektor, med sine mange forskjellige enheter på ulike nivåer, er den største kunden i Norge. Derfor er det viktig hvordan det offentlige bruker sin betydelige innkjøpsmakt.

Kristelig Folkeparti støtter vurderingen i meldingen om behovet for å styrke kompetansen i innkjøpsfunksjonen og viktigheten av å utforme anbud på en slik måte at det støtter opp om velfungerende markeder, der både små og store tilbydere får reell mulighet til å delta i offentlige innkjøp.

Når det offentlige gjør sine anskaffelser, handler det likevel ikke bare om å skaffe virksomhetene det de trenger av varer og tjenester. Innkjøpene skal ivareta en rekke viktige samfunnshensyn utover det. Meldingen viser til at innkjøp skal skje innenfor anskaffelsesregelverket på en kostnadseffektiv måte som ivaretar utviklingen av velfungerende markeder med seriøse leverandører og i tillegg bidrar til innovasjon og nyskaping.

Hensyn til miljø- og klimautfordringer, bekjempelse av arbeidslivskriminalitet og rekruttering av lærlinger er også viktige forhold som skal ivaretas gjennom offentlige innkjøp. Samtidig skal det være kontrollrutiner på plass som sikrer kontroll med kontraktens gjennomføring og levering, og som forhindrer korrupsjon.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at det offentlige går foran med et særlig ansvar for å sørge for ryddige og seriøse forhold i norsk arbeidsliv og med å bekjempe ar-

beidslivskriminalitet. Kristelig Folkeparti mener det er bra at regjeringen foreslår å styrke samarbeidet mellom oppdragsgivere og kontroll- og tilsynsmyndigheter og å videreutvikle veileder til forskrift om lønns- og arbeidsvilkår.

Vi er også godt fornøyd med at regjeringen vil utarbeide en veileder for dem som ønsker å ta i bruk strengere krav mot useriøsitet og arbeidslivskriminalitet enn det som er hjemlet i anskaffelsesforskriften. Det er lovfestet at det offentlige skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant. Det er bra, men sett i forhold til den enorme utfordringen vi står overfor med å kutte klimagassutslipp, burde det offentlige innkjøp i enda større grad enn i dag være en drivkraft for klimavennlig teknologiutvikling og nye bærekraftige løsninger.

Det blir lagt opp til å videreføre 30 pst. miljøvekting ved offentlige innkjøp der det er relevant, eller å benytte konkrete miljø- og utslippskrav der det er bedre egnet. Det støtter Kristelig Folkeparti. Målet skal være at offentlige anskaffelser og regelverk skal brukes for å stimulere etterspørsel etter produkter som er produsert med lavutslippsteknologi. Det er kanskje det viktigste virkemiddelet, sammen med bruk av skatte- og avgiftssystemer som staten har for å fremme ny, bærekraftig teknologi.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:25:53]: Vi har fått veldig mange gode innspill fra forskjellige aktører i arbeidet med denne meldingen, og det har vært veldig viktig og nødvendig. Jeg synes også det kommer mange gode og konstruktive innspill fra næringskomiteen.

Et nytt og forenklet anskaffelsesregelverk trådte i kraft i 2017. Men et godt regelverk er selvfølgelig ikke alene nok for å sikre gode, effektive anskaffelser. I meldingen foreslår derfor regjeringen en rekke tiltak som skal bidra til god innkjøpspraksis innenfor rammene av det nye regelverket. Midlene som brukes på anskaffelser, er fellesskapets midler. Disse skal oppdragsgiverne utnytte på best mulig måte, og det krever en økt profesjonalisering.

Samtidig har regjeringen mange mål vi ønsker å oppnå gjennom anskaffelser. Som kjent bruker det offentlige hvert år omkring 500 mrd. kr på å kjøpe inn. Det er et stort potensial for å bruke disse pengene på en bedre måte. Det er mangfoldige milliarder å hente på en bedre anskaffelsespolitikk. Vi må også sikre at de brukes på en best mulig måte, slik at innbyggerne får en bedre kvalitet og gjerne en bedre pris enn i dag.

Samtidig skal også innkjøpene bidra til ønsket samfunnsutvikling innenfor områder som klima og miljø og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Regjeringen har

varslet at vi skal utarbeide en egen handlingsplan for å øke andelen klima- og miljøvennlige offentlige anskaffelser og grønn innovasjon. Offentlige innkjøp inngår også som et viktig virkemiddel i regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet.

I tillegg er samfunnet i stadig endring. Det krever omstilling i offentlig sektor. Vi må tenke smartere og være mer nyskapende. Anskaffelsene skal legge til rette for at innovasjonsvennlige løsninger tilbys og bidrar til økt spredning av nyutviklede løsninger.

Bruk av konkurranse er et grunnleggende viktig virkemiddel for å nå målet om effektiv ressursbruk. Derfor er det også viktig at vi ivaretar god konkurranse om offentlige kontrakter.

Å gjennomføre gode anskaffelser som oppfyller alle disse forventningene, er – for å si det forsiktig – krevende. Nøkkelen er gode, profesjonelle oppdragsgivere. Offentlig sektor er ikke en samlet, enhetlig gruppe, men består av flere tusen oppdragsgivere med svært varierende forutsetninger for å gjøre gode innkjøp.

Meldingen tar opp hvordan vi – bl.a. gjennom økt kompetanse, bedre styring, organisering og ledelse, og mer samordning – vil bidra til å bygge mer robuste innkjøpsmiljøer, med tilstrekkelige ressurser og kompetanse til å gjennomføre gode innkjøp. Det er slik vi kan nå de målene vi har satt oss.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [12:28:38]: Det er spesielt i bygg- og anleggsbransjen det er krevende å følge opp kontraktsvilkårene. Det er mange tvister, og det går med mye ressurser fra det offentlige for å følge opp. Mener statsråden at dagens regelverk er hensiktsmessig og godt nok med tanke på de utfordringene som er i dag, eller bør man sikre at hovedentreprenøren får et større ansvar for at eventuelle underleverandører følger opp kontraktsvilkårene? Hva med HMS-kortet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:29:11]: Sett fra et innkjøpsperspektiv, som vi baserer oss på i denne meldingen, mener jeg at dagens regelverk i hovedtrekk er godt nok. Det er også derfor vi er opptatt av at det er praktiseringen av regelverket som er det avgjørende, og det er det vi må legge mest kraft i nå. Det betyr ikke at det ikke er rom for forbedringer, eller at det ikke om noen år igjen kan være behov for revisjon av regelverket, men det er vurderingen per dags dato, som også gjenspeiles i meldingen.

Jeg er for øvrig veldig positiv til kommuner som har lyst til å gjøre grundigere og mer omfattende arbeid eller ha strengere standarder. Det er også fullt mulig. Det er mange kommuner og fylkeskommuner som har det. Men det er ikke automatisk gitt at det er en god idé å gjø-

re det til en nasjonal standard. Det kan for øvrig også være svakheter ved den typen lokale ordninger, bl.a. at også seriøse, vanlige bedrifter sliter med å komme inn hvis regelverket blir for strengt.

Ruth Grung (A) [12:30:11]: Statens vegvesen er kanskje den store aktøren som sliter mest på dette området.

Forslaget om Anskaffelsesakademiet ble i sin tid fremmet av Høyre, som et tiltak for å øke kompetansen på området. Alle ser at det blir mer kompleksitet rundt det med anskaffelser – det er ulike formål som skal ivaretas og følges opp. Hvilke planer har statsråden når det gjelder å sikre at vi får bygd opp den kompetansen som er tverrfaglig ønsket i Anskaffelsesakademiet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:30:49]: Regjeringen er positiv til Anskaffelsesakademiet, og vi kommer til å fortsette å ha en god dialog med aktørene for å være med på å videreutvikle det. Jeg lurer på om representanten Grung forsøker å pense inn på spørsmålet om økonomisk støtte til Anskaffelsesakademiet. Da er det verdt å nevne at det er et vanlig utdanningsløp, og det finansieres vanligvis ikke over statsbudsjettet. Så det er ikke noen umiddelbare planer om det, slik jeg ser det, men jeg er som sagt åpen for videre dialog og diskusjon med aktørene om dette.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:31:46]: I desember 2016, da vi behandla dette sist, vedtok Stortinget at ein skulle ha ei miljøvekting i alle offentlege innkjøp på 30 pst. Dette blei følgt opp av regjeringa ved at ein i forskrift om offentlege innkjøp § 7-9, Minimering av miljøbelastning, har følgjande setning:

«Der miljø brukes som tildelingskriterium, bør det som hovedregel vektet minimum 30 prosent.»

Meiner statsråden at det er ei oppfølging av Stortingets klare vedtak om at miljø skal bli vekta minst 30 pst. ved offentlege innkjøp?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:32:29]: Jeg mener at når man ser på hele den endringen som ble gjort, og tar med alle setningene, også dem som er foran, er det det. La meg lese første setning. Der står det:

«Oppdragsgiveren skal legge vekt på å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger ved sine anskaffelser og kan stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen.»

Så kommer setningen som representanten Knag Fylkesnes leste opp. Jeg mener at det er en god oppfølging av Stortingets vedtak fra 2016.

Noe annet som er viktig, er at miljøvekting er bare én måte å få klimavennlige innkjøp på. La meg ta et ek-

sempel: Hvis en kommune skal ha nye biler til hjemmetjenesten sin, og man egentlig ønsker bare elbiler, er det mye smartere å legge det inn som et kriterium, altså et absolutt kriterium, enn å ha en miljøvekting, som gjør at alle som vil selge hybridbiler eller litt mer miljøvennlige bensinbiler, også leverer inn anbud.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:33:30]: Eg er heilt einig i det siste, at det er andre måtar å gjere det på enn miljøvekting. Men spørsmålet handla om miljøvekting, som er ein veldig viktig del av det. Viss ein les starten av paragrafen, står det:

«Oppdragsgiveren skal legge vekt på å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger ved sine anskaffelser og kan stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen.»

Ein *kan* stille miljøkrav.

Videre står det:

«Der miljø brukes som tildelingskriterium» – her har ein allereie forlate at det skal stillast krav om det ved alle innkjøp – «bør det som hovedregel vektet minimum 30 prosent.»

I høyringsrunden, i høyringssvara, i breva osv. frå aktørane i næringslivet sjølv, kom det fram at dette er altfor svakt. Det fører til at ein ikkje vektar slik, at ein vel det bort.

Kva er responsen frå statsråden på det?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:34:35]: Den første responsen er rett og slett å understreke at jeg ikke er enig i representanten Knag Fylkesnes' tolkning av forskriftsteksten, og jeg mener at det går ganske klart frem:

«Oppdragsgiveren *skal* legge vekt på å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger ved sine anskaffelser (...).»

Det er et absolutt krav. Det gjelder for alle. Så er spørsmålet om hvilke virkemidler, og da understrekes det at man «kan stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant». Så kommer dette 30 pst.-miljøkravet inn. Jeg mener at dette oppfyller det på en god måte.

Gjennomgangstonen i denne meldingen er at problemet nå egentlig ikke er regelverket. Det kan godt hende at vi kommer et sted om fem eller ti år hvor vi skal skjerpe inn regelverket ytterligere, men problemet i dag er at regelverket ikke i stor nok grad følges opp. Det er rett og slett for mange kommuner som på grunn av manglende bestillerkompetanse, eller at man ikke bruker eller kjenner de verktøyene som er der, ikke gjør innovative eller klimavennlige innkjøp.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:35:38]: Eg er heilt einig i det med kompetanse, det er veldig viktig, og der

er vi einige i innstillinga også. Det er helt riktig. Men næringslivet sjølv seier at slik som forskrifta er formulert, fører det til at ein nedprioriterer miljø, for ho er ikkje stram nok. I forslag nr. 11, frå Arbeidarpartiet og SV, føreslår vi å få ei reell vektning på 30 pst. SV føreslår å auke ho ytterlegare for å få til ei omstilling av norsk økonomi.

I høyringa i komiteen svarte Norsk Industri på direkte spørsmål at dersom miljø, kvalitet og seriositet blir vekta meir, vil det verke positivt for norsk næringsliv, for norsk næringsliv er mykje betre posisjonert når det gjeld desse kriteria. Det vil føre til at ein bruker stål frå Mo i Rana eller betong frå fylket som statsråden kjem frå.

Kva meiner statsråden då om kritikken om at ein i lov om offentlege innkjøp prioriterer pris altfor høgt og norsk næringsliv og miljø altfor lågt?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:36:43]: Som jeg har skrevet om i denne stortingsmeldingen – jeg husker ikke hvor mange sider – er jeg helt enig i at vi må få flere til å kjøpe inn og bruke de verktøyene som er der, og stille miljøkrav og klimakrav. Jeg mener for øvrig at dette henger veldig tett sammen med innovative anskaffelser og det å bruke f.eks. innovasjonskontrakter og få tilskudd til å utvikle tjenester eller produkter sammen med en leverandør. Der er en god måte å gjøre det på.

Det må foretas en vurdering, det er forskjellige ting som må vektas mot hverandre, som har kommet frem i diskusjonen her også. Det jeg er redd for, er at hvis man hadde satt et absolutt krav om at det uansett hva man kjøper inn, uansett hvor det er i landet, uansett hvilken instans, så skal miljøkravet vektas 50 pst., så blir det veldig lite effektivt. For å være ærlig: Det er ikke sikkert at det er godt for miljøregnskapet heller, alt i alt, at man gjør det på den måten, for vi er også opptatt av at vi skal bruke pengene på de gode miljøløsningene med størst effekt.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [12:38:09]: Som vi har hørt: Det offentlige har enorm makt til å skape marked for miljøvennlige løsninger gjennom de innkjøp som gjøres. Vi kan være med på å skape markeder som ikke er lønnsomme i dag, men som blir lønnsomme, ved at det stilles strenge miljøkrav. Et eksempel på det er kravene som Stortinget stilte til nye ferjebud 1. desember 2015. Da vedtok et flertall i Stortinget, bestående av dagens regjeringspartier og SV, følgende:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som sikrer at alle fylkeskommunale og kommunale fer-

ger og hurtigbåter benytter lav- eller nullutslippsteknologi ved nye anbud og på ruter i egen regi.»

Resultatet av dette er at det i dag er over 70 elektriske ferjer på vei inn for å trafikere norske ferjesamband. Om lag halvparten av disse ferjene er utrustet i Norge. Det har gitt høykompetansearbeidsplasser, og vi har hatt stor nytte av disse arbeidsplassene også i andre sektorer, når vi nå skal elektrifisere samfunnet og kutte utslippene av klimagasser. Dette vedtaket fra desember 2015 har gjort Norge til et foregangsland innenfor elektrisk ferjevirkosomhet.

Tidligere i år besøkte jeg Rolls Royces utviklingslaboratorium for elektriske fly. Det ligger, som mye annet bra i dette landet, selvsagt i Trondheim. Rolls Royce sier at de kan ha de første elektriske passasjerflyene i luften rundt år 2025. Derfor gikk også flere aktører fra flybransjen og reiselivet nylig ut i media og ba om at vi politikere måtte legge til rette for en satsing på elfly. Andreas Kollbye Aks, leder for Widerøes nullutslippsprosjekt, sa til Dagbladet 25. mai:

«Gjennom anbudsprosessen har Samferdselsdepartementet en unik mulighet til å tilrettelegge for investering i nullutslippsteknologi, for eksempel ved gradvis å innføre krav om nullutslipp på enkelte ruter og ved å tildele ruter i lengre anbudsperioder.»

Det er nettopp dette SV foreslår i dag. Vi foreslår at det skal stilles krav om bruk av lav- eller nullutslippsfly på kortbanenettet i Norge når teknologien er på plass. Sånn kan vi være med på å skape en elferjerevolusjon i luften. Vi kan kutte utslipp, vi kan bidra til teknologiutvikling, og vi kan skape arbeidsplasser.

Ruth Grung (A) [12:41:25]: Jeg ba egentlig om ordet til en stemmeforklaring, men vil først begynne med en kommentar til forrige taler. Jeg var regionpolitiker da jeg jobbet fram Ampere. Det som er viktig, er at man må ha teknologien tilgjengelig før man kan stille krav om den i et anbud, slik det var aktuelt da. Det å lage gode prosesser, bruke utviklingskontrakter slik at man får fram ny teknologi, er helt avgjørende i prosessen videre. Det var bare en kort kommentar.

Når det gjelder forslagene som er fremmet av Rødt, kommer Arbeiderpartiet til å støtte forslagene nr. 19 og 21 – ikke forslagene nr. 18 og 20. Når det gjelder forslag nr. 20, stiller vi i våre forslag seriositetskrav på nivå med det Oslomodellen legger opp til. Det innebærer også å sikre lønns- og arbeidsforhold i tråd med det å ha tariffavtale.

Tom-Christer Nilsen (H) [12:42:42]: Jeg vil benytte anledningen til å takke for en god debatt så langt. Vi får se – det kommer noen ekstra inntegnede etter dette – men jeg regner med at de vil følge i samme fotspor.

Jeg vil som stemmeforklaring kort si at vi ikke kommer til å støtte noen av de forslagene som er framstilt. Jeg kunne kommentert dem i detalj, men jeg lar det være for ikke å trekke tiden ut i dag. Jeg vil bare kommentere at noen av forslagene er svært spesifikke. Spesielt er et av forslagene så spesifikt at det dreier seg om ett selskap i Norge, nemlig Norcem, og ett prosjekt som for øyeblikket ligger på konseptstadiet. Hvis det forslaget hadde blitt vedtatt, ville vi ikke kunnet bygge noe med sement før karbonfangst og -lagring eventuelt var ferdigstilt, og da kunne vi kun kjøpe fra ett eneste selskap i hele verden. Det er kanskje litt vel spesifikt, vil jeg si, for å gå inn på det akkurat her og nå.

Samtidig vil jeg si at det i mange av forslagene som ligger der, er gode intensjoner som vi i andre sammenhenger godt kan tenke oss å være med og følge opp, bl.a. å sikre lavutslipp i luftfarten, lavutslipp fra sementproduksjon eller byggeaktivitet, eller det å være med på prosjekter med karbonfangst og -lagring, som vi vil få full anledning til å komme tilbake til i andre saker.

Bjørnar Moxnes (R) [12:44:26]: Jeg vil si litt om våre forslag i saken. Det ene handler om krav til pensjon. Man kan være for eller mot å anbudsutsette offentlige oppgaver til kommersielle aktører – det være seg sykehjem, barnehager, eldreomsorg – men når det skjer, burde samtlige partier i Stortinget være enige om at det skal være på like vilkår, rettferdig konkurranse, hvor formålet ikke skal være en politikk som ødelegger pensjonen til hardtarbeidende og ofte lavtlønnede ansatte innenfor helse, omsorg, barnehager. Men det er dette som skjer. Det er den direkte konsekvensen av høyresidens privatiseringspolitikk vi behandlet i Stortinget for kun kort tid siden, da vi så det på renhold i Forsvaret. Effekten er at pensjonen til de ansatte svekkes kraftig. Det er opp mot 1 mill. kr i samlet pensjonstap for flere av renholderne, som i tiår har stått på for fellesskapet til lav lønn. Det er takken fra høyresiden – en ødelagt pensjon.

Skal vi ta de borgerliges prat om konkurranse på alvor, bør de borgerlige også være interessert i en konkurranse på rettferdige og like vilkår, for den som vinner anbudet, gjør det når man har bedre ideer og nye løsninger, og ikke har som formål å dumpe lønnen og pensjonen til de ansatte. Det å stille krav om at pensjonen skal bevares på samme nivå som i det offentlige, er en måte å sikre en rettferdig konkurranse på – som ikke handler om sosial dumping, men som handler om det man påstår er formålet med anbudene på offentlige tjenester.

De andre forslagene våre handler om konflikten i Midtøsten – om vi skal bruke det offentlige for å føre en politikk i tråd med folkeretten og i tråd med erklæringer og FN-resolusjoner som Norge støtter. Dette er vurdert

av departementet tidligere. Det er fullt ut lovlig, og vi mener det er riktig også av Norge og Stortinget å vedta forslag om at vi slutter opp om kampanjen for å boikotte varer produsert på okkuperte palestinske områder i strid med folkeretten. Det er å legge press på okkuperanten i konflikten, bruke offentlig innkjøpsmakt for å fremme en FN-ledet verdensorden og ikke minst jobbe for at folkeretten respekteres. Det bør også være ukontroversielt for Stortinget å gi tilslutning til. Jeg håper vi får bred støtte både til forslaget om en rettferdig konkurranse uten sosial dumping på pensjon, og til forslagene vedrørende okkuperte områder i Palestina.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslaga?

Bjørnar Moxnes (R) [12:47:31]: Ja.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har teke opp dei forslaga han refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [12:47:53]: Dette er en utrolig viktig stortingsmelding. I offentlig sektor i Norge pågår det en stadig utvikling av innkjøpsamarbeid, og et eksempel på det er at alle sykehus i Norge nå får én strømleverandør. På samme vis skjer det også i kommunene at en har inngått innkjøpsamarbeid, men det har til nå vært fokusert mye på pris. Etter hvert som vi utvikler standarder for klima og miljø, og at det blir viktig, er også kompetansedelen av dette viktig.

I energi- og miljøkomiteen ser vi heldigvis at det er aktører som kommer til oss og vil ha stadig tøffere standarder knyttet til klima og miljø, altså nær null i utslipp, også fordi man ser at det gir en konkurransekraft og muligheter for eksport. Dette er for full fart på vei inn i den grønne skipsfarten, som man snart presenterer en videre strategi for.

For offentlig sektor er det nå en stor utfordring å ta skrittet for fullt når det gjelder byggsektoren. Vi bygger mye i offentlig regi, og vi må ha flere utslippsfrie byggeplasser. Derfor er det viktig at den kompetansen nå bygges i offentlig sektor, slik at man kan bestille riktig.

De siste dagene har det vært en debatt om drikkevannssituasjonen på Askøy, og det er også viktig at vann- og avløpssektoren – også som et eksempel – kommer inn og driver fram teknologiløsninger som i større grad er klimanøytrale, utslippsfrie og mer og mer basert på biologiske renseprosesser og ikke så mye på kjemiske, f.eks. ved å importere store mengder fosfor. Dette er også en type innovasjon i offentlig sektor: at alle sektorer faktisk skal med, og at ingen får være igjen i grøfta.

Representanten Lars Haltbrekken trekker fram forslagene fra SV knyttet til elfly. Teknologien må være moden for at en skal kunne stille krav – det er det ene. Det er også et aktørbilde her. Når kortbanenettet skal over til

de nye fylkene, er det også en situasjon som gjør at en ikke bør stille for rigide og strenge krav fra Stortinget per i dag – dette er jo også primært en stortingsmelding. Så er flyselskapene private, så her er også et samarbeid mellom det offentlige og private svært viktig. Det er også viktig at vi nå gjør forsøk med elfly i kortbanenettet i Norge, at vi nå fokuserer på infrastrukturen rundt flyplassene, og at alle aktørene som er involvert i det – ikke bare Avinor – leverer nok strøm til de flyplassene.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:51:04]: Eg synest det er ganske påfallande at regjeringa ikkje tar dei anledningane som kjem seglande, til faktisk å gjere endring i måten vi jobbar på i Noreg, for både å skape nye arbeidsplassar og nytt næringsliv og samtidig løyse vår tids største utfordring, som er klimautfordringa. Denne meldinga er eit godt eksempel på det. Ein er ikkje villig til å justere på vektning på miljø eingong, som alle, både næringslivet, organisasjonar og miljøbevegelsen, ønskjer at ein skal gjere, at ein skal seie «skal», ikkje «kan», «bør», «som hovudregel» osv., som er dagens formulering, og som svekker både miljøarbeidet og norske bedrifter. Ein er ikkje villig til å ta det vesle steget der eingong. Ein ser ikkje på dette som ei moglegheit til å bygge ein maskin for endring av det norske samfunnet.

Da vil eg vise til ein artikkel som står i E24 no, der det er intervju med Karoline Nystrøm, som er direktør i Schneider Electric Norge, eit av verdas største selskap som driv med energieffektivisering. Ho uttaler:

«En del norske ledere mister mange muligheter fordi de ser på samfunnsansvar og bærekraft som kostnader».

Da er vi nok inne ved kjernen i dette her, at det snevre kostnadsperspektivet gjer at ein vel å sjå vekk frå det som ein antek vil vere kostnadsdrivande ved å satse på miljø. Ved å gjere det, kjøper ein inn tenester og løysingar som ikkje løner seg i framtida, når vi treng å ha eit lågutsleppssamfunn. Ein kjøper seg inn i fortida, ikkje inn i framtida.

Det er eit stort problem, og her har ein altså mogleheita til faktisk å gjere noko med det, men vel berre nok ein gong å la det skure og gå. Vi ser kva som skjer: Utsleppa i Noreg aukar i ei tid der dei faktisk bør gå ned. Det er eit veldig trist syn.

Så nokre stemmeforklaringar til forslaga til Raudt: SV kjem til å støtte alle desse her. Forslag nr. 18 handlar om å sikre at aktørar som har oppdrag for det offentlege, har tariffavtale. I innstillinga føreslår opposisjonen at ein skal følgje Oslomodellen. I Oslomodellen er det ikkje krav om å ha tariffavtale, men der det ikkje er tariffavtale, skal ein følgje tariffavtale. Så dette er ei innstramming av det, som SV også støttar, og det same når det

gjeld å stille krav om pensjon på same nivå som dei offentlege ved anbudsutsetjing.

Så støttar vi heilhjarta det som gjeld kjøp av israelske varer som er produsert i okkupert område. Det burde vere ei sjølvfølge for eit land som ser det som si oppgåve å styrkje dei fleirnasjonale løysingane vi har i verda, altså ei FN-leia verd der vi har spelereglar for korleis ein skal gå fram, sånn at dette ikkje berre er ei verd der det er dei sterkaste som turar fram som dei ønskjer.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 11.

Votering

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Stortinget er då klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt to forslag frå Bjørnar Moxnes på vegner av Raudt.

Det vert votert over forslag nr. 1, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet endre retningslinjene for Stortingets pendlerboliger slik at tjenestebolig ikke stilles vederlagsfritt til disposisjon for representanter som eier mer enn en bolig fra før av, uten dokumentert særskilt behov.»

Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at 92 representantar røysta mot og 10 røysta for forslaget frå Raudt.

(Voteringsutskrift kl. 13.02.31)

Linda C. Hofstad Helleland (H) (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) (fra salen): President! Jeg stemte også feil.

Presidenten: Då tek me voteringa på nytt.

Votering:

Forslaget frå Raudt vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.03.00)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet endre regelverket for Stortingets pendlerboliger slik at represen-

tanter ikke får tjenestebolig til disposisjon uten dokumentert særskilt behov, dersom man fra før av er i besittelse av annen bolig mindre enn 40 km kjørelengde fra Stortinget.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 92 mot 10 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.03.18)

Presidentskapet hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v :

om endringer i stortingsgodtgjørelsesloven (innstramming i reglene om dekning av reiseutgifter og pendlerdiett mv.)

I

I lov 20. desember 2016 nr. 106 om godtgjørelse for stortingsrepresentanter gjøres følgende endringer:

§ 9 andre ledd skal lyde:

For tjenestereiser som skal dekkes av Stortinget må reisens formål og innhold i hovedsak være tjenesterelatert.

§ 10 fjerde ledd skal lyde:

Ved permisjon på grunn av sykdom, skade eller velferdsgrunner kan representantene få dekket reiseutgifter for en tur-retur-reise mellom Stortinget og hjemsted eller annet innenlands oppholdssted.

§ 10 nytt sjettede ledd skal lyde:

Representanter som er å anse som pendlere etter forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 § 3-1-2 tilstås pendlerdiett for de dagene de oppholder seg i pendlerboligene i forbindelse med utøvelsen av stortingsvervet. Pendlerdiett tilsvarer den alminnelige satsen for opphold på hybel eller brakke med kokemuligheter, fastsatt årlig av Skattedirektoratet.

§ 15 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Reglene i leddet her gjelder tilsvarende for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget i løpet av valgperioden.

§ 18 første ledd bokstav d skal lyde:

d) Det skal ikke avkortes mot feriepengar etter § 14.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2019.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå presidentskapet vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Ingrid Heggø på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- forslaga nr. 2 og 3, frå Ingrid Heggø på vegner av Arbeidarpartiet
- forslag nr. 4, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet og Raudt
- forslaga nr. 5 og 6, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet

Det vert votert over forslaga nr. 5 og 6, frå Senterpartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringa setje ned ei arbeidsgruppe som skal vurdere korleis ein kan klårgjere regelverket kring dei eventuelle konsekvensane eit søksmål frå Finansdepartementet mot ei skatteklagenemnd etter skatteforvaltningsloven § 15-2 skal få for skattytar, og der løysinga ikkje må gå utover skattytaren sin rettstryggleik».

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringa sjølv, eller ei arbeidsgruppe regjeringa sett ned, vurdere om rettstryggleiken til skattytar vert svekka av skatteforvaltningsloven § 15-2 fyrste ledd, og om det er fornuftig bruk av skattebetalarane sine pengar å leggje til rette for at staten kan saksøkje eit statleg finansiert organ gjennom denne føresegna, eller om føresegna bør fjernast».

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet vart med 90 mot 12 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.04.21)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Senterpartiet og Raudt. Forslaget lyder:

«I

I lov 21. desember 2007 nr. 199 om toll og vareførsel (tolloven) gjøres følgende endring:

§ 5-9 oppheves.

II

I lov 19. juni nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjøres følgende endring:

§ 7-2 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i tolloven § 5-1, § 5-2 første ledd bokstav b og c, § 5-3, § 5-4 første ledd bokstav a, c, d, f og g, § 5-5, § 5-6 og § 5-7 første ledd bokstav e.

III

Endringene under I og II trer i kraft 1. august 2019».

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet og Raudt vart med 89 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.04.38)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Arbeidarpartiet. Forslaget lyder:

«I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 3-3 oppheves.

II

Endringene under I trer i kraft 1. september 2019».

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet vart med 72 mot 30 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.04.56)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Arbeidarpartiet. Forslaget lyder:

«I

I lov 21. desember 2007 nr. 199 om toll og vareførsel (tolloven) gjøres følgende endring:

§ 5-9 oppheves.

II

I lov 19. juni nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjøres følgende endring:

§ 7-2 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i tolloven § 5-1, § 5-2 første ledd bokstav b og c, § 5-3, § 5-4 første ledd bokstav a, c, d, f og g, § 5-5, § 5-6 og § 5-7 første ledd bokstav e.

III

Endringene under I og II trer i kraft 1. september 2019».

Raudt har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet vart med 71 mot 31 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.05.15)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om en ikke-diskriminerende ordning for merverdiavgiftsfritak for alle nyhets- og aktualitetsmedier i statsbudsjettet 2020».

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 52 mot 50 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.05.35)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til lover:

A.

L o v

om endringar i skatteloven

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjer ein følgjande endringar:

§ 2-40 skal lyde:

§ 2-40 *Begrensning av skatteplikt for visse selskap eid av Norges Bank*

Aksjeselskap som er direkte eller indirekte heleid av Norges Bank og tilsvarende selskap stiftet i utlandet som er hjemmehørende i Norge, skal ikke svare skatt på inntekt fra kapital som forvaltes i Statens pensjonsfond utland, jf. lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond § 2 annet ledd annet punktum, herunder avkastning i form av gevinst, utbytte, renter og valuta-gevinst.

§ 3-3 niande ledd skal lyde:

(9) Denne paragraf gjelder ikke for inntekt fra selskap med deltakerfastsetting og formue i slikt selskap, jf. §§ 10-40 til 10-49.

§ 4-2 første ledd bokstav e skal lyde:

e. rett til åndsverk eller patent, så lenge retten ikke er gått ut av opphaverens eller oppfinnerens eie,

§ 6-53 andre ledd bokstav b tredje strekpunkt skal lyde:

– ett eller flere offentlige organer kan ikke alene eller til sammen kontrollere mer enn 24 prosent av kapital- eller stemmerettsandelene i selskapet.

§ 8-3 andre ledd skal lyde:

(2) Avsetningsbeløpet kan for det enkelte år sammen med andre fradragsberettigede fondsavsetninger utgjøre høyst 80 prosent av det beløp inntekten av reindrift eventuelt ved gjennomsnittsfastsetting etter § 14-82 fastsettes til. Avsetningsbeløpet kan ikke være mindre enn 30 000 kroner.

Deloverskrifta «Aksjonærbidrag» før deloverskrifta til skatteloven §§ 10-20 og 10-21 «Verdipapirfond og aksjesparekonto» vert fjerna.

§ 12-1 skal lyde:

§ 12-1 *Anvendelsesområde*

Dette kapittel gjelder fastsettelse av personinntekt. Personinntekt er grunnlag for fastsetting av *trinnskatt* til staten og trygdeavgift til folketrygden.

§ 12-2 bokstav b første punktum skal lyde:

b. *pensjon* i og utenfor arbeidsforhold, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold og engangs- og avløningsbeløp for slike ytelser.

§ 12-2 bokstav c skal lyde:

c. *arbeidsavklaringspenger* etter folketrygdloven kapittel 11 og overgangsstonad etter folketrygdloven §§ 15-7, 16-7 og 17-6.

§ 12-2 bokstav d skal lyde:

d. *engangsutbetaling* fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet og engangsutbetaling fra pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning.

§ 12-2 bokstav e skal lyde:

e. *engangsutbetaling* fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven.

§ 12-2 bokstav g skal lyde:

g. *beregnet personinntekt* etter §§ 12-10 til 12-13.

§ 12-2 bokstav j skal lyde:

j. *uføretrygd* etter folketrygdloven kapittel 12 og utførelser fra andre ordninger.

§ 17-2 første ledd skal lyde:

(1) Ved skattebegrensning etter § 17-1 skal ektefellers inntekt fastsettes hver for seg uansett om ektefellene skattlegges under ett eller særskilt. *Ved denne beregningen fordeles formue og inntekter og fradrag som kan fordeles fritt mellom ektefeller, med en halvpart på hver av ektefellene.*

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjer ein følgjande endringar:

§ 2-10 skal lyde:

§ 2-10 *Skattlegging av ektefellers formue under ett*

Ektefeller skattlegges under ett for begge formue når ikke annet er bestemt i denne lov.

§ 2-11 første og andre ledd vert oppheva.

§ 2-11 første ledd skal lyde:

(1) *Ektefeller skattlegges særskilt for inntekt når ikke annet er bestemt i denne lov.*

Noverande tredje ledd vert andre ledd.

§ 2-12 skal lyde:

§ 2-12 *Skattlegging av ektefeller hver for seg*

Ektefellene skattlegges hver for seg

a. *det inntektsåret ekteskapet inngås.*

b. når de ved utløpet av inntektsåret var separert eller levde varig adskilt. *Ektefellene skal ikke anses å leve varig adskilt der den ene ektefellen bor på institusjon.*

§ 3-1 andre ledd skal lyde:

(2) Bostedskommunen er den kommunen hvor skattyteren er bosatt ved utløpet av 1. januar i inntektsåret. Skattyter som er flyttet fra sitt tidligere bosted,

anses fortsatt som bosatt i sin tidligere bostedskommune dersom skattyteren ikke er kommet til sitt nye bosted på dette tidspunktet. Skattyter som ikke har vært bosatt i noen kommune her i landet 1. januar i inntektsåret, skal svare skatt av formue og inntekt til den kommunen hvor vedkommende først bosatte seg eller tok opphold.

§ 3-1 tredje ledd vert oppheva.

Noverande fjerde til niande ledd vert tredje til åttande ledd.

§ 3-4 andre ledd skal lyde:

(2) Skattyter som er skattepliktig etter § 2-3 første ledd d og annet ledd, svarer skatt til den kommunen hvor vedkommende oppholdt seg 1. januar i inntektsåret. Har slik skattyter ikke oppholdt seg i noen kommune her i landet på dette tidspunktet, svares skatten til den kommunen hvor vedkommende oppholdt seg da skatteplikten etter § 2-3 første ledd d og annet ledd oppstod.

III

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringane under II tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2020.

B.

L o v

om endring i inndelingslova

I

I lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser gjer ein følgjande endring:

§ 12 fjerde ledd vert oppheva.

II

Endringa under I tek til å gjelde frå og med 1. januar 2020.

C.

L o v

om endringar i skattebetalingsloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjer ein følgjande endringar:

§ 4-7 andre punktum skal lyde:

Slik innbetaling kan foretas før skatteoppgjøret foreligger, men ikke senere enn 31. mai i skattefastsettingsåret.

§ 11-5 fyrste ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Det skal ikke beregnes rentetillegg av restskatt som betales innen 31. mai i skattefastsettingsåret.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjer ein følgjande endring:

§ 11-4 nytt sjettede ledd skal lyde:

(6) Ved refusjon av for mye betalt kildeskatt på utbytte til utenlandsk aksjonær, jf. skatteforvaltningsloven § 9-6, skal det beregnes renter fra 1. juli i inntektsåret og frem til forfallstidspunktet i § 10-60.

III

Endringane under I tek til å gjelde frå 1. januar 2020 med verknad for skatteoppgjeret for inntektsåret 2019.

Endringa under II tek til å gjelde frå 1. juli 2019 med verknad for vedtak om refusjon som vert fatta frå og med denne datoen.

D.

L o v

om endringar i merverdiavgiftsloven

I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjer ein følgjande endringar:

§ 3-7 fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) Opphaverens omsetning av egne kunstverk og opphavsrett til egne litterære og kunstneriske verk er unntatt fra loven. Det samme gjelder slik omsetning ved mellommann i opphaverens navn.

(5) Formidling av kunstverk for opphaveren er unntatt fra loven.

§ 21-1 a vert oppheva.

II

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjer ein følgjande endringar:

§ 6-3 skal lyde:

§ 6-3 Tidsskrift

(1) Omsetning av tidsskrift, herunder elektroniske tidsskrift, som hovedsakelig omsettes til faste abonnenter eller som hovedsakelig deles ut til eller på annen måte gjøres tilgjengelig for foreningsmedlemmer, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd.

(2) Omsetning av tidsskrift, herunder elektroniske tidsskrift, med overveiende politisk, litterært eller religi-

øst innhold er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd.

(3) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om hva som menes med tidsskrift og elektroniske tidsskrift og om vilkår for fritak. Departementet kan også gi forskrift om at trykking av tidsskrift og framstilling av elektroniske tidsskrift, skal være fritatt for merverdiavgift.

§ 6-4 skal lyde:

§ 6-4 Bøker

(1) Omsetning av bøker, herunder elektroniske bøker, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Fritaket gjelder tilsvarende for lydbøker som er parallellutgaver av bøker og elektroniske bøker.

(2) Fritaket gjelder ikke publikasjoner som selges sammen med en vare av annet slag og som inngår som en del av en felles vareenhet.

(3) Trykking av bøker er fritatt for merverdiavgift dersom oppdragsgiveren skal dele ut hele opplaget gratis eller oppdragsgiverens videresalg er av så lite omfang at oppdragsgiveren ikke blir registreringspliktig etter § 2-1 første ledd. Fritaket gjelder tilsvarende for framstilling av lydbøker som er parallellutgaver av bøker og elektroniske bøker.

(4) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med bøker og elektroniske bøker, og om vilkår for fritak. Departementet kan også gi forskrift om at framstilling av elektroniske bøker, skal være fritatt for merverdiavgift.

III

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringane under II tek til å gjelde frå 1. juli 2019.

E.

L o v

om endringar i skatteforvaltningsloven

I

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjer ein følgjande endringar:

§ 7-10 fyrste ledd bokstav g skal lyde:

g) den som selv eller gjennom andre har utbetalt honorar eller annen godtgjøring til opphaver til åndsverk.

§ 12-1 tredje ledd bokstav a skal lyde:

a) endringen følger av, eller forutsettes i, utfallet av et søksmål. Dette gjelder også søksmål etter § 15-2.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

F.

L o v

om endring i lov 20. desember 2018 nr. 107 om endringer i tolloven

I

I lov 20. desember 2018 nr. 107 om endringer i tolloven gjer ein følgjande endring:

§ 12-1 andre ledd bokstav j skal lyde:

j) til offentlig myndighet til bruk for medarbeidere som deltar i tverretatlig samarbeid ved Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter for å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere arbeidslivskriminalitet,

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

G.

L o v

om endring i lov 20. desember 2018 nr. 108 om endringer i a-opplysningsloven

I

I lov 20. desember 2018 nr. 108 om endringer i a-opplysningsloven gjer ein følgjande endring:

§ 6 a skal lyde:

§ 6 a Bruk av personopplysninger ved utvikling og testing av IT-systemer

Skattemyndighetene kan behandle innhentede personopplysninger for å utvikle og teste IT-systemer dersom det vil være umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandling etter første ledd.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

Presidenten: Det vert fyrst votert over E I § 12-1 tredje ledd bokstav a.

Senterpartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 90 mot 12 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.05.58)

Presidenten: Det vert så votert over resten av E samt A, B, C, D, F og G.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt to forslag, frå Svein Roald Hansen på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa fremme et lovfor-
slag som sikrer at bedrifter hjemmehørende i utlan-
det må betale merverdiavgift fra første krone
omsatt i Norge.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa intensivere kontrol-
lane av utanlandske turbussar, mellom anna for å
forsikre seg om at selskapa som eig bussane, er meir-
verdiavgiftsregistrerte.»

Det vert votert alternativt mellom desse forslaga og
tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:104 S (2018–2019) – Representantfor-
slag fra stortingsrepresentantene Siv Mossleth, Bengt
Fasteraune, Martha Tærud og Nils T. Bjørke om å sikre at
bedrifter, eksempelvis busselskap, hjemmehørende i ut-
landet må betale merverdiavgift fra første krone omsatt
i Norge – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komi-
teen og forslaga frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosi-
alistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
vart tilrådinga vedteken med 53 mot 47 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.07.22)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt
fire forslag. Det er

- forslaga nr. 1–3, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av
Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- forslag nr. 4, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Sen-
terpartiet

Det vert votert over forslag nr. 4, frå Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa utan å vente på EØS-
innlemming av CRR og CRD IV ta nødvendige skritt
slik at SMB-rabatten i kapitaldekningskrava kan
verte innført, og slik at Basel I-golv, som var meint
som ein overgangsregel i kapitaldekningsregelver-
ket, kan verte fjerna så snart som råd og helst omgå-
ande.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet vart med 91 mot 11 røys-
ter ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.08.17)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1–3, frå
Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stor-
tinget med ei vurdering frå lovavdelinga i Justis- og
beredskapsdepartementet av om MiFIR inneber su-
verenitetsavståing til EU eller ESA som er meir enn
«lite inngripande».»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stor-
tinget med ein proposisjon med naudsynte lov-
endringar som fylgje av eventuell EØS-innlemming
av CRR- og CRD IV-regelverket.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stor-
tinget med ein ny proposisjon om samtykke til inn-
lemming av regelverka MiFIR, CRR, CRD IV og
MiFID II i EØS-avtalen, der det (1) er gjeve ein grun-
dig kost-nytte-analyse av slik innlemming ut frå
norske interesser, (2) er gjort greie for norsk suve-
renitet og handlingsrom på kort og lang sikt ved inn-
lemming av kvart av regelverka og av regelverka
samla og (3) er gjeve EØS-tilpassingar som sikrar
norsk suverenitet.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti
og Raudt vart med 83 mot 19 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.08.34)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019 og nr. 78/2019 av 29. mars 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/36/EU (CRD IV) og forordning 575/2013/EU (CRR), og direktiv 2014/65/EU (MiFID II) og forordning 600/2014/EU (MiFIR).

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen var vedteken med 82 mot 19 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.08.57)

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 18/2019 av 8. februar 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 909/2014 om forbedring av verdipapirproppgjør i Den europeiske union og om verdipapirsentraler.

Presidenten: Senterpartiet og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 90 mot 12 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.09.41)

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 249/2018 av 5. desember 2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2015/849 om tiltak for å hindre at finanssystemet brukes til hvitvasking av pengar eller finansiering av terrorisme mv. (fjerde hvitvaskingsdirektiv) og forordning (EU) 2016/1675 om identifisering av tredjestater med høy risiko og strategiske mangler.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 16 forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Ingrid Heggø på vegner av Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslaga nr. 2–4, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 12, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet
- forslaga nr. 5–11, frå Solveig Skaugvoll Foss på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslaga nr. 13–15, frå Une Bastholm på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt
- forslag nr. 16, frå Une Bastholm på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Det vert votert over forslag nr. 16, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2020 foreslå å innføre en ny miljøavgift på klær, sko, verktøy, sports- og turutstyr og andre forbruks-goder som har høyt miljøavtrykk, og som er egnet for deling og utleie.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 101 røyster mot 1 røyst ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.11.14)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 13–15, frå Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne merverdiavgiften helt på gjenbruk og reparasjon av forbrukerelektronikk, hvite- og brunevarer, møbler, klær og sko og på deler som trengs til reparasjonen.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2020 foreslå at det settes av midler til kommuner for etablering av delingsordninger for verktøy, sports- og turutstyr og andre produkter som er egnet for deling.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en stortingsmelding som følger opp tilrådingen fra FNs

internasjonale naturpanel om hvordan vi skal fjerne koblingen mellom et godt, meningsfylt liv og stadig økende materielt forbruk som ødelegger natur og miljø og truer menneskehetens velferd.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet De Grøne og Raudt vart med 100 mot 2 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.11.30)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 5–11, frå Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for hvordan Norge kan bli best på ressurseffektivitet i OECD innen 2030, med overordnet mål om å redusere det materielle fotavtrykket til åtte tonn per person i 2050, samtidig som vi opprettholder og øker livskvaliteten. Planen skal inneholde et tiltaksprogram som revideres hvert tredje år.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en avgift differensiert etter ulike varer og tjenesters materielle fotavtrykk kan innrettes og implementeres.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå innføring av en rett til å reparere, og jobbe for at denne retten gjelder alle varer som importeres til Norge, og stille krav til at produkter kan gjenvinnes.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre et forbud mot tilgift i markedsføring, slik at det for eksempel ikke blir mulig å tilby kunder en gratis sykkel dersom de kjøper vaskemaskin eller ny flatskjerm.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om Urban Mining, som kartlegger hvor stort potensialet er for økt gjenvinning av metaller i Norge, og foreslå tiltak for å gjenvinne metaller og metaller som ikke er i bruk.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem forslag til endringer i naturressurslovgivningen for å sikre at denne ivaretar miljøhensyn og krav til en bærekraftig ressursforvaltning.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede og foreslå en ordning hvor varer og tjenester skal ha en varedeklarasjon som tallfester klimagassutslipp og

ressursforbruk slik at forbrukerne blir i stand til å ta miljøvennlige valg.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.11.46)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 12, frå Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede nærmere om det kan stilles krav om at produkter som importeres til Norge, må kunne repareres eller gjenvinnes samt foreslå hvordan et slikt krav kan håndheves.»

Raudt har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet vart med 90 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.12.05)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2–4, frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å erstatte dagens emballasjeavgift med en differensiert materialavgift som premierer bruk av fornybare og resirkulerte materialer.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en hjemmel for en kommunal ressursavgift på uttak av mineraler.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby produkter med innebygd planlagt foreldelse, slik at det blir umulig å bevisst bygge inn mekanismer og egenskaper i produkter og varer som gjør at de får forkortet livsløp.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 82 mot 20 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.12.23)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som skal foreslå hvordan det materielle forbruket

kan reduseres, innenfor en fordelingsmessig og sosial profil, hvor blant annet avgifter, opprettelse av flere utlånsordninger for forbrukerevarer som egner seg for utlån, styrking av forbrukerkjøpsloven, og systemer for gjenbruk og resirkulering ses i sammenheng og bidra til lavere forbruk.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt vart med 64 mot 38 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.12.41)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:108 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Kristoffer Robin Haug om et mer bærekraftig forbruk – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen var vedteken med 82 mot 20 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.13.09)

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i klimakvoteloven (gjennomføring av ICAO CORSIA m.m.)

I

I lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2 (*lovens stedlige virkeområde*)

Loven gjelder for utslipp av klimagasser

- i riket, unntatt på Svalbard,
- fra virksomhet på Norges kontinentalsokkel,
- fra luftfartsaktiviteter innen EØS-området,
- fra luftfartsaktiviteter til og fra EØS-området, og
- fra øvrige internasjonale luftfartsaktiviteter.

For utslipp av klimagasser fra internasjonale luftfartsaktiviteter som ikke omfattes av kvoteplikt etter § 4, gjelder kun §§ 3 a og 18.

Kongen kan i forskrift bestemme at loven skal gjelde på Svalbard, samt gi nærmere bestemmelser om lovens stedlige virkeområde ellers.

§ 3 annet ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke klimagasser, aktiviteter og virksomheter som er kvotepliktige.

Ny § 3 a skal lyde:

§ 3 a (*utslipp fra luftfartsaktiviteter som ikke er omfattet av kvoteplikt*)

Kongen kan gi forskrift om måling og rapportering av utslipp av klimagasser fra internasjonale luftfartsaktiviteter som ikke er omfattet av kvoteplikt etter § 4, herunder regler for forurensningsmyndighetens saksbehandling og kontroll, samt krav til tredjepartsverifikasjon.

Kongen kan i forskrift gi regler om kompensasjon for økte utslipp av klimagasser fra internasjonale luftfartsaktiviteter som ikke er omfattet av kvoteplikt etter § 4.

Kongen kan gi forskrift om gebyrer for saksbehandling og kontroll utført av forurensningsmyndigheten etter forskrifter gitt i medhold av denne paragrafen.

§ 4 skal lyde:

§ 4 (*kvoteplikt*)

Den som har kvotepliktige utslipp fra virksomhet eller aktiviteter som nevnt i forskrift gitt i medhold av § 3, må innlevere kvoter tilsvarende sine kvotepliktige utslipp i samsvar med bestemmelsene i § 12. For virksomheter som omfattes av forurensningsloven, kreves i tillegg tillatelse etter forurensningsloven § 11. For luftfartøysoperatører som har kvotepliktige utslipp, kreves en godkjent plan for overvåking av utslipps- og aktivitetsdata.

§ 10 første ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift fastsette bestemmelser om tildeling av vederlagsfrie kvoter, herunder bestemmelser om omgjøring av vedtak om tildeling på bakgrunn av våre folkerettslige forpliktelser eller på bakgrunn av endringer i stasjonære industrivirksomheters kapasitet, aktivitetsnivå eller drift som har innvirkning på grunnlaget for tildelingen.

§ 10 annet ledd oppheves.

§ 18 skal lyde:

§ 18 (*tvangsmulkt*)

Ved overtredelse av rapporteringsplikten etter § 14 eller etter forskrift gitt i medhold av § 3 a kan forurens-

ningsmyndighetene fatte vedtak om tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten begynner å løpe *dersom fristen* som forurensningsmyndighetene har fastsatt for å rette forholdet, *oversittes*. Tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forholdet varer.

Tvangsmulkten ilegges den kvotepliktige etter § 4 eller *luftfartøysoperatør som omfattes av forskrift gitt i medhold av § 3 a*.

§ 19 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom den kvotepliktige ikke har overholdt sine forpliktelser etter § 12 første ledd, ilegges forurensningsmyndighetene et overtredelsesgebyr til statskassen.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt to forslag frå Fredric Holen Bjørdal på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kompensere familier som fått kutt i pleiepengene våren 2019 fordi regjeringen ikke har rettet opp i graderingsreglene. Kompensasjonen må vurderes for hver mottaker og utmåles ut ifra de nye graderingsreglene».

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan graderingsreglene fungerer og komme tilbake til Stortinget med sak om dette innen 1. februar 2020».

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 53 mot 49 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.14.18)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i folketrygdloven (gradering av pleiepen-ger og økt kompensasjonsgrad for sykepen-ger til selvstendig næringsdrivende)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 8-34 første ledd skal lyde:

Til en selvstendig næringsdrivende ytes det sykepen-ger med 80 prosent av sykepengegrunnlaget, se §§ 8-10 og 8-35.

§ 8-36 første ledd bokstav a skal lyde:

a) sykepen-ger med 80 prosent av sykepengegrunnlaget fra første sykedag

§ 9-11 tredje ledd skal lyde:

Det gjøres unntak fra andre ledd første og tredje punktum når barnets sykdom, jf. § 9-10, medfører at omsorgspersonen ikke kan være i arbeid fordi barnet må ha tilsyn og pleie om natten eller omsorgspersonen må være i beredskap.

§ 9-11 nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd og skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om gradering av pleiepen-ger.

II

1. Endringen i § 8-34 første ledd og § 8-36 første ledd bokstav a trer i kraft 1. oktober 2019.
2. Endringene i § 9-11 trer i kraft 1. juli 2019.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt tre forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Marit Knutsdatter Strand på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, frå Kari-Anne Opsal på vegner av Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslag nr. 3, frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den kommende stortingsmeldingen om kulturskolen fremme konkrete tiltak for å styrke kulturskolen som et skoleslag, for eksempel ved å forskriftsfeste en nasjonal rammeplan, og vurdere om innføring av makspris kan være et egnet tiltak for å sikre økt deltakelse og tilgjengelighet for alle barn.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 65 mot 37 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.15.19)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en stortingsmelding som ivaretar kulturskolen som et eget skoleslag og sikrer alle barn, uavhengig av bosted og foreldres økonomi, tilgang til et likeverdig og godt kulturskoletilbud av høy kvalitet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den kommende stortingsmeldingen om kulturskolen fremme forslag til hvordan kulturskoletilbudet kan styrkes og videreutvikles samt fremme forslag om konkrete tiltak for å:

- sikre økt deltakelse og tilgjengelighet for alle barn, for eksempel ved å innføre gratis kulturskoletime,
- sikre gode rammevilkår, for eksempel ved å etablere en forutsigbar finansieringsordning og innføre søkbare stimuleringsmidler,

- styrke de praktiske og estetiske fagene i skolen gjennom et forsterket og systematisk samarbeid mellom grunnopplæringen og kulturskolen, for eksempel ved å legge til rette for flere kombinerte stillinger og innføre kompetansekrav for undervisning i praktiske og estetiske fag,
- øke samarbeidet med frivilligheten, for eksempel ved å etablere kommunale kulturforum med representanter fra barnehage, grunnopplæringen, kulturskolen og frivilligheten.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 53 mot 49 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.15.39)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:123 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Mona Fagerås og Karin Andersen om kulturskolen for alle – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 53 mot 49 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.16.08)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 21 forslag. Det er

- forslaga nr. 1–7, frå Ruth Grung på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 8 og 9, frå Ruth Grung på vegner av Arbeidarpartiet og Senterpartiet
- forslaga nr. 10–12, frå Ruth Grung på vegner av Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 13–17, frå Torgeir Knag Fylkesnes på vegner av Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 18–21, frå Bjørnar Moxnes på vegner av Raudt

Det vert votert over forslag nr. 18, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at aktører som har oppdrag for det offentlige har tariffavtale.»
 Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Raudt vart med 94 mot 8 røyster ikkje vedteke.
 (Voteringsutskrift kl. 13.16.57)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 20, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det offentlige avstår frå å kjøpe israelske varer produsert i okkuperte palestinske områder i strid med folkeretten.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 92 mot 9 røyster ikkje vedteke.
 (Voteringsutskrift kl. 13.17.16)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 19 og 21, frå Raudt.

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ved anbudsutsetting av offentlige tjenester, skal det kreves pensjon på samme nivå som i det offentlige.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en ordning for merking av israelske varer produsert på okkupert land i strid med folkeretten.»

Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt vart med 67 mot 35 røyster ikkje vedteke.
 (Voteringsutskrift kl. 13.17.35)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 13–16, frå Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring i lov om offentlige anskaffelser slik at miljøkravet får en vektning på 50 pst.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav ved offentlige anskaffelser om bruk av betong med så

lave utslipp at det forutsetter bruk av karbonfangst og -lagring.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav ved offentlige anskaffelser om fossilfrie byggeplasser hvor det så langt det er mulig, brukes nullutslippsteknologi i byggeprosjekter.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utforme krav til offentlige anskaffelser som bidrar til økt offentlig etterspørsel etter hydrogen i de innkjøp der dette er relevant.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti vart med 93 mot 9 røyster ikkje vedteke.
 (Voteringsutskrift kl. 13.17.53)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 17, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som sikrer at det stilles krav i anbudene om bruk av lav- og nullutslippsteknologi på kortbanenettet når teknologien er på plass.»

Arbeidarpartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 64 mot 38 røyster ikkje vedteke.
 (Voteringsutskrift kl. 13.18.11)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 10–12, frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere dagens terskelverdier for anskaffelser med spesiell vekt på samfunnsøkonomiske konsekvenser som forebygging av arbeidslivskriminalitet, miljø, inntak av lærlinger, ressursbruk og muligheter for små og mellomstore bedrifter til å delta i anbudskonkurranser.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskriften om offentlige anskaffelser slik at det blir et reelt krav med 30 pst. miljøvektning ved alle offentlige anbud der det er relevant, og ikke bare noe oppdragsgiver kan gjøre, i tråd med Stortingets tidlige vedtak fra desember 2016.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide bedre statistikk for klimakrav og miljøbelastning i offentlige anskaffelser.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 64 mot 38 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 13.18.33)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 8 og 9, frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en evaluering av om lov- og forskriftskrav til vektlegging av miljø ved offentlige innkjøp fungerer etter hensikten, som for eksempel at miljø som hovedregel skal vektlegges med minst 30 pst. der det er relevant som tildelingskriterium.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan anskaffelsesregelverket eventuelt kan forbedres for å bidra til reell markedsendring.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet vart med 60 mot 41 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 13.18.52)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1–7, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en gratis og lett tilgjengelig rådgivningstjeneste for kommuner og andre offentlige innkjøpere.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en finansieringsplan som kan styrke Anskaffelsesakademiet i årene framover.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at statlige aktører benytter kontrollsystemer i sanntid, som HMS-Reg eller alternative systemer, for å styrke

kontrollen med at kravene i anskaffelsesregelverket følges opp.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles seriøsitetskrav tilsvarende Oslomodellen i alle offentlige anskaffelser.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram sak om å sikre tillitsvalgte i offentlige virksomheter som kjøper tjenester, innsyn i kontrakter og lønns- og arbeidsvilkår hos leverandøren i henhold til allmenngjøringsloven og forskrift.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en gjeninnføring av antikontraktørklausulen.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om språklig tilgjengelighet og kvalitet i regelverket for offentlige innkjøp, i tråd med forslaget fra Språkrådets framtidsutvalg.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 53 mot 49 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.19.10)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k

Meld. St. 22 (2018–2019) – Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Sak nr. 12 [13:19:37]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er dagens kart ferdig behandla. Forlangar nokon ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

